

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse 2010 for:

Efteruddannelsesudvalget for bygge/anlæg og industri (BAI).....	s.2
Efteruddannelsesudvalget for det Pædagogiske Område og Social- og Sundhedsområdet (EPOS).....	s.8
Efteruddannelsesudvalget for Tekniske installationer og Energi (ETIE).....	s.16
Efteruddannelsesudvalget for Handel, Administration, Kommunikation og Ledelse(HAKL).....	s.24
Industriens Fællesudvalg (IF).....	s.33
Efteruddannelsesudvalget for Køkken, Hotel, Restaurant, Bager, Konditor og kødbranchen (KHRU).....	s.43
Metalindustriens Uddannelsesudvalg (MI).....	s.52
Mejeri- og Jordbrugets efteruddannelsesudvalg (MJE).....	s.62
Serviceerhvervenes Efteruddannelsesudvalg (SUS).....	s.66
Transporterhvervets UddannelsesRåd (TUR).....	s.74
Træets Efteruddannelser (TE).....	s.118

Efteruddannelsesudvalget for bygge/anlæg og industri (BAI)

Den arbejdsmarkedspolitiske redegørelse på bygge- og anlægsområdet

oktober 2009

Den seneste arbejdsmarkedspolitiske redegørelse blev udarbejdet oktober 2008 i forbindelse med BAI's ansøgning om midler til udvikling af arbejdsmarkedsuddannelser mv. for 2008. I den forløbne periode har vi været vidne til en verdensomspændende finanskriser, som har og har haft indflydelse på forholdene i bygge- og anlægsbranchen, som er særdeles konjunkturfølsom. Den forudgående ophedning af bygge- og anlægsbranchen er stoppet og vendt til en væsentlig nedgang i byggeriets aktiviteter med heraf følgende firmalukninger og øget ledighed. Om og hvornår denne nedadgående tendens vil vende gives der forskellige bud på. Der er dog nogenlunde enighed om, at vendepunktet for bygge- og anlægsbranchen endnu ikke er nået. Det må derfor forventes, at den afdæmpende eller i bedste fald stagnerende tendens i branchens aktiviteter sandsynligvis vil være vedvarende i nogen tid, medmindre nye økonomiske tiltag vil medføre øget aktivitet.

Det fremgår således af Dansk Byggeris Konjunktur-update fra oktober 2009, at den internationale finanskriser har ramt den danske bygge- og anlægssektor hårdt, hvilket understreges af, at beskæftigelsen nu er under gennemsnittet for de seneste 25 år. Det viser sig at faldet i beskæftigelsen er på 29.000 i forhold til sommeren 2007.

Den faldende beskæftigelse skal ses i lyset af, at der i perioden 1985-2010 har været i snit 162.000 beskæftigede i byggeriet. For bare to år siden var der 182.000 beskæftigede, mens der næste år vil være 154.000 beskæftigede eller 8.000 færre end det nævnte gennemsnit. Bygge- og anlægssektorens øjeblikkelige konjunkturtilbageslag illustreres mest markant ved at se på boligbyggeriet, hvor omsætningen er faldet med 35 mia. kr. I 2006 blev der påbegyndt 34.000 boliger, mens der sidste år blev påbegyndt 18.000 boliger.

Dansk Byggeri forventer kun 13.000 påbegyndte boliger i år, og 12.000 boliger næste år. Disse forhold forventes at få betydning for udviklingsbehovene inden for arbejdsmarkedsuddannelserne på bygge- og anlægsområdet, idet øget ledighed i branchen traditionelt medfører større uddannelsesaktivitet. Det skal nævnes, at der på BAI's område allerede eksisterer ca. 500 AMU-uddannelser og undervisningsmaterialer til ca. 200 af disse uddannelser. Dette udvalg af AMU-uddannelser imødekommer en stor del af de nuværende efteruddannelsesbehov, selvom der løbende er behov for nye uddannelser.

Flere af de fokuspunkter og opgaver, som blev nævnt i den seneste redegørelse, er allerede under behandling. Dvs. at en række opgaver er løst og udmøntet i nye uddannelser, undervisningsmaterialer og analyserapporter eller lignende, hvorimod andre opgaver stadig er igangværende. De fokuspunkter - som på trods af finanskriser - stadig vil have indflydelse på arbejdsmarkedsforholdene i bygge- og anlægsbranchen, og som BAI har udvalgt i forbindelse med denne ansøgning er følgende:

- Organisatoriske ændringer forårsaget af den fortsatte udvikling af samarbejdsformerne i branchen
- Forskydningen i bygge- og anlægsaktiviteten fra nybyggeri til renovering og restaurering
- Særligt fokus på energiforholdene på bygge- og anlægsområdet
- Særlig fokus på arbejdsmiljøforhold og certifikatuddannelser på bygge- og anlægsområdet
- Produktionstekniske ændringer som følge af udviklingen på materiale- og materielområdet
- Fokus på uddannelsesbehov for den udenlandske arbejdskraft, der arbejder i Danmark
- Fokus på uddannelsesbehov for faglærere inden for AMU-uddannelserne på bygge- og anlægsområdet

På denne baggrund beskrives nogle af de væsentlige forhold og udviklingstendenser, som må forventes at påvirke behovet for kompetenceudvikling i branchen.

Målgruppen

Udvalgets primære målgruppe omfatter med undtagelse af el- og vvs- områderne alle ansatte i bygge- og anlægsbranchen i Danmark, som tilhører målgruppen for arbejdsmarkedsuddannelserne. Dvs. ufaglærte, faglærte og EUD-teknikere, såvel privat- som offentligt ansatte samt selvstændige erhvervsdrivende.

Med hensyn til primærmålgruppens jobområder henvises til BAI's fælles kompetencebeskrivelser.

Primærmålgruppens størrelse og sammensætning forventes i den kommende periode overordnet at være påvirket af to væsentlige faktorer. En faktor vil være mindre tilgang af arbejdskraft til arbejdsmarkedet i almindelighed i de kommende år, som kan medføre mangel på arbejdskraft i bygge- og anlægsbranchen i særdeleshed. En anden faktor er den opståede finansielle krise, som kan få betydning for, at beskæftigelsen i branchen fortsat bevæger sig i negativ retning.

De to faktorer vil have modsatrettet effekt på beskæftigelsessituationen, men det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at forudse hvilken faktor, der vil få størst betydning.

Herudover vil igangsættelsen af større offentlige anlægsarbejder, herunder infrastrukturelle tiltag (f. eks. Femernbroen og metrocitring) eller bygningsrenoveringsopgaver (f. eks. skole-, og institutionsbyggeri) kunne påvirke beskæftigelsen i positiv retning på lidt længere sigt, hvilket dog forventes at spille en mindre rolle de næste par år.

Endelig forventes en fortsættelse af den industrialiserende tendens i bygge- og anlægsbranchen løbende at forskyde primærmålgruppens beskæftigelse dels fra mere håndværkspræget byggeproduktion til mere montagepræget byggeri og dels fra bygge- og anlægsbranchen til byggeindustri eller fremstillingsområdet.

Primærmålgruppen omfatter ca. 160.000 personer (med faldende tendens) som er fordelt på følgende grupper:

- Entreprenørområdet
- Glarmesterområdet
- Malerområdet
- Murer-, stenhugger-, stukkatørområdet
- Struktør- og brolæggerområdet, herunder kloakeringsområdet
- Tagdækkerområdet
- Teknisk isoleringsområdet
- Teknisk tegner, teknisk assistent, teknisk designer
- Træfagenes område
- Vejasfaltområdet
- Stilladsområdet
- Nedriver og affaldshåndtering
- Affaldsdeponering
- Spildevandsområdet
- Brøndboring og boringer

Branchen

Uddannelsesaktivitet og beskæftigelse

Bygge- og anlægsbranchen har de seneste år, bortset fra dele af 2008 og 2009, været præget af et højt aktivitetsniveau. Beskæftigelsen har således befundet sig på et særdeles højt niveau forud for den finansielle krise. Det seneste års finansielle situation har imidlertid medført, at beskæftigelsen er faldet ganske meget, en tendens, der synes at fortsætte nogen tid endnu.

Alt i alt er det mest sandsynlige udfald i den nærmeste fremtid en stadig faldende byggeaktivitet. Dette i kombination med det faldende arbejdskraftudbud tyder på, at branchen downsizes. På trods heraf viser flere undersøgelser et øget behov for tilførsel af arbejdskraft. Dette er forårsaget af den demografiske udvikling, hvor de store ungdomsårgange går på pension og efterfølges af nogle meget små ungdomsårgange. Dette forhold vil efter al sandsynlighed medføre øget behov for en øget voksen- og efteruddannelsesindsats, så branchen kan tilføres den nødvendige arbejdskraft.

På baggrund af stigningen i kursusaktiviteten de seneste år og med en rekordaktivitet i 2008 og første halvår 2009 sammenholdt med ovenstående og forhåbninger om en fremtidig øget byggeaktivitet, forventes der stigning i uddannelsesaktiviteten på både kort og lang sigt. Denne forventning styrkes af de kompetenceudviklingsfonde, der opstod på baggrund af overenskomstforhandlingerne 2007, og som økonomisk og oplysningsmæssigt understøtter AMU's program på bygge- og anlægsområdet.

Den største kompetenceudviklingsfond på bygge- og anlægsområdet, Bygge- og Anlægsbranchens Udviklingsfond, har vist sig at være så stor en succes, at fondens midler har været brugt, så det har været nødvendigt at stoppe udbetalingerne i en periode. De er nu genoptaget pr. 1. oktober og bruges fortsat med iver.

Andre årsager til stigningen kan findes i nye regler på delområder, bl.a. forårsaget af et nyt bygningsreglement. Forholdsvis høje ulykkesfrekvenser på byggepladserne menes ligeledes at have været fremmende for aktiviteten på arbejdsmiljø- og inden for certifikatuddannelserne, ligesom byggeskadefondens registrering af fejl efterhånden har bevidstgjort branchen om fordelene ved øget kompetenceudvikling. Endelig vil den øgede interesse for energiforhold medføre et kompetenceudviklingsbehov hos de udførende.

Øget fokus på klimaforholdene i verden

Den øgede bevidsthed om, at det høje og tiltagende energiforbrug og heraf følgende øget CO₂-udslip kan ændre klimaforholdene, har medført, at der er øget interesse for at bremse udslippet. I den forbindelse må det forventes, at der både frivilligt og lovgivningsmæssigt vil opstå tiltag, som yderligere begrænser energiforbrug og CO₂-udslip.

Dette vil nu og fremover medføre, at CO₂ begrænsende foranstaltninger på nye og eksisterende bygninger vil være i fokus. Følgen er, at de udførende i større udstrækning end tidligere må have viden om, hvordan energiforbruget og dermed CO₂-udslippet kan begrænses i praksis.

Dette øger behovet for viden om energioptimering, såvel ved den eksisterende bygningsmasse som ved nybyggeri og specielt den praktiske udførelse heraf.

Herudover forventes det, at de ændrede klimaforhold vil medføre bl.a. kraftigere storme og øgede nedbørsmængder. Disse forhold vil ændre normer og krav til bygningers opbygning og afløbsanlæg mv., hvilket vil få betydning for de udførende bygningsarbejdere, som må tilegne sig ny viden herom.

Den teknologiske udvikling

Den stadige tilgang af nye materialer og bygningskomponenter ændrer sammen med udviklingen af mere avanceret materiel/værktøj løbende produktionsmetoder og medfører regelændringer, nye miljøhensyn mv.

Den teknologiske udvikling medfører derfor bestandigt behov for etablering af relevante efteruddannelses tilbud, så anvendelsen af det nye finder sted på en hensigtsmæssig måde.

Disse forhold forventes at påvirke målgruppens efteruddannelsesbehov i opadgående retning inden for det teknisk/faglige område.

Sikring af den bestående bygningsmasse mv.

Af hensyn til den eksisterende bygningsmasse som forsat ønskes vedligeholdt, synes der at være et øget behov for efteruddannelse i traditionelle håndværk. Dels med henblik på, at denne viden ikke forsvinder, og dels således, at de værdier, som er nedlagt i det eksisterende byggeri af en vis alder, fastholdes. Specielt er det en udfordring samtidig at energioptimere den eksisterende boligmasse, hvoraf en del er enten bevaringsværdigt eller fredet.

For at vedligeholde og forbedre de eksisterende infrastrukturelle anlæg (f.eks. veje og kloaker) er der et øget behov kompetence om, hvordan disse opgaver udføres i praksis.

Alt dette er forhold, som forventes at stimulere efteruddannelsesbehovet på disse områder.

Den organisatoriske udvikling

I kombination med den teknologiske udvikling vil de vedholdende krav til bygge- og anlægsbranchen om kvalitets- og produktivitetsforøgelse medføre ændringer inden for bl.a. arbejdets organisering. Der arbejdes i disse år forsøgsvis med forskellige løsninger.

Branchen har fokus på selvstyrende grupper/sjak i forbindelse med samarbejdet dels på byggepladsen og dels mellem det projekterende og udførende led. Sigtet er bl.a. at uddelegere ansvar og/eller drage større nytte af den enkeltes kompetence i byggeprocessen.

Disse forhold påvirker målgruppens efteruddannelsesbehov inden for emner som arbejdets organisering, samarbejde, jf. Lean Construction og partnering

Myndighedskrav

Ændringer i myndighedskrav inden for arbejdsmiljø- og byggelovgivningen med hensyn til regler, anvisninger og normer præger branchen. Dertil kommer, at krav til bæredygtighed og forbedrede miljøforhold påvirker arbejdet i branchen.

Arbejdsulykkesfrekvensen, ændring i arbejdstilsynets tilsyn og bygherrekrav vil medføre forstærket indsats i form af øgede krav om uddannelse for at minimere ulykker på byggepladserne. Ifølge Arbejdstilsynet var 2008 året, hvor antallet af dødsulykker på danske arbejdspladser tog et markant dyk, men det var samtidig et år, hvor 16 bygningsarbejdere døde på grund af arbejdsulykker. I den forbindelse er BAI opmærksom på de behov, der er for at udvikle undervisningsmateriale, som mere levende og bedre kan tilgodese de ikke så læsesterke. Det ønskes gjort med eksempelvis internetbaserede interaktive spil og opgaver.

Aktuelt er Arbejdstilsynet i færd med at revidere vejledningerne for hejse-, løfte- og transportmaskiner, ligesom også vejledningerne for anhugning og anhugningsgrej samt personløft ventes revideret. Dette forventes at indebære revision af undervisningsmaterialer til certifikatuddannelserne inden for disse områder, ligesom der er forventning om fortsat høj uddannelsesaktivitet.

Det øgede fokus på arbejdsmiljøforholdene i bygge- og anlægsbranchen forventes at påvirke uddannelsesaktiviteten positivt.

De øgede krav, der fremgår af det nye bygningsreglement formodes ligeledes at skærpe behovet for uddannelse.

Udenlandsk arbejdskraft

Den udenlandske arbejdskraft som de seneste år er blevet en del af det danske arbejdsmarked på bl.a. bygge- og anlægsområdet har vist sig i et vist omfang at blive og arbejde i Danmark på trods af de ændrede økonomiske forhold og på trods af forudsigelser om at de ville vende tilbage, når byggeboomet havde lagt sig.

Det er holdningen, at denne gruppe bør sikres de samme uddannelsesmuligheder mv. som den dansksprogede del af arbejdsstyrken på bygge- og anlægsområdet. Derfor må der tilvejebringes et relevant uddannelsesstilbud, så gruppen kan fungere på lige fod med dansksprogede kollegaer.

Det er derfor nødvendigt, at analysere hvori uddannelses- og kompetencebehovet består for denne gruppe for efterfølgende at kunne udvikle hensigtsmæssige uddannelser og undervisningsmaterialer til formålet.

AMU-lovens konsekvenser

Faglærerforhold

Det er efteruddannelsesudvalgets erfaring, at behovet for faglærernes efteruddannelse øges i disse år. I den forbindelse ønsker BAI fortsat at udvikle faglæreruddannelse, der er målrettet såvel faglige områder, som den pædagogiske tilrettelæggelse af undervisningen. For at få et bedre grundlag for udvikling af faglæreruddannelse, finder vi, at der er behov for at iværksætte en analyse til afklaring af behovet.

Undervisningsmateriale

BAI har udviklet mange nødvendige arbejdsmarkedsuddannelser i henhold til brugergruppens behov. Til de uddannelser, hvortil der endnu ikke er udviklet undervisningsmateriale, vil der være et behov for dette.

Der synes at være særlige behov for udvikling af undervisningsmaterialer til læsesvage deltagere på uddannelserne. BAI ønsker således at undersøge behovet og mulighederne for særlige måske IKT-baserede materialer, som det allerede sker på visse områder.

Herudover ønsker BAI i større udstrækning at udvikle undervisningsmateriale, som i højere grad er selvinstruerende, og som kan bruges uafhængig af tid og sted. Materialer, som også vil kunne bruges i forbindelse med undervisningsdifferentiering, ligesom de kan gøre undervisningens tilrettelæggelse mere fleksibel, hvorved uddannelsesstilbuddet forekommer mere attraktivt for ansatte og virksomheder. Endelig er det forventningen, at den slags undervisningsmaterialer kan tiltrække nye brugere.

Ligeledes oplever vi en efterspørgsel på undervisningsmaterialer, der er målrettet den udenlandske arbejdskraft, der trods krisen stadig befinder sig i Danmark. Der er således fortsat fokus på materialer, der generelt introducerer til sikkerhed og arbejdsmiljø på byggepladsen, ligesom der er efterspørgsel på fremmedsproget materiale på certifikatområdet.

**Efteruddannelsesudvalget
for det Pædagogiske
Område og Social – og
Sundhedsområdet
(EPOS)**

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse for det pædagogiske område og social- og sundhedsområdet 2010

Oktober 2009

Indledning

EPOS-området har været karakteriseret ved voksende uddannelsesaktivitet i de seneste år. Senest er aktiviteten for 2007 til 2008 vokset med 25 pct. Efteruddannelsesudvalget er derfor i tæt dialog med de lokale uddannelsesudvalg i forhold til løbende at vurdere den forventede fremtidige aktivitet.

Opgave- og strukturreformen er nu så langt i implementeringen, at udvalget forventer, at de udsving i behov og aktivitet, som reformen gav anledning til, nu er ovre. Udvalget forventer, at aktiviteten de kommende år vil være voksende, blandt andet fordi de gennemførte og fremtidige strukturelle ændringer giver behov for nye kompetencer i målgruppen.

Den generelt ændrede beskæftigelsessituation, hvor der ses en voksende arbejdsløshed inden for en række områder, vil også påvirke søgningen til de arbejdsområder, som EPOS servicerer. Aktiviteten vil blive påvirket af øget beskæftigelse inden for området, der vil fortsat ses opgaveflytning, som stiller krav til uddannelserne samt behov for øget fastholdelse af den nuværende arbejdsstyrke. Det bliver uddybet i det følgende.

Udvalget har desuden i årets løb indsamlet ny viden gennem analyserne om:

- AMU inden for det psykiatriske område - en evaluering og behovsafdækning, EPOS
- Analyse af klubområdet for børn og unge, EPOS
- Brug af AMU blandt kommunalt ansatte (EPOS og HAKL), KL-rapport

Udviklingstendenser

På det pædagogiske område udvikler EPOS' uddannelsesstilbud til pædagogmedhjælpere, pædagogiske assistenter, værkstedsassistenter, dagplejere, klubmedarbejdere, plejefamilier, omsorgsmedhjælpere, medhjælpere på døgninstitutioner m.fl. I alt er der ca. 77.000 medarbejdere på dette område i målgruppen.

På social- og sundhedsområdet udvikler EPOS' uddannelsesstilbud til social- og sundhedsmedhjælpere, social- og sundhedsassistenter, hjemmehjælpere, sygehjælpere, portører, beskæftigelsesvejledere, tilsynsførende assistenter, plejere, plejehjemsassistenter, hospitals-serviceassistenter m.fl. I alt er der ca. 110.000 medarbejdere på dette område.

Det er vanskeligt at få statistiske informationer om målgruppens fordeling på jobområder samt udviklingen i antal. Nedenfor er listet EPOS-målgruppen fordelt på job-områder i kommuner og regioner.

Ansatte i regioner og kommuner i EPOS-målgruppen (juli 2009)

Kilde: Det Fælleskommunale Løndatakontor

Pædagogmedhjælpere	37.853
Omsorgsmedhjælpere	10.326
Dagplejere	18.030
Klubmedarbejdere/medhjælpere	1.464
Handicappedsagere/hjælpere	513
Pædagogisk i alt	68.186

Hjemmehjælpere	3.545
Plejhjemsassistenter	1.263
Social- og sundhedsassistenter	18.664
Social- og sundhedshjælpere	40.111
SOSU, ikke uddannet	26.003
Sygehjælpere	7.865
Øvrige EPOS, social og sundhed	3.240
Social og sundhed i alt	100.691
EPOS-målgruppen	168.877

Den økonomiske krise har det seneste år betydet en øget arbejdsløshed inden for flere brancher. Det har betydet, at kommunerne og regionerne har oplevet en voksende interesse for ansættelse i den offentlige sektor – og dermed også voksende søgning til områderne for EPOS' målgruppe. Det er derfor sandsynligt, at EPOS' målgruppe er i fortsat vækst.

Som nævnt er det vanskeligt at få statistiske informationer for den samlede målgruppe. Danmarks Statistik har data på dele af målgruppen – fx udviklingen i fuldtidsbeskæftigede inden for ældreomsorg. Der er her sket en tilvækst i beskæftigelsen på 5 procent inden for social- og sundhedsassistenter, hjemmehjælpere og social- og sundhedshjælpere fra 2007 til 2008.

Antallet af beskæftigede omsorgs- og pædagogmedhjælpere samt pædagogisk assistenter er steget med 11,8 procent mellem juli 2008 og juli 2009 og på SOSU-området er tilvæksten i beskæftigelsen gennemsnitligt vokset med 4,5 procent. (Kilde Det Fælleskommunale Løndatakontor).

På længere sigt vil der fortsat være et voksende arbejdskraftbehov på EPOS' område. Den demografiske udvikling vil betyde, at gruppen af ældre vil vokse, og dermed vil behovet for arbejdskraft inden for alle dele af ældreomsorgen vokse.

Regionerne ser en tilsvarende fremgang i beskæftigelsen inden for sygehusområdet. Det har betydet, at antallet af ubesatte stillinger er faldet. Der forventes dog fortsat at være stor mangel på arbejdskraft til en række funktioner på sygehusområdet, trods den større søgning.

Inden for flere uddannelsesområder ses det ofte, at arbejdskraftmangel lægger en dæmper på uddannelsesaktiviteten. Det er ikke tilfældet på EPOS' område. Målgruppens lave eller manglende uddannelse, behovet for at fastholde medarbejderne samt opgaveglidningen inden for området betyder tilsammen, at der forventes en fortsat voksende uddannelsesaktivitet.

Behov for efteruddannelse på EPOS' område

Rekruttering og fastholdelse

På hele EPOS' område vil det derfor være gældende de kommende år, at målgruppen vil være voksende – det gælder både på det pædagogiske område samt social- og sundhedsområdet. Samtidig er det sandsynligt, at området fortsat vil være præget af arbejdskraftmangel. Det har som konsekvens, at der fortsat vil ses en omfattende opgaveflytning mellem faggrupperne samt et voksende behov for rekruttering og fastholdelse af medarbejderne.

Ændrede opgaver

Opgaveflytningen betyder behov for opkvalificering af en stor gruppe medarbejder i EPOS-målgruppen, og ønsket om fastholdelse vil ligeledes betyde et større træk på efteruddannelserne på EPOS' område.

Både på det kommunale og det regionale niveau har politiske ændringer betydet ændringer i opgaver. I forhold til det pædagogiske område er der fx med hensyn til dagpasningsområdet tale om læreplaner, børnemiljøvurderinger, sprogscreening mv. Ligeledes vil Barnets Reform kunne få betydning. Også tiltag inden for skoleområdet vurderes at medføre ændrede opgaver for EPOS' målgruppen, eksempelvis krav om mål- og indholdsbeskrivelser i SFO samt ændring i rammerne omkring indskoling med eksempelvis obligatorisk børnehaveklasse. Inden for social- og sundhedsområdet er det fx regler om patientsikkerhed. Desuden er arbejdet med kvalitetssikring blevet lovpligtigt for sygehusene. I forhold til det kommunale område er det frivilligt at anvende den danske kvalitetsmodel, men der er udviklet fælles standarder for at skabe sammenhæng mellem sektorerne, bl.a. i forhold til områderne dokumentation, medicinering, hygiejne, palliation, kroniske sår og genoptræning. Endvidere er følgende bl.a. på ve: Kroniske sygdomme, demens, misbrug, sundhedsfremme og forebyggelse og ernæringscreening. Det skaber behov for kvalificering af medarbejderne.

Kommunernes overtagelse af en række specialinstitutioner og fokus på kvaliteten betyder, at målgruppen blandt de kommunalt ansatte inden for området får brug for efteruddannelse.

Inden for en lang række områder betyder udviklingen, at mange i EPOS' målgruppe står over for at skulle handle i forhold til nye typer af problemstillinger. Der sker i dag en stigning i antallet af personer med personforstyrrelse og psykiatriske diagnoser. Derfor vil en større del af EPOS' målgruppe komme i kontakt med problemstillinger som selvskadende adfærd og møde selvmordstruede blandt sindslidende. Denne udvikling hænger sammen med den opgaveflytning, der finder sted på området.

Velfærdsteknologi

Udviklingen i velfærdsteknologi vil sandsynligvis betyde nye kompetencebehov. Behovene er primært i forhold til at kvalificere nøglepersoner til at understøtte implementeringen af nye hjælpemidler, vejledning af borgeren i forhold til hjælpemidlerne, vejledning af kolleger i hjælpemidlerne, herunder sikre at ibrugtagningen overholder gældende standarder samt evt. introduktion til de konkrete hjælpemidler. Emnet er relevant i forhold til innovative arbejdsmetoder i plejearbejdet.

Andre faktorer

Udliciteringerne, der er gennemført inden for de seneste år, betyder, at også private leverandører begynder at efterspørge EPOS' uddannelser.

Trepartsaftalen har afsat yderligere midler på det offentlige område til efteruddannelse. Det må forventes, at en del af disse midler vil blive brut inden for AMU-området.

Konklusion

Den samlede konklusion er, at der må forventes en fortsat voksende aktivitet på EPOS' område de kommende år. Forventningen om øget aktivitet bygger på, at målgruppen vil vokse, samtidig med at der vil være et voksende behov for opkvalificering samt fastholdelse af medarbejderne.

Udviklingsbehov inden for EPOS' område 2010-11

Der er i 2009 gennemført to analyser: "AMU inden for det psykiatriske område - en evaluering og behovsafdækning" og "Analyse af klubområdet for børn og ung".

Analysen på det psykiatriske område har givet anledning til behov for udvikling af nye uddannelser og vil sandsynligvis afstedkomme yderligere ønsker til udvikling af uddannelser.

Der vil være behov for yderligere analyser, der vedrører ændrede kvalifikationsbehov som følge udviklingen inden for beslægtede områder – de accelererede patientforløb på hospitalerne og deres konsekvenser i forhold til komplekse patientforløb i kommunerne samt ændringerne på indskolingsområdet på det pædagogiske område.

Nye sundhedsopgaver i kommunalt regi – herunder komplekse patientforløb

Kommunerne har lovmæssigt fået en styrket rolle på sundhedsområdet¹, jf. Sundhedsloven. Det har betydning for kompetencekravene til social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne inden for ældrepleje, sygepleje og sundhed i kommunerne, der pt. er beskrevet i FKB 2692 Omsorg, sygepleje og pædagogisk arbejde. EPOS har tidligere analyseret jobområdet² samt lavet en kvalifikationsanalyse i forhold til social- og sundhedsassistenterne³. Analyserne har bl.a. resulteret i en ny FKB 2222 Ældrepleje, sygepleje og sundhed i kommunerne, hvor bl.a. sundhedsopgaverne er blevet skærpet i beskrivelsen af jobområdet. Der sker en opgaveflytning inden for området⁴, hvorfor EPOS ønsker at gennemføre en analyse, der afdækker de nye sundhedsopgaver i kommunalt regi samt de behov for kompetenceudvikling i form af efteruddannelse, opgaverne medfører for hhv. social- og sundhedshjælper og social- og sundhedsassistenter.

Analysen af de nye sundhedsopgaver i kommunalt regi skal afdække de nye sundhedsopgaver, f.eks. i forbindelse med det komplekse patientforløb. Analysen skal også afdække nye opgaver i forbindelse med et øget fokus på forebyggelse og sundhedsfremme i hjemmeplejen m.m., f.eks. forebyggelse af indlæggelse af blandt andet ældre.

Analyse af indskolingsområdet

Jobfunktionerne og jobområderne inden for SFO og indskolingsområdet udvikler sig, og EPOS målgrupper indgår i nye sammenhænge som en del af det pædagogiske arbejde inden for folkeskolens rammer.

Der er nye tiltag både i form af nye lovkrav (eksempelvis krav til arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser i SFO'en, hvor det vurderes, at eksemplvis fokus på idræt og bevægelse samt lektiestøtte kan få betydning for en del af målgruppen for AMU) og i form af nye udviklingsinitiativer (senest eksemplvis i form af forsøgsprojekter der inddrager undervisningsassistenter, bl.a. fra EPOS målgrupperne, i arbejdet i og omkring læringsrummet). Samlet set bidrager disse udviklinger til at skabe opmærksomhed på udviklingen af jobområdet omkring SFO'en og skolen.

Der er behov for en analyse, der kan dokumentere og præcisere, hvordan denne udvikling får betydning for jobfunktioner hos medarbejdere inden for EPOS' målgruppe, samt hvilke krav til kompetencer det stiller til målgrupperne inden for EPOS' område.

Den ansøgte analyse skal i forlængelse heraf afdække udviklingen i jobfunktionerne for EPOS' målgruppe med afsæt i SFO og indskolingen, og give input til præcisering af uddannelsesbehovet for målgruppen til brug for det fortsatte udviklingsarbejde i EPOS-regi.

¹ Status for kommunalreformens gennemførelse 2009, KL – Danske Regioner – Indenrigs- og socialministeriet

² Ændringer i kompetencekravene til målgrupperne i FKB 2692 Omsorg, sygepleje og pædagogisk arbejde, EPOS 2007

³ Social- og sundhedsassistent - en profil i bevægelse, EPOS 2007

⁴ Hjemmesygeplejens opgaver i udvikling, DSI 2009

Revision af FKB

FKB 2629 "Pædagogisk arbejde med børn og unge" har eksisteret i den nuværende form i tre år. Der vil sandsynligvis blive behov for en opdatering af FKB'en inden for det næste år.

Der sker en række ændringer af jobfunktionerne i forbindelse med SFO og indskolingen. I løbet af det næste års tid afsluttes flere evalueringer, og den ansøgte analyse af jobfunktionerne i forbindelse med SFO og indskoling kan ligeledes bidrage med input til en opdatering af denne FKB.

Faglæreruddannelse

Fra 1. januar 2010 træder EPOS' to nye fælles kompetencebeskrivelser i kraft:

- 2222 Ældrepleje, sygepleje og sundhed i kommunerne
- 2223 Socialpsykiatri og fysisk/psykisk handicap

EPOS ønsker at søge udviklingsmidler til en læreruddannelse med det formål at give lærerne en øget forståelse af, hvordan de to FKB'er skal bruges. Endvidere skal læreruddannelsen give et overblik over mulighederne for at kombinere og bruge de tilknyttede AMU-uddannelser i forhold til de forskellige målgrupper og jobområder de respektive FKBer omfatter.

Behov for udvikling af nye mål på EPOS område

Innovative arbejdsmetoder i plejearbejdet (FKB 2222)

Hele ældre sektoren står over for store udfordringer, når de store årgange af ældre får brug for ældrepleje og omsorg. Der vil de kommende år fortsat være mangel på arbejdskraft inden for området. Det kræver derfor nytænkning herunder inddragelse af ny teknologi og ændrede organisationsformer. Det er derfor vigtigt, at målgruppen bliver inddraget i de innovative processer, der kan medvirke til at løse udfordringerne.

Omsorg for, pleje og behandling af personer med inkontinens (FKB 2222)

Den demografiske udvikling, hvor ældregruppen de kommende år vil vokse, betyder, at antallet af personer med inkontinens vil vokse. Tidligere har sygeplejersker haft inkontinens som speciale. Opgaveflytningen har de seneste år betydet, at flere sundhedshjælpere og social- og sundhedsassistenter har brug for specialuddannelse inden for dette område.

Palliativ omsorg for mennesker med demens (FKB 2222)

Med flere og flere ældre mennesker vil andelen af døende med demenssygdomme blive øget. Demens vil ofte være en af flere andre kroniske medicinske sygdomme og medfører i sig selv funktionstab, adfærdsforstyrrelser og svære plejemæssige behov. På grund af vanskeliggjort kommunikation kan der derfor være problemer med vurdering og behandling af symptomer. Målet skal opkvalificere målgruppen til bedre at kunne optimere de palliative forløb i forhold til mennesker med demens.

Praktikvejledning af social og sundhedselever med særlige forudsætninger (FKB 2222 samt 2223 og 2695)

Den voksende søgning til uddannelserne på det pædagogiske område og på social- og sundhedsområdet giver nye udfordringer for praktikvejlederne. Med den stigende søgning bliver elevgruppen mere mangfoldig med hensyn til alder, kulturel baggrund, erhvervs erfaring, sproglige forudsætninger mv. Der opleves oftere forskellige typer af indlæringsvanskeligheder. Det stiller nye krav til praktikvejlederne om viden om metoder, der kan hjælpe eleverne med deres vanskeligheder. Da der er behov for yderligere at forbedre rekruttering og fastholdelse af målgruppen på arbejdsmarkedet, så der er brug for at styrke praktikvejlederne, og der er brug for at praktikvejlederne (som er en del af målgruppen) har de rette kvalifikationer.

Pleje i forbindelse med komplekse patientforløb i kommunen (FKB 2222)

Kravene i forbindelse med den basale pleje i kommunalt regi ændres med de komplekse patientforløb.

Arbejde med besværlige psykologiske symptomer ved demens og udreagerende demens (FKB 2222)

BPSD (behavioral and psychological symptoms of dementia, dvs. adfærdsforstyrrelser og psykiatriske symptomer ved demens kan opdeles i emotionelle, adfærdsmæssige og psykiske symptomer. Adfærdsproblemer ses oftest i de sene stadier af en demenssygdom og kan være tegn på, at de sociale eller plejefaglige rammer ikke opfylder den dementes behov.

Støtte til borgerens arbejde med opgaver i forbindelse med kognitiv terapi (FKB 2223)

Der er udviklet nye behandlingsformer byggende på kognitiv terapi, som i stigende grad bliver anvendt i behandlings- og socialpsykiatrien. Målgruppen har derfor behov for viden om behandlingsformen for at kunne udføre plejen på en så hensigtsmæssig måde, at den understøtter den valgte behandling. Målet er blevet relevant at udvikle på grund af opgaveflytning forårsaget til dels af strukturreformen dels af manglen på sygeplejersker.

EPOS gennemførte i 2009 en analyse: AMU inden for det psykiatriske område, EPOS september 2009. Analysen peger på flere områder, hvor udviklingen på det psykiatriske område giver behov for udviklingen af nye mål. De følgende to mål udspringer af analysen:

Forebyggelse af selvmord blandt sindslidende (FKB 2223)

Medarbejdere i målgruppen blandt andet inden for socialpsykiatrien skal kunne arbejde sygdomsforebyggende og har brug for kvalificering i forhold til denne problemstilling.

Selvskadende adfærd (FKB 2223)

Der ses en vækst i antallet af personer med selvskadende adfærd, herunder spiseforstyrrelser. Der er derfor brug for kvalificering i forhold til kendskab til teorier og redskaber, viden om egne og kollegers reaktioner samt ricisi ved arbejdet.

Akut nødhjælp til ældre og handicappede (FKB 2222 og 2223)

Handicaphjælper og andre i målgruppen er ofte frontpersonale i forhold til svært handicappede og plejekrævende borgere. De kan derfor komme ud for nødsituationer, som kræver en akut nødindsats, hvor borgerens handicap/svækkelse betyder, at målgruppens forudsætninger for at kunne yde korrekt bistand ikke er tilstrækkelige.

Arbejdet som dagplejer (FKB 2629)

Der er brug for en uddannelse, der er målrettet de særlige betingelser for arbejdet som dagplejer. Daglejen som dagtilbud er særligt ved at der er meget alenearbejde, og at arbejdet foregår i eget hjem. Forhold, som har betydning for tilgang, tilrettelæggelse og gennemførelse af det pædagogiske arbejde.

Pædagogisk arbejde i SFO og indskoling (FKB 2629)

Kravene til indholdet i jobfunktionerne for EPOS' målgruppe ændres i forbindelse med udviklingen inden for SFO og indskolingsarbejdet.

Arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser i SFO (FKB 2629)

Lovkravet om mål- og indholdsbeskrivelser i skolefritidsordninger, som trådte i kraft 1. august 2009, medfører behov for opkvalificering medarbejdere inden for EPOS' målgruppe for at de skak kunne bidrage til at opfylde de nye krav – eksempelvis at medvirke til at formulere lærings- og udviklingsmål.

Arbejdet som aflastningsfamilie (FKB 2629)

Ændring i lovgivningen skaber behov for udvikling af en uddannelse til aflastningsfamilier med ansvar for et begrænset plejeforhold – eksempelvis tilbud om aflastning af forældre med hjemmeboende handicappede børn.

Arbejdet med efterværn i forhold til anbragte unge (FKB 2629)

Kurset retter sig især mod medarbejdere i målgruppen inden for unge-området. Denne målgruppe står i stigende grad over for ønsket om at forbedre udslusningen af de 18-22 årige fra anbringelsesstederne. Anbringelsesreformen har medvirket til at øge fokus på problematikken, der omhandler unge fra alle anbringelsessteder.

**Efteruddannelsesudvalget for
Tekniske installationer
og Energi
(ETIE)**

Indledning

Elbranchen, Dansk EI-Forbund og TEKNIQ, fremlagde i 2006 teknologirapporten "Nye installationsformer i el-branchen". Den viser, hvilke teknologiske trends der påvirker installationsbranchen i disse år og peger blandt andet på stigende krav til hurtigere montagetid, energioptimering og integration af intelligente elinstallationer med andre teknologiområder.

Et forholdsvis nyt interesseområde for efteruddannelsesudvalget er baneområdet. Det forventes, at der på baneområdet inden for de næste 12 år bliver igangsat projekter for omkring 24 milliarder kroner, hvoraf de 5 milliarder vil være målrettet installationsbranchen. Projekterne er primært fokuseret på at opdatere sikkerheds-/signalsystemet til den europæiske standard ERTMS. I den forbindelse vil der blive behov for teknisk efteruddannelse for de elektrikere, som på nuværende tidspunkt arbejder på sikkerhedssystemet.

Et nyt EU-direktiv, som bl.a. stiller krav til de personer, som arbejder med vedvarende energi, er under vedtagelse. Dette direktivs krav forventes ligeledes at få betydning for udviklingen af elbranchens AMU i 2010. Herudover bliver kravene til bygningers energiforbrug yderligere skærpet i 2010 og igen i 2015 som følge af den energipolitiske aftale fra 10. juni 2005. I 2010 skal forbruget sænkes med 25 %, og i 2015 sænkes det yderligere med 25%. Dette vil naturligvis stille nye og større krav til de energiforbrugende komponenter og føre til et stigende behov for intelligente bygningsinstallationer.

ETIE gennemfører en undersøgelse i efteråret 2009, som skal afdække branchens anvendelse af AMU og private kurser, herunder hvad der motiverer brugerne, og hvilke eventuelle barrierer der kan være. Derudover skal resultatet kunne anvendes til at sikre branchens kendskab til AMU og hæve AMU-systemets status generelt.

Redegørelse for udviklingsbehov på de enkelte tekniske områder

IBI og CTS

De intelligente installationer er nu en naturlig del af de fleste byggerier til private, institutioner og industrien. Krav om energieffektivitet og større fokus på komfort og brugervenlighed gør, at behovet for intelligente installationer vokser massivt i disse år. Den store efterspørgsel har også bevirket et stigende behov for at kunne kvalitetssikre de udførende elektrikeres kompetencer i relation til at kunne udføre intelligente installationer.

Den tekniske fokus er p.t. flyttet over mod intelligente room-controllere og et bussystem, som fortrinsvis henvender sig til rene belysningsanlæg, nemlig DALI (Digital Adressable Lighting Interface). Flere af de nyeste byggeprojekter i Ørestaden, bl.a. DR's nye domicil, er netop udført med DALI sammenkørt med det kendte LON-system. Begge systemer afleverer data til de overliggende BMS-systemer (Building Management System). Derudover vil datakommunikationen i de intelligente systemer i fremtiden i langt højere grad foregå via 230v forsyningsnettet (Powerline), end tilfældet er i dag.

Udviklingsbehov:

5 mål og kompendier

- *DALI-systemer*
- *Systemopbygning af BMS-anlæg*
- *IBI-systemer med Powerline datakommunikation*
- *Energioptimering/IBI*
- *Trådløs kommunikation, radiobølger*

Belysningsområdet

En begrænsning i anvendelsen af energi til belysning spiller en stor rolle i den samlede indsats for at udnytte vores resurser bedst muligt. Der bliver allokeret store udviklingsmidler til området, som løbende resulterer i nye teknologier og produkter.

Dertil kommer en stor efterspørgsel efter optimale lyssætninger i private ejendomme og i erhvervsmæssige bygninger i takt med nye muligheder ved brug af de moderne lyskilder med LED-lamper.

De "klikbare" installationer overtager i stigende grad de traditionelle installationer og stiller derved krav til kompetencer inden for dimensionering og installationsteknik.

Udviklingsbehov:

2 mål og kompendium

- *Klikbare installationer*
- *LED-belysning, dimensionering, installation og vedligehold*

Forsyningsområdet

Vindmølleområdet

Udviklingen af en række el-tekniske uddannelsesmål inden for vindmølleområdet var planlagt og igangsat i 2008. Pga. større ændringer i personkredsen i branchen har udviklingen af disse kurser og oplæringen af underviserne måtte udsættes. Udviklingen forventes at blive igangsat i foråret 2010, da uddannelsesbehovet stadigvæk er udækket.

Baneområdet

For at tilgodese uddannelsesbehovet for de elektrikere, som skal arbejde med det nye sikkerheds-/signalsystem ERTMS, er der behov for uddannelse på dette område.

Solceller

Solcelleteknologien er efterhånden en "gammel" teknologi, som oftest er blevet benyttet i forsøgs-sammenhæng. Der er nu sket en væsentlig forbedring i solcellernes kapacitet, og prisen på de enkelte komponenter er faldet drastisk. Det åbner op for en større målgruppe og kan på linje med solfangeranlæg til varme få en væsentlig betydning i vores bestræbelser på at reducere vores energiforbrug.

Tilpasning af FKB - 2770 El-forsyningsanlæg

Da el-entrepriser på baneområdet i de seneste år er blevet udbudt i fri licitation, er der opstået et uddannelsesbehov for de elektrikere, som primært arbejder med forsyning/køreledninger og sikkerhedssystemer. Det besluttes ultimo 2009, om FKB'en skal revideres, således at den kan rumme elektrikernes tekniske arbejde på baneområdet, eller om der skal udvikles en ny.

Udviklingsbehov:

7 mål og kompendium

- *Vindmølle, adfærd og færdsel*
- *Vindmølle, kontrol og service*
- *Sikringsanlæg 1 - Bane*
- *Sikringsanlæg 2 - Bane*
- *Køreledning/forsyning 1*
- *Køreledning/forsyning 2*
- *Solceller – anvendelse*

Samt revision/tilpasning af FKB - 2770 El-forsyningsanlæg

Sikring og alarm

Integration mellem intelligente belysningsanlæg, adgangskontrol og sikringsanlæg i et BMS (Building Management System) bliver i stigende grad anvendt i større bygninger. Det bevirker, at en

stor del af de nuværende lukkede stand-alone systemer løbende bliver udskiftet og udgår af monterernes normale arbejdsområde.

Udviklingsbehov:

3 mål og kompendier

- ADK – integration
- AIA - integration
- ABA – integration

Antenne

Antenneområdet gennemgik en strukturbehandling i 2008-9, og der forventes derfor ingen behov for ny udvikling i 2010

Hvidevarer og køl

Teknologiudviklingen på traditionelle hvidevarer og på det køletekniske området er primært fokuseret på energioptimering og håndtering af miljøfarlige stoffer. Reparation af hvidevarer sker oftest ved udskiftning af komponenter, og grænsen for, hvornår det kan betale sig at reparere frem for at udskifte, er faldet meget de seneste år. Montørernes rolle ændrer sig derfor fra udelukkende at være tekniske reparatører til i større grad at kunne rådgive kunden ift. økonomi og energiforbrug.

Udviklingsbehov:

1 mål og kompendium

- Hvidevarer og køl - rådgivning

El-automationsområdet

Udviklingen af automationsområdet har gennem de sidste år været besværliggjort på grund af erhvervsskolernes manglende fokus på AMU. Det er vores håb, at den nye AMU-reform giver erhvervsskolerne den rette fokus tilbage, således at de efterspurgte uddannelsesmål kan udvikles. En del af de nedenstående mål var fastsat til at blive udviklet i 2008-9, men måtte udskydes.

På automationsområdet sker der en stadigt stigende sammensmeltning og sammenkædning af de automatiske enheder og de administrative systemer. Ved en teknisk projektering af en fabrik bliver den producerende enhed set som hele fabrikken - fra råvarer til det færdige produkt bliver modtaget hos kunden. Det bevirker, at behovet for dataopsamling til brug for overvågning, kvalitetssikring, sporing ol. er i kraftig vækst. Det vil sige, at kompetencer, som udelukkende omhandler service og reparation af enkeltstående maskiner, skal suppleres med kompetencer vedr. integration og forståelse for de overliggende administrative systemer.

En af de teknologier, som i stigende grad bliver benyttet til overvågning og kvalitetskontrol, er visionsteknik. Teknikken benyttes bl.a. i slagteribranchen, hvor et visionssystem styrer enkelte udskæringer, og til registreringer i produktionen. I medicinalindustrien bruges visionsteknikken til kvalitetskontrol af komplicerede emner. Visionsteknologien er en del af styrings- og reguleringsspecialet i elektrikeruddannelsen.

De trådløse netværk (WLAN) er nu blevet udviklet i en sådan grad, at de nu også kan bruges i industrien til bl.a. sikkerhedsfunktioner og overførsel af store informationsmængder. WLAN vinder derfor større og større indpas på grund af alle de fordele, trådløs kommunikation giver.

Udviklingsbehov:

8 mål og kompendier

- Risikovurdering - Maskinanlæg
- Opbygning af tavler – udførende
- Systematisk fejlfinding
- Termografering 2
- Fejlfinding på visionssystemer (grundlæggende kendskab til optik, lys og fejlkilder)
- Integration af bussystemer
- Opsætning af dataopsamling med SQL database
- Industrielt WLAN
- Opsætning af forbindelse til SCADA-systemer

Teleområdet

Udviklingen på IP-telefonområdet gør nu, at de "gamle" centraler bliver overtaget af VPBX – virtuelle centraler. Det er centraler, som understøtter mange funktioner, og ud over at understøtte IP-telefoni kan man via en ATA-boks tilslutte almindelige telefoner. VPBX-centralen benytter open source (gratis) software og ligger på en almindelig pc. Det betyder, at udgifterne til IP-telefoni reduceres væsentligt.

Udviklingsbehov:

2 mål og kompendier

- VPBX – virtuelle centraler, opsætning
- Triple play

Data/fiberteknik

Der forventes ingen udviklingsaktivitet på fiber/dataområdet, da en række kurser, som blev udviklet i 2008/9, først bliver fuldt implementeret i 2009/10.

Det grundlæggende el-tekniske område

Det digitale byggeri

For at optimere byggeprocessen har Realdania, Erhvervs- og Byggestyrelsen og byggesektorens ledende aktører iværksat "Det digitale byggeri". "Det digitale byggeri" er et forsøg på at få en komplet digitalisering af alle de data, dokumenter og tegninger, der produceres og udveksles fra byggeprogram til drift. Det vil betyde, at de udførende håndværkere vil få direkte adgang til alle relevante informationer og vil derudfra kunne optimere byggeforløbet.

Udviklingsbehov

1 nyt mål og kompendium

- "Det digitale byggeri", anvendelse

Analyser

I 2009 gennemfører elbranchen en analyse på elektrikeruddannelsens speciale i Kommunikationsteknik, som har til formål at afdække, om branchens uddannelsesbehov stemmer overens med specialets indhold. Som opfølgning på analysens resultat skal der foretages en behovsanalyse på tele/data-området (AMU), således at erhvervsuddannelsen og AMU supplerer hinanden optimalt.

Til dækning af eksperter, conferencefaciliteter og materialer kr. 65.000.

Faglæreruddannelse

Energioptimering og energirådgivning er elbranchens kerneområde, og der iværksættes i efteråret 2009 en "Tjek på energien" kampagne. Kampagnen har til formål at få elektrikerne til at vejlede kunden om mulige energibesparelser som et led i den almindelige service.

På automationsområdet bliver der behov for uddannelse af faglærere inden for visionteknik og integration af bussystemer.

Udviklingsbehov:

3 mål

- Visionteknik
- Integration af bussystemer
- Energitjek

ETIE's underudvalg VVSUs redegørelse for behov for midler til udvikling og analysearbejde i 2010

VVS-branchens udførende medarbejdere besidder en bred vifte af kvalifikationer – spændende fra faglige basiskvalifikationer, specialeuddannelser over udbyggede kvalifikationer og kompetencer erhvervet via deltagelse i efteruddannelse, praksislæring, jobberfaring og videnssøgning.

Branchens udførende medarbejdere har i bred forstand udviklet de faglige kvalifikationer i henhold til virksomhedens – og egne – forudsætninger, mål og forventninger til uddannelse og udvikling af kompetencer, og branchens efteruddannelsesstilbud bliver løbende tilpasset den generelle udvikling i branchen.

Branchens to organisationer TEKNIQ og Blik og rørarbejderforbundet står bag den i 2007 udarbejdede rapport om Fremtidens VVS-installationer. Rapporten stiller bl.a. skarpt på teknologiens betydning for det fremtidige arbejde i vvs-branchen i de kommende 3-6 år., ligesom der også konkluderes, at branchens slutbrugere efterspørger en høj grad af samlet kompetence hos de enkelte udførende medarbejdere.

Rapporten påpeger derfor også, at en af forudsætningerne for at branchens udførende reelt også vil kunne imødekomme slutbrugernes behov for kvalificeret arbejdskraft er en væsentlig udvikling af den faglige viden om

- el, intelligente komponenter og kommunikation mellem komponenter
- totalinstallationer og totalservice
- indregulering og fejlfinding
- energi – herunder om komponenternes samspil
- vedr. vand og afløbsinstallationer
- brugernes krav og opfyldelse heraf ex. Indeklima og processer og erfaring ved digitalt byggeri.

Som en naturlig konsekvens af det øgede fokus på klima og miljø igangsætter vvs-branchens uddannelsesnævn i løbet af 4. Kvartal 2009 en optimeringskampagne, målrettet branchens virksomheder og medarbejdere med det formål, at optimere den enkeltes viden inden for hvert af branchens energi-kerneområder.

Kampagnen består af 5 uddannelsespakker inden for specialeområderne – solvarme, bio-brændsel, varmepumper, fjernvarme og ventilation. Hver pakke indeholder uddannelser med relevans for de af branchens medarbejdere, der ønsker at blive fagligt optimeret, for dermed at kunne imødekomme slutbrugernes krav om optimering af energiforbrug. I kampagnen indgår

endvidere netop udviklede uddannelser vedrørende energioptimering på såvel el- som vvs-området, ligesom også en ny uddannelse om optimering og indregulering af ventilationsanlæg skal indgå i "ventilations-pakken".

Optimering og indregulering af lavtemperatur varmeanlæg til kondenserende kedelanlæg

Energioptimering er indskrevet i vvs-uddannelsen i forbindelse med den nye bekendtgørelse, men den del af svendeskaren - med en vvs-uddannelse fra før Reform 2000 - mangler de kompetencer, der kræves for at kunne imødekomme slutbrugernes krav på dette område. Branchens virksomheder efterspørger således uddannelser indeholdende projektering og installation af lavtemperaturanlæg som varme- og gulvvarmeanlæg med henblik på optimal energiudnyttelse.

Siden januar 2008 og frem til 1. Juli 2009 har 262 personer optimeret deres viden ved deltagelse på branchens varmpumpeuddannelse. Heraf har 146 personer gennemført uddannelsen i løbet af 1. Halvår 2009, og der har nu i branchen vist sig behov for udvikling af endnu en uddannelse på varmpumpeområdet. Denne skal indeholde såvel installation og service på køledelen i varmpumpesystemet som beregning og dimensionering af varmpumpeinstallation, med henblik på optimering af energirammen.

Udviklingsbehov:

3 uddannelsesmål og kompendier

- *Energioptimering af varmeanlæg .*
- *Projektering og indregulering af gulvvarmeanlæg*
- *Varmepumpe 2*

Udvikling af faglæreruddannelse

VVS-branchens årlige læreruddannelsesuge for branchens undervisere "er kommet for at blive". Læreruddannelsesugen har siden 1998 været gennemført hvert år i uge 25 – i de sidste 2 år i uge 26 – med et deltagerantal på 75-100 personer pr. år. Uddannelsesugen gennemføres i regi af branchens læreruddannelsesudvalg, der er etableret i samarbejde med de tekniske skoler. I læreruddannelsesuddvalget afklares behovet for opdatering i de faglige discipliner, som branchens efteruddannelse dækker. Undervisningen vil som de tidligere år blive gennemført som workshops, med indlæg og undervisning af såvel fageksperter som faglærere fra de tekniske skoler og med et forventet deltagerantal på 100 personer. Læreruddannelsesugen gennemføres i 2010 på Syddansk Erhvervsskole i Odense.

Udviklingsbehov:

1 uddannelsesmål

- *Faglig opdatering - VVS*

ETIE's underudvalg SFs redegørelse for behov for midler til udvikling og analysearbejde i 2010

Skorstensfejerfagets medarbejdere har over en periode udviklet sig fra at være en ensrettet og specifik gruppe med ensidige arbejdsopgaver - til en målgruppe, der kan imødekomme såvel de lovmæssige krav, der er udgangspunktet for målgruppens arbejde, som branchens øvrige krav om kompetencer til løsning af energitekniske og miljømæssige arbejdsopgaver.

Arbejdet inden for skorstensfejerfaget som helhed er dybt forankret i lovgivningen såvel på boligområdet som på fyringsområdet - en lovgivning, der er blevet ændret med efterfølgende konsekvenser for skorstensfejerens arbejdsområder. Samtidig peger udviklingen i branchen hen imod, at den enkelte skorstensfejer i fremtiden skal kunne løse individuelle opgaver på et kvalitativt højt niveau, hvilket forventes at stille yderligere krav til udvikling af målgruppens kompetencer, herunder også Skorstensfejerlaugets krav til kvalitetssikring af faget hvori ind-

går kravet om, at branchens svende skal have gennemført min. 2 ugers uddannelse inden for en 3-årig periode.

Nye vilkår for arbejde med fastbrændselsfyr og -typer

I forbindelse med borgernes ønske om at medvirke til reduktion af co2-udslip stiller brugerne mange nye og specifikke spørgsmål om anvendelse af fastbrændsel til fyring. Dette område udgør – jf informationer fra Teknologisk Institut - ca. 60% af Danmarks energiproduktion. Området er fortsat i vækst – bl.a. med baggrund i regeringens mål om på sigt at lade oliefyring erstatte af fyring med fastbrændsel, en udvikling der allerede er i gang med nye typer af fastbrændselsfyr og fastbrændselstyper – så som korn, kakaoskaller, briketter og darkafedt.

Endvidere er det blevet praksis, at kommunerne tilkalder skorstensfejeren som vejleder og myndighedsperson i forbindelse med klagesager over bl.a. generende skorstensrøg. I den forbindelse er man i kommunerne i gang med at udarbejde forskrifter for brug af affaldstræ og skorstenshøjder.

For således - dels at kunne medvirke til opfyldelsen af regeringens mål om co2 besparelse - dels til borgernes krav på et sundt og rent nærmiljø, der det vigtigt, at skorstensfejeren har den nødvendige viden så han kan yde kunden den efterspurgte service, ligesom han kan medvirke til fyringsformerne udvikler sig miljømæssigt korrekt.

Den eksisterende uddannelser på området 45473- Vejledning om forebyggende miljøforanstaltninger - modsvarer kun delvist de nye krav, men vil kunne danne grundlaget for en nyudvikling af uddannelsen - på et højere niveau end det nuværende.

Udviklingsbehov:

1 uddannelsesmål og kompendie

- *Fastbrændselsbyr og brændselstyper*

Lovpligtige eftersyn af oliefyr – Teknisk ekspert

Den eksisterende lov om teknisk ekspert forventes revideret med virkning i løbet af 2010, og der forventes i den forbindelse at vise sig et behov for faglig opdatering af branchens svende i forhold til gennemførelse af lovpligtige eftersyn på oliefyrinstallationer.

Udviklingsbehov:

1 uddannelsesmål og kompendie

- *Teknisk ekspert*

Redegørelse for behov for midler til udvikling og analysearbejde i 2010 vedrørende ETIEs og MIs underudvalg BG – Rustfrit område

Med baggrund i midler fra ministeriets pulje til analyse og udvikling af efteruddannelser, tog udvalgene bag FKB om "Arbejde i den rustfaste stålindustri" – Metalindustriens uddannelser og ETIE - initiativ til udarbejdelse af en analyse af uddannelsesbehovet i den rustfaste industri. Der resulterede i 2006 i rapporten "Analyse af behov for kompetencer i den rustfaste industri".

Et af kerneområderne i arbejdet i den rustfaste industri er hygiejniske produktionsmetoder og -design af konstruktioner, procesanlæg, maskiner og andet udstyr i rustfaste materialer i.h.t. nationale og internationale standarder, og analysen har da også – ud over behov for de allerede igangværende uddannelser - påpeget et behov for udvikling af uddannelser inden for visualisering, standarder og certificeringer som fælles sprog – samt om fremtidens materialeteknologi.

For at imødekomme de efterspurgte kompetencer blev der - med baggrund i analysens konklusioner - udviklet 7 nye uddannelser - alle med godkendelse pr. 1. januar 2007. Der har imidlertid ikke været søgning på de pågældende uddannelser.

**Efteruddannelsesudvalget for
Handel, Administration,
Kommunikation og Ledelse
(HAKL)**

HAKL's arbejdsmarkedspolitiske redegørelse 2010-11

Indledning

HAKL's arbejdsmarkedspolitiske redegørelse bygger på de seneste analyser, som udvalget og HAKLs referencegrupper, De Faglige Udvalg, har fået udarbejdet samt udviklingsredegørelserne og arbejdet med revision og nyudvikling af FKB'er. Hertil kommer indmelding af behov fra HAKL's referencegrupper, skolernes kursuschefer og lokale uddannelsesudvalg, samt den behovsafdækning og registrering, som sekretariatet i øvrigt har foretaget gennem nationale og internationale kilder.

Overordnede tendenser

Jobområderne præges generelt af globaliseringen, stigende brug af teknologi, stigende kundekrav og behov for innovation. Denne udvikling genererer nye arbejdsopgaver, der afhængigt af arbejdsorganiseringen i større eller mindre grad påvirker de merkantile medarbejders dagligdag, hvorfor kompetencebehovet er tilsvarende differentieret inden for de enkelte FKB-områder. Rådgivning og vejledning af kunder/borgere og kolleger fylder også mere og mere, bl.a. på grund af den stigende brug af it.

HAKL har i 2008 fået udarbejdet en analyse af uddannelsesbehovet på det merkantile arbejdsmarked indenfor innovation, brugerdreven innovation og medarbejderdreven innovation. Analysen har afdækket, at behovet for uddannelse i og uddannelser, der understøtter innovation, brugerdreven innovation og medarbejderdreven innovation på AMU-målgruppens arbejdsmarked i overvejende grad er dækket af eksisterende AMU-uddannelser.

En anden analyse udarbejdet for HAKL i 2008 med fokus på globalisering/internationalisering understøtter, at der fortsat er stigende behov for kommunikative og kulturelle kompetencer generelt for hele det merkantile område, jf. Ændringer i uddannelsesbehov på det merkantile område som følge af globaliseringen.

Fusioner, opkøb, samarbejdsaftaler mv. stiller krav om, at medarbejderne skal være parate til et arbejde på tværs af forskellige sprog, kulturer og handelsregler. I forhold til arbejdet i inter- og multinationale virksomheder vil kendskab til og forståelse for organisationsstrukturen internationalt, fortsat have stor betydning.

Opfølgning på HAKLs IKV-vejledning

Tilbagemeldingen fra HAKLs IKV-seminar i januar 2009, hvor IKV-vejledningen blev præsenteret, var bl.a., at der fortsat er behov for udvikling af materiale, der kan bruges af underviserne til at foretage en individuel kompetencevurdering (IKV) i AMU. Der søges derfor i år også om udvikling af IKV-undervisningsmateriale inden for de FKB, hvor der endnu ikke er igangsat udvikling af IKV-materiale,

og hvor det vurderes at være relevant. Det gælder således inden for FKB IKT-administration- og vedligeholdelse, FKB Administrative funktioner i HR, FKB Foto-, film, tv- og redaktionel produktion, samt FKB Produktion af trykt og digital kommunikation.

Desuden er der behov for en analyse, der vil blive udarbejdet som 4 delanalyseprojekter med henblik på at sammensætte uddannelsesstrukturer målrettet typiske jobfunktioner inden for 5 forskellige FKB-områder. Det drejer sig om HAKLs FKB'er: Foto-, film-, tv- og redaktionel produktion, Produktion af trykt og digital kommunikation, IKT-administration og -vedligeholdelse, Offentlig forvaltning og sagsbehandling, samt Handel & logistik.

Udviklingsbehov og initiativer inden for HAKLs fælles kompetencebeskrivelser FKB 2236 Administration i sundhedssektoren

I analysen af det kommunale område som HAKL har fået udarbejdet i 2008, er lægesekretær et af de udvalgte områder. I analysen fastslås det, at lægesekretærens rolle som koordinator kræver faglige, organisatoriske og kommunikative kompetencer. Derudover peges der på indgående kendskab til forløb og organisation på sygehuset og en række almene kvalifikationer, som

psykologisk indsigt, skriftlig og mundtlig kommunikation, samarbejde, samt specifikke itkvalifikationer.

Dette er ikke nye kompetencer, og udbuddet af uddannelser inden for kernemål i FKB'en, de tilknyttede mål fra FKB 2791 Administration og mål inden for de almene kompetencer og it fra Fælleskataloget, anses for dækkende for området, også for sundhedsservicesekretær.

FKB 2237 Administration og assistance i tandklinikken

I det seneste år har ændringerne i autorisationsloven givet tandlægerne mulighed for at delegerede behandlingsopgaver til tandklinikassistenter, hvilket har resulteret i udvikling af en række kurser inden for forebyggelse. Muligheden for yderligere uddelegering af behandlingsopgaver inden for forebyggelse, øget anvendelse af teknologi og nye materialer giver anledning til at revidere det bestående udbud af uddannelser, bortset fra de 4 mål, der er udviklet i 2009, for at sikre, at de er i overensstemmelse med tandklinikassistenternes kompetencebehov.

FKB 2791 Administration

Kommunikative og pædagogiske kompetencer

Administrative opgaver løses i en række organisationer i øget grad i tværgående funktioner og i samarbejde med andre personalegrupper. Udvikling af integrerede IT løsninger stiller øgede krav til medarbejdernes evne til at samarbejde på tværs af organisationer, hvilket f.eks. stiller krav til kommunikative kompetencer og kræver øget forretnings-/organisationsforståelse. Det tværgående samarbejde betyder samtidigt også, at den administrative medarbejder ofte skal kunne vejlede, oplære og udvikle, og dermed øges også kravet til den administrative medarbejders pædagogiske kompetencer.

Det stigende behov for kommunikative og pædagogiske kompetencer generelt inden for hele det merkantile område mærkes ved, at funktionen som rådgiver og vejleder i forhold til kunder og kolleger fylder mere og mere i forhold til de faglige kernearbejdsopgaver. Der er derfor behov for en analyse af denne funktion med udgangspunkt i målgruppen og jobområdet inden for FKB 2791 Administration med henblik på at identificere uddannelsesbehov.

It

Analysen *"IT anvendelse i de administrative jobfunktioner"*, Teknologisk Institut 2009, udarbejdet for Uddannelsesnævnet under Den centrale Analyse- og prognoseenhed, peger på en række forskellige udviklingstendenser inden for det administrative område. Der er både en udvikling i retning af specialisering og i retning af behov for generalister. Og for begge tendenser gælder, at IT indgår i alle opgaver, og at man i stigende grad benytter integrerede IT løsninger på tværs af organisationer. De fleste administrative medarbejdere skal derfor kunne arbejde med en række forskellige systemer på samme tid, hvorfor der er behov for uddannelser i dokumenthåndteringssystemer på bruger- og superbrugerniveau.

Callcenter-funktioner

Nye it-teknologier og øgede kundekrav betyder også, at der er behov for at få revideret alle kurser målrettet callcenter-funktionen inden for FKB 2791 Administration, i større eller mindre grad, da kurserne hænger naturligt sammen. Revisionen vil formentlig resultere i, at nogle af uddannelsesmålene vil blive lagt sammen. Derfor søges der et mindre beløb end de 20.000 kr., der er grundtaksten for udvikling af en arbejdsmarkedsuddannelse, der er udtryk for et maksimalt gennemsnitstal, som udgifterne skal holdes inden for.

Revision af uddannelser til centrale jobprofiler

Den igangværende analyse af i alt ca. 10 centrale jobprofiler inden for bl.a. FKB 2791 Administration, deres typiske arbejdsfunktioner og behov for kompetencer og dernæst koblingen af jobprofilerne med relevante AMU-uddannelser, har medført, at der er behov for at revidere nogle af kernemålene inden for FKB 2791 Administration mere grundlæggende. Formålet er, at de fremover både fremstår som selvstændige og afrundede uddannelser, og samtidig hænger naturligt sammen i en uddannelsesstruktur i forhold til en given jobprofil.

FKB 2796 IKT-administration og –vedligeholdelse

FKB IKT-administration og –vedligeholdelse er bl.a. med input fra analysen "IT anvendelse i de administrative jobfunktioner", blevet revideret og godkendt i september 2009. Den reviderede FKB træder på foranledning af ministeriet først i kraft den 1. januar 2010, samtidig med ændringerne i udbuddet.

På baggrund af en revision af FKB'en og den ny beskrivelse af jobområdet, er der behov for at revidere en del af de eksisterende uddannelser, idet de i deres opbygning, indhold og varighed vurderes ikke at være tidssvarende og i overensstemmelse med kompetencebehovet.

FKB 2619 Viden- og forretningsservice

Den store analyserapport, som HAKL fik udarbejdet i 2007 om fremtiden medarbejder inden for viden- og forretningsservice, har allerede resulteret i udvikling af en række nye uddannelser samt revision af FKB'en, der fortsat mangler nogle justeringer for at blive godkendt.

Event/oplevelsesområdet

HAKL har hidtil arbejdet på at få godkendt FKB i Serviceoplevelser, hvilket er stødt på vanskeligheder. HAKL har derfor vurderet, at det er formålsløst at arbejde videre på en fælles FKB inden for serviceoplevelser, og har derfor besluttet, at eventområdet skal indarbejdes i FKB Viden og forretningsservice. Det betyder, at revisionsarbejdet fortsætter, idet det vurderes, at der både skal ske ændringer i beskrivelsen af jobområdet og udarbejdes en ny TAK, der dækker eventfunktionerne.

Der er allerede udviklet 8 kurser inden for event på bevillingen 2008-09, der endnu ikke er godkendt, idet de afventede godkendelsen af en ny FKB Serviceoplevelser.

Revision af uddannelser til revisorassistenter og advokatsekretærer

HAKL søger om revision af alle uddannelser for henholdsvis revisorassistenter og advokatsekretærer, idet der på de fleste af uddannelserne er en meget beskednen aktivitet. En del af uddannelserne er meget specialiserede, og det vurderes, at det på den baggrund kan være vanskeligt for udbyderne at skaffe kursister nok, og at nogle af uddannelserne derfor bør slås sammen og revideres/nyudvikles. Derfor søges der kun om 10.000 kr. til revision af hver enkelt af de i alt 33 uddannelser i forhold til grundtaksten på 20.000 kr. for udvikling af en arbejdsmarkedsuddannelse, der er udtryk for et maksimalt gennemsnitstal, som udgifterne skal holdes inden for.

FKB 2797 Administrative funktioner i HR

FKB'en blev godkendt til udbud den 20. august 2009 med 13 kernemål, og yderligere kernemål er ansøgt om godkendelse. Inden for FKB 2797 Administrative funktioner i HR mangler der fortsat at blive udviklet nogle få og mere specialiserede kurser, som igangsættes i 2009-10. Som et led i at understøtte tilrettelæggelsen af udbuddet af uddannelser inden for de nye områder i den ny FKB, er der søgt om midler til udvikling af undervisningsmateriale. Dette arbejde iværksættes primo 2010. Samlet set betyder dette, at HR-området vil fremstå som gennemarbejdet i 2010.

FKB 2616 Spedition & shipping

En analyse af HAKL's målgruppe inden for funktionsområdet 'transport af varer og personer', viser, at transport- og speditionsvirksomheder udfordres af fortsat internationalisering af transportkæden, indførelse af IKT samt ny lovgivning og standarder på transportområdet. Medarbejderne skal være klædt på til at opsøge og opdatere viden, fx inden for toldregler, prisstigninger og –reguleringer, lovgivning, personaleadministration mv.

Organisationerne i HAKL er i gang med en markedsføring af kurserne inden for Spedition & shipping, der løber året ud. HAKL vil desuden i det ny år gå i tættere dialog med de godkendte udbydere inden for området med henblik på optimering af markedsføring og gennemførelse af udbuddet. Forventningen er, at den tættere dialog også vil kunne give input til en evt. fremtidig revision af området og uddannelserne.

HAKL vil derfor afvente en vurdering af virkningen af ovenstående tiltag, førend en evt. revision af

FKB 2616 Spedition & shipping med tilhørende kernemål.

FKB 2789 Turist & rejse

Dele af den danske turismebranche er målgruppe for FKB Turist og rejse, og der bliver løbende lanceret fælles strategier for dansk turisme. Senest har VisitDenmark i november 2008 sat fokus på at styrke dansk turisme i den internationale konkurrence, og det stiller krav om, at medarbejderne kan arbejde med globale trends og opsøgning af nye markedssegmenter. HAKL fik på bevillingen 2009-10 analysemidler til at undersøge tendenser i branchen nærmere, herunder eventuelle ændringer i målgruppens arbejdsopgaver og de generelle, administrative arbejdsfunktioner inden for hotelbranchen med særlig fokus på mødeturismen inden for hotelbranchen. HAKL vil således afvente resultaterne af bl.a. denne analyse, førend der evt. søges om revision af FKB og kernemål.

FKB 2617 Offentlig forvaltning og sagsbehandling

HAKL har fået udarbejdet 2 analyser i 2008 i relation til FKB'en Offentlig forvaltning og sagsbehandling, både inden for det statslige og kommunale område for at kunne revidere den fælles kompetencebeskrivelse. Området har været, og er fortsat, under stor forandring som følge af strukturreformen, og den indgåede aftale om en kvalitetsreform i den offentlige sektor. Revision af FKB Offentlig forvaltning og sagsbehandling er pt. i gang, ligesom der er ved at blive udviklet kurser, der er bevilget for perioden 2008-09 og 2009-10. Disse kurser er primært udviklet til de administrative medarbejdere inden for det kommunale område, men en del vil kunne anvendes på tværs af målgruppen inden for både det kommunale og statslige område.

Der er behov for en revision af kernemålene inden for FKB'en for at sikre, at de taler til målgruppen, og er i overensstemmelse med målgruppens kompetenceudviklingsbehov.

FKB 2768 Detailhandel

I de seneste år har detailhandelsområdet været præget af udviklingen i forbrugernes forventninger, hvor service og oplevelser, der er knyttet til varen, i stigende grad er i fokus.

Det betyder bl.a. at konceptudvikling, kvalitetsoplevelser og internationalisering fylder mere.

Teknologiske og virksomhedstilpassede it-løsninger betyder, at analyser af kundedata er ved at blive en mere almindelig del af branchens hverdag. Teknologiuudviklingen påvirker alle medarbejdergrupper, der i forskellig grad skal kunne betjene og drage nytte af den til optimering af arbejdsgange, indkøb, kundeservice, markedsføring og andre opgaver.

Af trends er der fokus på nye butikskoncepter med vægt på oplevelser. De seneste års højkonjunktur har betydet, at mange har brugt store summer på indretning og udrustning af deres hjem. I det økonomiske opsvings sidste fase var tiden kommet til "personlig forkælelse".

Forventninger til service og oplevelser er på trods af krisetider fortsat høje, ligesom der stilles krav om kvalitet og ansvarlighed. Behovet for discountvarer og luksus er imidlertid ligestillede, og forbrugsmønsteret viser sig, at det skal være nemt at handle (convenience).

Der sker en betydelig brancheglidning mellem dagligvarehandel og specialfødevarerområdet (bager, slagter). Salg af færdiglavede fødevarerprodukter, som ikke kræver produktion udført af faguddannede, er et område i kraftig vækst. Salget kan foregå fra dagligvarebutikker, kædekiosker og benzinstationer, hvor sortimentet nu også omfatter færdiglavede mad, som kan spises på stedet eller tages med.

Brancheglidningen er også markant inden for specialvarehandelen, hvor skellet mellem de traditionelle brancher brydes ned, når sortimentet rettes mod bestemte forbrugeres livsstil, fx et sortiment bestående af bestemte tøjmærker, wellnessprodukter, glas og porcelæn. HAKL har lige igangsat en analyse af den brancheglidning, der foregår mellem den traditionelle detailhandel og convenience butikker, hvor oplevelseselementet i forhold til convenience butikker også vil indgå. Analysen forventes afsluttet ved udgangen af 2009.

Samlet set betyder en erhvervsudvikling med en øget fokus på butikskoncepter, der lægger vægt på kundernes oplevelser samt en øget specialisering, at der i 2010-11 er behov for en revision af

FKB Detailhandel, der i efteråret 2010 har eksisteret i 3 år. Dertil kommer, at der er behov for at revidere 4 e-handelskurser fra marts 2007, hvor aktiviteten er meget lav, selvom behovet for efteruddannelse fortsat vurderes at være aktuelt.

FKB 2790 Handel og logistik

B2B- og handelserhvervet har forandret sig markant i de sidste 8-10 år. Grossistvirksomheder er fusioneret nationalt og internationalt, hvilket i dag tegner et billede af færre men meget store grossistkoncerner.

Nye teknologier

Indføring og anvendelse af RFID, EDI og andre teknologier påvirker handelserhvervet gennem de seneste år. Den globale teknologiudvikling betyder, at danske virksomheder retter fokus mod yderligere optimering af forsyningskæder. Der har vist sig tendenser til, at der er en udvikling i gang for indførelsen af bl.a. RFID fra forskellige testforløb til indførelsen af teknologierne i flere virksomheders drift.

Mange handelsvirksomheder optimerer deres forsyningskæder med mindskelse af lokale lagre samtidig med styrkelse af centrallagre, hvor der stilles stigende krav til andre dele af forsyningskæden – transport- og logistiksystemer samt leverandørnetværk.

De seneste års udfordringer, handelserhvervets virksomheder står overfor, betyder, at der er fokus på udviklingen af medarbejdernes kompetencer, så de i fremtiden i højere grad har

- styrkede faglige kompetencer og kompetencer af administrativ og analytisk karakter,
- viden om pris- og kvalitetsudvikling på transport og logistikmarkedet, for derigennem at udnytte fordele ved de forskellige transport- og oplagringsformer,
- viden om transportkøbers og handelsvirksomheders værdikæde med henblik på at skabe bedre integration og understøttelse af de daglige operationer

E-business

E-business er for alvor slået igennem i handelserhvervet de seneste år, og i en sådan grad, at der viser sig opbrud i de gamle brancheopdelinger mellem industri, service og handel. Kunden har fået en mere central placering i grossistvirksomhedernes strategiudvikling, hvilket betyder, at virksomhederne på tværs af sektorer opbygger samme kompetencer til håndtering af e-business. Kompetencerne skal sikre, at virksomhederne kan håndtere betydelige produktdata samt sikre rådgivning og services i tillæg til det digitale salg og distribution, jf. DI Analyse: Den intelligente virksomhed, januar 2009.

Efter samme recept er de analytiske kompetencer også i fokus i de fremstillingsvirksomheder, der i de seneste år har outsourcet produktionen og har fokuseret på handel. Disse virksomheder arbejder derfor mere fokuseret på udvidelsen af kunde- og markedskendskab.

Revision af uddannelser

Ovenstående konsekvenser såvel som resultaterne af 2 analyser som HAKL gennemfører i 2009 som har handelserhvervet som fokusområde vil danne grundlag for revisionen af FKB Handel og logistik, som der allerede er bevilget midler til.

I forlængelse af revisionen af FKB'en ønsker HAKL tillige at revidere de eksisterende kernemål på området. Revisionen vil primært gå på, at uddannelserne tilpasses de ændringer, som revisionen af FKB'en vil medføre samt de input, der måtte komme fra dialogen med de 4 godkendte udbydere pr. 1. januar 2010.

Nyudvikling

Endvidere ønsker HAKL at udvikle en uddannelse inden for EDI, som anvendes til at skabe elektronisk udveksling af handelsdokumenter som fx fakturaer og følgesedler. Der er en uddannelse på området som vil blive nedlagt ultimo 2009 med FKB administration som moder-FKB. EDI ønskes målrettet handelserhvervet hvor EDI har størst udbredelse.

Ny FKB fitness/sport

HAKL har hidtil arbejdet på at få godkendt en FKB i Serviceoplevelser, hvilket er stødt på

vanskeligheder i forhold til de krav, som Undervisningsministeriet har opstillet til udarbejdelse af en FKB. HAKL har derfor vurderet, at det er formålsløst at arbejde videre på en fælles FKB inden for serviceoplevelser, og da behovet for efteruddannelse inden for især fitnessbranchen og administrative funktioner inden for sportsområdet generelt er presserende, har HAKL besluttet at udskille den del af FKB Serviceoplevelser, der vedrører fitness- og sportsbranchen til en ny FKB målrettet alene fitness/sport som selvstændigt jobområde med den foreløbige titel: Instruktion og administrative funktioner inden for fysisk træning og sport.

Fitness

I overensstemmelse med HAKLs årlige ansøgninger om udviklingsmidler, er 11 uddannelsesmål inden for fitnessinstruktion snart færdigudviklede. På bevillingen 2009-10 gennemføres en profilanalyse: Fra fitnessinstruktør til personlig træner. Der er p.t. ingen uddannelser udviklet til kompetenceudvikling af personlig trænere, men foreløbige resultater fra den igangværende analyse, peger på, at der er behov for at udvikle flere nye uddannelser til denne målgruppe.

Administration inden for sport

I de seneste år har flere rapporter forsøgt at kortlægge og placere den professionalisering, der sker i administrationen af idræts- og sportssektoren, fx *Idræt og sport i den danske oplevelsesøkonomi – mellem forening og forretning*, Storm & Brandt, 2008. Der er udviklet en professionsbachelor i Sportsmanagement og det faglige Udvalg for Uddannelser inden for Oplevelsesområdet er involveret i et projekt under UVM's centrale analyse- og prognoseenhed for erhvervsuddannelserne – *Sport og sportsrelaterede oplevelseserhverv som vækstmotor for nye erhvervsuddannelser*. Analysen har til formål at afdække behovet for uddannelsesdækning af området inden for erhvervsuddannelser og vil dermed tegne et billede af trends og potentialer for voksne i branchen uden en branchespecifik uddannelse.

FKB 2609 Foto-, film-, tv- og redaktionel produktion

I 2008 fik HAKL udarbejdet en målgruppeanalyse af deltagerne på FKB'en Foto-, film-, tv- og redaktionel produktion. I forlængelse heraf blev FKB'en revideret og afventer pt. koordinering med ME og endelig godkendelse i Undervisningsministeriet.

Ud over uddannelser udviklet i 2007 og 2008, indeholder FKB'en 36 uddannelser, som blev udviklet til den oprindelige FKB, som HAKL har fået midler til revision af på bevillingen 2009-10. Revisionen skal sikre, at uddannelserne tilpasses de ændringer, som revisionen af FKB'en har medført, og at de opdateres, således at uddannelserne taler til målgruppen.

FKB 2792 Produktion af trykt og digital kommunikation

Nye medietyper

Der er sket en eksplosion i såvel medietyper, som distributionsmetoder indenfor de producerede kommunikationsprodukter. Jobområdets virksomheder kan ikke længere nøjes med at producere til papir og Internet - der skal også kunne produceres kommunikations-løsninger til det væld af nye digitale distributionsformer, som bl.a. teleindustrien sender på markedet.

Endvidere er der en udvikling i gang, hvor emner som proofing, animation, visualisering, 3D og databasehåndtering bliver integreret i virksomhedernes forretningsgrundlag.

Området kan siges at være præget af en kontinuert udvikling indenfor såvel det tekniske område som det kvalifikationsmæssige område, idet der til stadighed udvikles systemer og metoder, der f.eks. betyder en fundamental ændring af den måde, hvorpå farver og billeder reproduceres på i den trykte proces (HiFi color produktion), men også i forhold til mulighederne for at udtrække administrative data fra produktionens workflow.

Digitale kommunikationsprodukter

Endvidere er selve det at producere digitale kommunikationsprodukter og -løsninger et område, hvor der i disse år stadig sker en rivende udvikling, her tænkes bl.a. på Web2, Ajax og webapplikationer. Endnu et udviklingspotentiale ligger indenfor det at producere individualiserede kommunikationsprodukter - produkter, der er tilpasset den specifikke modtager i modsætning til de

traditionelle produkter, hvor målgruppe typisk er meget bred. Herunder vil inddragelsen af databaser også i forhold til den trykte kommunikation være et vækstområde. Men denne udvikling vil også kunne ses på produktionen af digitale kommunikationsprodukter.

I forlængelse af udviklingen af nogle få, nye kurser, og revision af de eksisterende uddannelser på bevillingen 2009-10, er der af HAKLs referencegruppe Medier & Kommunikation, blevet indmeldt en række uddannelsesbehov inden for de områder, som er beskrevet i det ovenstående. Disse behov er pt. ikke dækket af det eksisterende udbud, og vil heller ikke i revisionsarbejdet kunne inddrages, da de nye uddannelsesforslag ligger uden for denne ramme.

FKB 2623 Ledelse

AMU-lederuddannelser har vist sig at ramme en stor målgruppe, og antallet af kursister er i de seneste år steget markant. Mange har en forestilling om, at ledere generelt har en relativt høj uddannelse men det er langt fra tilfældet. Derfor har AMU-lederuddannelser – og særligt Den Grundlæggende Lederuddannelse – vist sig at være meget efterspurgt.

Der har de seneste år været stort fokus på at løfte de kortuddannede, hvilket er meget positivt. Nu er der også behov for at sætte fokus på at lave endnu et løft i uddannelsesniveaueet. I den aktuelle samfundsøkonomiske situation bliver det tydeligt, at nogle af de jobs, der forsvinder først, er de ufaglærte. Det er måske også de jobs, der ikke kommer igen, fordi der er store omkostningsfordele ved at udlægge fx produktion til andre lande end Danmark. Derfor er der behov for at rette fokus ikke kun på at løfte de kortuddannede et lille niveau op, men at give dem et mere markant løft, så de ikke mister fodfæste på arbejdsmarkedet, nu hvor en stor del af de områder, de typisk har været beskæftiget indenfor, synes at forsvinde i løbet af finanskrisen.

Derfor er det relevant at undersøge, hvordan man kan løfte de personer, som har været igennem AMU-lederuddannelser, videre op i systemet. AMU-lederuddannelser giver i mange tilfælde også kursisterne lyst til mere uddannelse, men der findes på nuværende tidspunkt ikke nogen naturlig progression. Det faglige spring fra AMU til akademiuddannelsen er p.t. meget stort – for stort for mange – og derfor er det relevant at se på, om der kunne gøres noget for at kvalificere dem til at deltage på akademiuddannelsen i ledelse, jf. HAKLs analyseansøgning: Overgang fra AMU-lederuddannelser

til videregående voksenuddannelser.

FKB 2676 Praktisk Kirketjeneste

Folkekirken er inde i en udviklingsproces med nye opgaver og ny opgavefordeling i en kompliceret struktur. I Betænkning 1491 om "Folkekirkens lokale økonomi" fra august 2007 påpeges det, at det er nødvendigt med et stærkere fokus på sammenhængen mellem kvalitet i ydelsen og forbruget af ressourcer og med en modernisering af kirkefunktionærernes stillingskategori og -indhold. Der er indgået en ny fællesoverenskomst mellem Kirkeministeriet og de faglige organisationer med sigte på mere fleksible faggrænser, og der er udstedt et nyt cirkulære om uddannelseskrav og uddannelsesmuligheder for kordegne, kirketjenere, gravere og gravermedhjælpere med angivelse af relevante AMU-uddannelser i en samordnet uddannelsesstruktur. Derfor er der behov for udvikling og revision af uddannelser samt undervisningsmateriale, som det fremgår af ansøgningen.

Side 8 af 8

FKB 2673 Operativ retshåndhævelse, forebyggelse og efterforskning

Implementeringen af politireformen har fortsat høj prioritet og der er stærk politisk fokus på at højne serviceniveaueet over for borgerne i mødet med politiet bl.a. i form af nedsatte responstider, oplevelse af serviceniveau, tryghed og sikkerhed. Der er desuden fokus på forebyggelse og bekæmpelse af bandekriminalitet, herunder en fortsat styrkelse af kriminalpræventive arbejde. Der er indført ny praksis i forhold til en række områder bl.a. nye samarbejdsformer og arbejdsprocesser herunder fokus på personaleledelse og –administration, kvalitetsudvikling, trivsel og arbejdstilfredshed, decentral økonomistyring mv., hvilket giver behov for udvikling af nye

uddannelser med tilhørende undervisningsmateriale og faglæreruddannelse samt undervisningsmateriale til 40466: Gennemførelse af personalesamtaler, målrettet målgruppe og jobområdet inden for FKB'en.

FKB 2701 Kontrol og resocialisering af indsatte og asylansøgere

Kriminalforsorgen er i gang med en større omstillingsproces i forhold til strategisk og systematisk kompetenceudvikling. Man ønsker at inddrage resultaterne af omstillingerne før nye udviklingsbehov identificeres. Der søges derfor ikke for nuværende om midler til nye udviklingstiltag under FKB 2701 Kontrol og resocialisering af indsatte og asylansøgere.

FKB 2205 Finansiell rådgivning og forsikring

Den finansielle sektor vil fortsat være præget af en løbende strukturudvikling. Det medfører, at der forventes en koncentration i den finansielle sektor, hvor de enkelte virksomheder dækker bredere forretningsområder.

Der arbejdes på europæisk plan på forskellige certificeringsmodeller og -krav, der kan forventes at skulle udmøntes i praksis inden for en kortere årrække. På nuværende tidspunkt er udviklingsarbejdet dog ikke så langt fremme, at omfang og behov for revision og nyudvikling af AMU-uddannelser kan konkretiseres.

FKB 2735 Fælleskataloget

Der er behov for en opdatering og evt. opsplittning af 2 uddannelser i Fælleskataloget, hvor HAKL er udviklingsansvarlig. Uddannelserne vurderes i deres opbygning, varighed, indhold og sprogbrug ikke at være tidssvarende, og bør derfor revideres. Det drejer sig om 44343: Anvendelse af regneark til talbehandling, og 44349: Indskrivning og formatering af mindre tekster.

Industriens Fællesudvalg for erhvervs- og arbejdsmarkeds- uddannelser

(IF)

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse 2010

Industriens Fællesudvalg

Undervisningsministeriet har i skrivelse af 27. august 2009 indkaldt efteruddannelsesudvalgenes redegørelse for de kvalifikationsbehov, der eksisterer inden for det arbejdsmarkedsområde, som udvalget betjener.

Industriens Fællesudvalg (IF) vil i det nedenstående redegøre for de overordnede udviklingstendenser, som udvalget har observeret inden for de brancher, som udvalget har udviklingsansvar for.

Generel udvikling i beskæftigelsen og krav til kvalifikationer

Den finansielle krises udbrud i efteråret 2008 har haft stor effekt på den danske industri, som i høj grad er eksportorienteret. Den finansielle krise har betydet, at mange industrivirksomheder har oplevet fald i omsætningen på 15-30 %, kombineret med indskrænkede muligheder for at få ny finansiering af den fortsatte produktionⁱ.

Den voldsomme nedgang i produktionen har betydet, at et stort antal danske industrivirksomheder – store som små – har afskediget produktionsmedarbejdere i større eller mindre omfang. Endvidere har en del af de større industrivirksomheder, som følge af finanskrisen, valgt at outsource mere af produktionen end tidligere. Mange ikke-faglærte job i industrien er forsvundet under finanskrisen, og forventes ikke at komme tilbage ved et fremtidigt økonomisk opsving.

Status ved 2. Kvartal 2009 er, at der siden 2. Kvartal 2008 er sket et fald på ansatte i industrien på 41.400 personer, hvilket svarer til et fald på 11,3 %. De hårdest ramte delbrancher i industrien har været jern- og metalindustrien, beklædningsindustrien og tegl, cement og betonindustrien. Omvendt har el- og vandforsyningsindustrien samt medicinalindustrien oplevet en svag fremgang i beskæftigelsen – dog fremgår det ikke klart af statistikken om denne fremgang også omfatter ansatte i produktionenⁱⁱ.

Statistiske særkørsler har vist, at antallet af nyledige blandt medarbejdere, som arbejder med stationære procesanlæg (f.eks. industrioperatører, specialarbejdere m.m.) fra 2008 til 2009 er firedoblet, mens antallet af nyledige blandt medarbejdere, som betjener industrimaskiner (f.eks. CNC-og maskinoperatører, specialarbejdere m.m.) er tredoblet i samme periodeⁱⁱⁱ. i deres ledighed

De afledte virkninger af finanskrisen har således ramt produktionsmedarbejdere tilknyttet industrien hårdt. Således var arbejdsløsheden blandt 3F medlemmer i juli 2009 steget til 9,5 %, mens arbejdsløsheden blandt Metal medlemmer var oppe på 7,5 % på samme tid^{iv}.

Udover at de danske virksomheder har afskediget mange produktionsmedarbejdere som følge af krisen, har de skrumpende markeder for danske industriprodukter betydet, at industrivirksomhederne i de seneste år har intensiveret fokus på omkostningsreduktion, således at produktiviteten forbedres. Som led i virksomhedernes reduktionsstrategi af omkostninger, må det forventes, at der vil ske en intensiveret indsats for at energiforbruget i den industrielle produktion i Danmark reduceres.

Den stigende ledighed blandt AMU-målgruppen, kombineret med industrivirksomhedernes fokus på produktivitet, øger kravene til medarbejdernes kompetencer i fremtiden. De tilbageværende job i industrien kræver generelt et højt fagligt vidensniveau, samtidig med, at medarbejderne skal kunne navigere i en produktion, som er en del af en global værdikæde. Dette stiller krav til, at den enkelte medarbejder kan arbejde tværfagligt og kommunikere med personer med anden kulturel og sproglig baggrund end dem selv.

Ovenstående beskrivelse af situationen i industrien peger på, at AMU-uddannelserne fremadrettet kan spille en væsentlig rolle i forhold til at fastholde den eksisterende industri i Danmark.

Generelle udviklingstendenser inden for de brancher, som IF dækker

Industriens Fællesudvalg har i efteråret 2009 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt medlemmer af lokale uddannelsesudvalg og en række øvrige resursepersoner. Undersøgelsens resultater og konklusioner danner en del af grundlaget for de udviklingsbehov, som beskrives i det efterfølgende.

Arbejdets organisering

Fokus på optimering gennem styrkelse af autonomien og beslutningskompetencen hos teams øges, særligt gennem LEAN.

Vi kan af besvarelserne i spørgeskemaet se, at flertallet af de adspurgte angiver behov for nye AMU-kurser i forhold til LEAN og Kaizen. Vi kan af vores besvarelser i spørgeskema se, at flertallet af de adspurgte angiver, at der vil være behov for nye AMU-kurser som følge af arbejdet i tværfaglige teams

FKB 2680 "Arbejdets organisering ved produktion i industrien" er udviklet til at dække uddannelsesbehov, der knytter sig til udviklingen i arbejdets organisering i produktionsvirksomheder generelt. FKB er nylig revideret og afventer endelig godkendelse i januar 2010.

Som det fremgår af den generelle redegørelse, ændres virksomhedernes vilkår markant i disse år. Globalisering og ny teknologi fordrer konstante ændringer i den måde hvorpå danske industrivirksomheder organiserer deres virke. Dette kræver selvsagt fortsat omstilling og nytænkning. Kun gennem en fortsat styrkelse af det enkelte menneskes potentialer, samt en langt bredere forståelse af menneskets kompetencer, er det muligt at skabe den udviklingskultur, der er nødvendig. Nøgleord er omstillingsevne, håndtering af produktivetsfilosofier, evne til at kunne samarbejde på tværs af kulturer og organisationer, udvikling af it-kompetencer, håndtering af ny teknologi og ikke mindst miljø og energibevidsthed. Den vigtigste kilde til organisatorisk fornyelse er sandsynligvis indførelsen af den fleksible organisation med flade, decentrale organisationsstrukturer. Udviklingen, trods finanskrisen, trækker i flere forskellige retninger, men man kan samlet sige, at produktionsudvikling kendetegnes af tendens til:

- klar fokusering (som konsekvens af den øgede globalisering)
- minimering af time-to-market

- ✚ minimering af time to customer (for at minimere traditionelle logistikomkostninger såsom lager, indirekte løn og andre kapacitetsomkostninger)⁵

Derfor er danske virksomheder presset til at kunne udvikle de organisatoriske og ledelsesmæssige systemer hurtigere end nogensinde før. Virksomheder skal, med andre ord, være i stand til at være både højeffektive og innovative på en måde, der inddrager medarbejderne og sikrer dem mere ansvar og kompetence. Det stiller krav til fleksibilitet, dynamik, overblik og udvikling af de menneskelige ressourcer.

Produktionsvirksomheder opfattes ikke længere kun som fremstillingsvirksomheder.

Opfattelsen af hvad produktionen tager sig af internt i virksomheden har også ændret sig. Vi ved i dag, at det er en dårlig idé at anskue produktionen isoleret fra virksomhedens produktudvikling, salg, marketing og logistik.

Produktion dækker i dag mere end fremstilling.

Man kan tale om det udvidede produktionsbegreb. Vi opfatter produktion som fremstilling + plus dele af produktudvikling, logistik, salg, marketing og andre relevante funktioner – dvs. en proces på tværs af afdelinger.

Implicit i det ovenstående ligger allerede, at "produktion" breder sig langt ind i nogle andre af de afdelinger, som mange virksomheder har organiseret sig i.

Produktionsfilosofier

Produktion i et integreret samspil med andre funktioner i forbindelse med produktfrembringelse er en naturlig udvikling. Denne udvikling er drevet af ønsket om at udnytte de fordele, som der ligger i den traditionelle masseproducent, mikset op med de fordele vi traditionelt forbinder med enkeltstyksproduktion.

Dette har vist sig at være muligt, hvis man formår at indtænke dette fra starten af et udviklingsprojekt. Det er her bl.a. Lean, Six Sigma, Agile, Kaizen og andre teknikker fortsat er interessante.

Innovations og vidensudvikling involverer alle medarbejdergrupper i moderne virksomheder herunder også operatører. Medarbejderne skal kunne indgå i udviklingsteam. Her skal operatører beherske almindelige innovationsmetodikker, herunder evne til at udtænke løsninger på faglige problemer med materiale- eller metodesubstitution og fornyelse/effektivisering af produktionsprocesser. Herudover forventes, at en medarbejder med udgangspunkt i kundebehov, kan medvirke til at finde frem til nye produkter og serviceydelser.

Forretningsforståelse bygger på forståelse for og accept af forretning. Det handler om, at operatøren kan sætte egne og produktionsgruppens arbejdsopgaver ind i virksomhedens forretningsmæssige kontekst. Medarbejdere skal have en generel forretningsforståelse, og være i stand til at forstå, hvordan beslutninger og aktiviteter påvirker organisation og økonomi.

⁵ Indgår i revisionen af FKB 2752. SCM (Logistik & Lean)

Sundhedsfremme

Der er i disse år fokus på "sundhed". "Sundhedstilstanden kan aflæses på bundlinjen", er et udsagn, der legitimerer, at der sættes fokus på sundhed. Altså fokus på sundhed ud fra et forretningsmæssigt princip. "Sundhed" handler om mere end alkoholpolitik, sund mad i kantinen, frugtordning, tilbud om rygestop, foredrag om sund mad, motion, alkohol, rygning, betaling af kontingent til sportsklub, mulighed for lokale til fysiske aktiviteter, fysioterapi- og massageordninger og andre tilbud, som også de seneste år er skyllet ind over danske arbejdspladser. "Sundhed" som begreb og tema handler om at arbejde struktureret med sundhedsfremme i organisationerne. Virksomheder og samfund ønsker sunde organisationer med trivsel og lavt sygefravær. Industriens Fællesudvalg finder behov for at gennemføre analyse på området, og ønsker at reservere udviklingsmidler til dette.

Supply Chain Management for operatører

Projektrapport udført af Svend Jensen, ERA, marts 2009, er en analyse af operatørers AMU-uddannelsesbehov inden for logistik (SCM) i produktionsvirksomheder. Det anbefales i rapporten, at der udvikles et mål, der omhandler Supply Chain Management for operatører. Indholdet i målet skal afspejle et operatørperspektiv på SCM, hvor fokus ligger på at se produktivitetstyring i sammenhæng med hele forsyningskæden. Endvidere anbefales at udvikle et eller flere mål, der omhandler ERP og produktionsstyring for operatører. Indholdet i målet skal afspejle ERP-systemers integrerende virkning på produktionsstyring og automatisering.

Miljø og energi

IF har i 2009 igangsat en række analyser af kompetencebehovet for produktionsmedarbejdere på miljø- og energiområdet.

De foreløbige resultater af disse analyser peger på, at det ikke er muligt at afgrænse specifikke brancher med særlige energi- og miljøtekniske problemstillinger. I stedet peger analyserne på, at et meget bredt udsnit af industriens virksomheder løbende introducerer nye og energi- og miljøteknologier, som en del af deres produktportefølje. Det er dog forventningen, at der i takt med udviklingen inden for miljø og energi, vil opstå særlige jobområder inden for nye energiområder som solenergi, biomasse, bølgeenergi m.m.

Den ene af IF's analyser beskæftiger sig med efteruddannelsesbehovet for produktionsmedarbejdere på det energi- og miljøteknologiske område. Herunder behovet for efteruddannelse i forhold til erhvervsaffald og den lovpligtige miljørigtige udnyttelse af energiindholdet i forbrændingsegnet affald. Analysen er påbegyndt i foråret 2009 og afsluttes i 2010.

Analysen er opdelt i to dele. Den ene del analysen skal ifølge analysedesignet tage udgangspunkt i de efteruddannelseskompetencebehov, som forventedes at kunne udledes af de tre analyser, som er udarbejdet i regi af Undervisningsministeriets centrale analyse- og prognoseenhed inden for energiområde:

- *Oxford Research: Analyse af energibranchens fremtidige kompetencebehov,*

- *Kubix/IU: Analyse af udviklingen af jobtyper hos virksomheder, som fremstiller energiteknologi og udstyr set i relation til de eksisterende industrielle erhvervsuddannelser*
- *Brøndum & Fliess: Erhvervsuddannelsernes bidrag til iværksætteri og indførelse af nye teknologier.*

En nærmere undersøgelse af disse rapporter har dog vist, at det ikke er muligt at præcisere de kompetencemæssige udfordringer på AMU-området gennem disse. Dette skyldes, de alle opererer på et meget overordnet niveau og at der ikke, som forventet da ansøgningen blev udarbejdet, er nogen afgrænsning af de miljø- og energiteknologiske felter. Det må derfor allerede nu konkluderes, at der er behov for yderligere analyseaktivitet for at få afgrænset de specifikke jobområder inden for miljø- og energiteknologiske felt, der betinger, at konkrete virksomheder har mere eller mindre identiske behov for konkrete AMU-uddannelser. Der ansøges derfor om yderligere analysemidler til dette i 2010.

I den anden delanalyse fokuseres på affaldsområdet. Her gennemføres der p.t. en analyse af uddannelsesbehovet i 12 industrivirksomheder, som er udvalgt på baggrund af følgende kriterier: Fraktioner og kilder, regulativer, systemer og certificeringer, produktion og håndtering af affald, affaldsstrømme, "firstmovers" samt store og små virksomheder.

Analysen indikerer, at der vil være behov for udvikling af nye AMU-uddannelsesmål i 2010 vedrørende erhvervsaffald og den lovpligtige miljørigtige udnyttelse af energiindholdet i forbrændingsegnet affald. Der ansøges derfor om selvstændige midler til udvikling af disse i 2010.

Endvidere har Industriens Uddannelser i august 2009 afsluttet en analyse af efteruddannelsesbehovet for IF og MI's målgrupper inden for ydre miljø. Analysen viser, at arbejdet med at reducere belastningen af det ydre miljø vil vokse både i omfang og betydning, og blive meget afgørende for virksomhedernes konkurrenceevne i fremtiden. Årsagen til denne udvikling er ikke primært stramninger i den offentlige lovgivning, men derimod at virksomheder i større og større grad oplever miljøhensyn som et kundekrav. Virksomhederne forventer, at det øgede fokus på ydre miljø vil danne et stigende behov for uddannelsen af både faglærte og ufaglærte inden for feltet. Der bliver bl.a. peget på et konkret behov for kurser, som kan fremme en miljøbevidst adfærd hos medarbejderne. Desuden efterlyses mere fagspecifikke kurser, som kvalificerer medarbejderen til at varetage særlige miljømæssige opgaver i forbindelse med miljøkortlægning samt håndtering af spildevands- og luftforureningsproblematikker. Der søges derfor om midler til udviklingen af disse uddannelser.

De ovenfor nævnte analyseresultater vedr. virksomhedernes intensiverede fokus på at holde produktionsomkostningerne nede, blandt andet gennem optimering af energi- og ressourceforbrug, bekræftes af en spørgeskema-undersøgelse, som IF i september 2009 har gennemført blandt virksomheds- og medarbejderrepræsentanter i industrien. I denne undersøgelse vurderer over halvdelen af respondenterne, at der vil være behov for nye AMU-kurser som følge af ændringer i produktionen pga. miljø- og energihensyn.

Arbejds miljø

Arbejds miljø som en naturlig del af IF's eksisterende uddannelsesportefølje og ved udviklingen af nye uddannelser. IF har i de senere år haft særligt fokus de arbejds miljø mæssige konsekvenser af den øgede brug af nanoteknologi. IF har derfor i år igangsat en analyse af de arbejds miljø mæssige og fagtekniske konsekvenser af brugen af nanoteknologi hos operatører i overfladedeindustri og farve/ lakindustrien. Analysen gennemføres af den analyse enhed på Teknologisk Institut, som tidligere på året i regi af den centrale analyse- og prognosevirksomhed på erhvervsuddannelsesområdet udarbejdede analysen *Nanoteknologi og fremtidens erhvervsuddannelser – internationale erfaringer, danske perspektiver*.

Det er forventningen, at resultatet af denne analyse vil give nogle anbefalinger på, hvorvidt der er behov for at udvikle nye AMU-kurser i forhold til brugen af nanoteknologi i de kommende år.

Automatisering

Automatiseret produktion og robotter er de senere år øget i alle dele af industrien. Af spørgeskemaundersøgelse blandt repræsentanter for industrien fremgår det, at efteruddannelse i forhold til automatisering efterspørges særligt inden for procesindustrien, plastindustrien, metalindustrien, køleindustrien og overfladebehandlingsindustrien.

Resultaterne af IF's

Observerede udviklingstendenser på IFs område inden for udvalgte brancher

Procesindustri

Procesindustrien er ligesom resten af den danske industri ramt af finanskrisen. Dog er indikationen på, at særligt medicinalområdet og fødevarerindustrien har klaret sig relativt godt gennem krisen. De to branchers forholdsvis stabile position i den aktuelle økonomiske situation har i høj grad beroet på en udvikling af områdernes produktionsmetoder og forretningsmodeller. Det er forventningen, at begge områder også fremadrettet vil satse stærkt på proces- og produktinnovation, og at dette vil medføre nye kompetencebehov for ansatte produktionsmedarbejdere.

I forhold til medicinalindustrien, vil IT og automation også i de kommende år være en væsentlig udviklingstendens, som vil have betydning for produktionsmedarbejdernes jobprofil. Ligeså forventes globaliseringen af markeder og værdikæder at blive intensiveret inden for medicinalindustrien, hvilket stiller krav til operatørernes forståelse af supply chain systemet, dokumentation på fremmedsprog, kulturforståelse m.m.

Inden for fødevarerområdet forventes en række ny teknologier og forbrugertendenser at påvirke produktionen af fødevarer de kommende år. Blandt de nye teknologier, som forventes at påvirke produktionsmedarbejdernes kompetencebehov er automatisering, nye emballeringsmaterialer, bioteknologi m.m. Dette vil ske i forhold til forbrugernes efterspørgsel efter enten naturlig eller funktionel mad. Det er forventningen, at udvikling af forædlede produkter inden for fødevarerområdet vil præge kompetencebehovene blandt produktionsmedarbejdere i industrien. Det vurderes,

at der er behov for at analysere, hvordan de beskrevne udviklingstendenser vil påvirke kompetencebehovene for AMU-målgruppen inden for fødevarerindustrien.

Procesvirksomheders øgede fokus på at arbejde med det ydre miljø betyder, at der er et stigende behov for efteruddannelse inden for industriel spildevandsrensning, luftrensning og affaldssortering. Det vil sige, betjening af industrielle anlæg (renseanlæg, affaldssorteringsanlæg mv.) med varierende kompleksitet, der fungerer i sammenhæng med virksomhedernes produktion med henblik på at reducere belastningen af det ydre miljø.

Elektronikindustri

Elektronikindustrien i Danmark præges i høj grad af globaliseringen og den internationale konkurrence. Volumenproduktion er i de senere år blevet outsourcet til Kina, Indien og de nye EU-lande med sigte på at reducere lønomkostningerne, og praktiseres kun i ringe grad af danske elektronikvirksomheder. Elektronikproduktionen i Danmark er i stedet kendetegnet ved mindre nicheproduktioner, produktion af specialprodukter og produktioner med en høj grad af innovation og videreudvikling af produkter.

Elektronikbranchen har dog fortsat en stor samfundsmæssig betydning og har gennem årene opnået en stigende vigtighed for den danske fremstillingsindustri, såvel på omsætning, som på beskæftigelse. Elektronikbranchen er i dag den tredjestørste branche inden for den danske fremstillingsindustri, og den tilbageblevne produktion kræver et højt kompetenceniveau hos både ikke-faglærte og faglærte produktionsmedarbejdere. Som de øvrige brancher i industrien er også elektronikbranchen stærkt påvirket af den finansielle krise.

På området er der behov for at gennemføre analysearbejde til afdækning af branchens kvalifikationsbehov set i lyset af de nye krav som finanskrisen stiller. Som konklusion på analysen, forventer udvalget at udvikle en række nye uddannelser, hvorfor der ønskes reserveret midler hertil.

Overfladebehandling

Inden for overfladebehandlerbranchen er der en relativ set positiv udvikling. Branchen oplever god aktivitet og forventes at prioritere uddannelse af arbejdskraften, både i regi af AMU og EUD også i de kommende år.

Der er i sommeren 2009 blevet igangsat en analyse af, hvilke kompetence- og uddannelsesbehov brugen af nanoteknologi stiller til operatørarbejdet for overfladebehandlere og operatører i farve/lak industrien. Analyseprojektet forventes at blive afsluttet i februar 2010, hvor resultaterne vil indgå i arbejdet med udvikling af den eksisterende AMU-portefølje på området.

Inden for industrilakeringsområdet er brugen af lakker i øjeblikket ved at ændre sig pga. implementering af VOC (Volatile Organic Compound) direktivet fra 2005. Sigtet med VOC-direktivet er at sænke forbruget af lakker indeholdende organiske opløsningsmidler, og i stedet anvende de substituerende 2-komponente -og vandfortyndbare lakker, som i dag findes på markedet.

Det er forventningen, at implementeringen af VOC-direktivet vil øge efterspørgslen på kurser i overfladebehandling med 2-komponente -og vandbaserede lakker. Derfor igangsættes der en revi-

sion af en del af den eksisterende AMU-portefølje på området, således at der stilles de nødvendige kurser til rådighed i forhold til anvendelsen af de nye lakker.

Plastområdet

Plastindustrien i Danmark er blevet hårdt ramt af den verserende økonomiske krise, og en række virksomheder har været nødt til at lukke hele eller dele af produktionen i Danmark, enten for bestandigt eller midlertidigt, til der igen opleves øget efterspørgsel efter virksomhedernes produkter. Det har betydet, at en række medarbejdere i plastindustrien har mistet deres job, og det er tvivlsomt, om disse job vil genopstå med samme indhold. Forventningen er, at de nye job, der opstår i plastindustrien, vil kræve et betydeligt højere kompetenceniveau, end de der er nedlagt. Forventningen understøttes af, at globaliseringen og den skærpede internationale konkurrence medførte, at plastindustrien i Danmark, også inden krisen, var i gang med en udvikling mod en mere og mere automatiseret og højteknologisk produktion, og har specialiseret sig i retningen af små serier og specialproduktioner. Denne udvikling kræver alt i alt et højt kompetenceniveau hos produktionsmedarbejderne.

Den økonomiske krise har, modsat mange andre områder, ikke betydet en øget AMU-aktivitet på plastområdet. Tværtimod har skolerne oplevet et stort fald i uddannelsesaktiviteten.

Faldet i aktiviteten har vist nødvendigheden af, og sat yderligere fremdrift i et igangværende udviklingsarbejde på skolerne vedr. brugen af Åbent Læringscenter og fleksibel tilrettelagt undervisning. IF finder denne pædagogiske udvikling på skolerne meget vigtig, idet skolerne dermed er bedre gearret til at opfylde det differentierede og specialiserede uddannelsesbehov, der givetvis vil opstå i plastindustrien, når den økonomiske krise vender.

Omlægningen kræver dog visse investeringer i udviklingen af læreruddannelse samt udviklingen af undervisningsmaterialer, som understøtter den selvstændige arbejdsform i Åbent Læringscenter. Der lægges vægt på, at det nye undervisningsmateriale skal være multimedie-baseret, så det også understøtter læringen hos de læse- og skrivesvage kursister på området. IF søger derfor i år mange midler til udvikling af 10 IT- baserede undervisningsmaterialer. Der forventes naturligvis en vis arbejdsmæssig og dermed også økonomisk synergieffekt ved udarbejdelsen af 10 undervisningsmaterialer i sammenhæng, men multimedie-baseret undervisningsmateriale med billeder og film er dyrt at producere. Derfor søges der om det fulde udviklingsbeløb til alle undervisningsmaterialer.

Metalindustriel bearbejdning

Inden for metalindustriel bearbejdning har jobprofilerne ændret sig som følge af den omstrukturering, som er sket inden for jern – og metalindustrien i de senere år. Det vurderes, at der på baggrund af dette er behov for at udarbejde en analyse af, hvad dette betyder for den eksisterende AMU-portefølje på området, samtidig med at analysen skal afklare, om der er behov for udvikling af nye kurser til området.

Et stigende antal virksomheder inden for den metalbearbejdende industri anvender teknologier som laserskæring og produktionsslibning i produktionen.

Særligt inden for jern- og metalindustrien er industriens brug af robotter til bl.a. håndtering af emner, svejsning, bearbejdning, montage, overfladebehandling og palleplukning på hastig frem-

march. Operatører i en fuldautomatiseret produktion er i stigende grad systematiske observatører, hvor betjening af robotter kræver øget helheds- og teknologiforståelse samt øget forståelse for såvel robotbetjening som håndtering af periferiudstyr.

De faglærte robotoperatører vil i fremtiden oftere blive brugt, hvor samkøring af egentlige fagområder som CNC-bearbejdning og svejsning sker med en udpræget grad af industriel automation og robotteknologi. En sådan faglært operatør skal derfor kunne foretage og udføre alle typer betjening, programmering, opstilling, kommunikation til det etablerede automations- og periferiudstyr.

For reparatørernes vedkommende vil det stille betydelige krav om brede selvstændige kvalifikationer og kompetencer inden pneumatik, el - PLC teknik, styring og regulering.

**Efteruddannelsesudvalget for
Køkken, Hotel, Restaurant,
Bager, Konditor og
Kødbranchen
(KHRU)**

Redegørelse for arbejdsmarkedspolitiske bestemte behov for udviklingstiltag

Der har i 2008/2009 været en markant større aktivitet på arbejdsmarkedsuddannelser inden for udvalgets områder end i de foregående år. Det er positivt, at mange flere vælger at benytte udvalgets uddannelser.

Det er udvalgets vurdering, at de nyudviklede mål matcher de kompetencer, der efterspørges, og – forhåbentligt i kombination med øget brug af realkompetencevurderinger - vil resultere i yderligere aktivitet inden for udvalgets områder.

Efteruddannelsesudvalget ønsker at forstærke synliggørelsen af uddannelserne over for relevante målgrupper. Heri indgår både skoler, som er godkendt til at udbyde uddannelse, og små virksomheder, hvor størstedelen af potentielle kursister til udvalgets uddannelser er beskæftiget.

Det er en fortløbende udfordring for Efteruddannelsesudvalget at øge virksomhedernes og medarbejdernes kendskab til kursusmulighederne i AMU. Her tænkes især på de mange ikke-faglærte, som er beskæftiget inden for udvalgets brancheområder.

Analyse af begrebet service og værtskab inden for hotel- og restaurantområdet set i forhold til gæstebetjening

Produkt og service i hotel- og restaurantvirksomheder er i høj grad bundet sammen, og derved bliver service en integreret del af det produkt, gæsten køber. Serviceydelsen i gæstebetjeningen kvalitetsbedømmes på samme måde som eksempelvis det måltid, gæsten indtager. Der er tale om en subjektiv helhedsvurdering.

Inden for hotel- og restaurantområdet ses god service ved gæstebetjeningen som én af de store udfordringer og dominerende konkurrenceparameter for branchen og dens medarbejdere i disse år. Der er mange aktører på markedet, og alle har et ønske om at dække gæsternes behov og få tilfredse gæster. Fokus på kvalitet og service er afgørende for at kunne klare sig i konkurrencen.

I arbejdet med at fremme kvaliteten af gæstemødet er begrebet 'det gode værtskab' ved at vinde indpas. Værtskab er kunsten af få mennesker til at føle sig velkomne – som personer. I værtskabets verden er alle gæster. Findes der en gæst, findes der også en vært, som udøver værtskab. Der udøves værtskab på flere forskellige niveauer. Første scene er der det personlige værtskab, dvs. det værtskab der udvises over for gæster og medarbejdere. Anden scene er det, der kaldes internt funktionsværtskab, som udvises i den afdeling eller gruppe, medarbejderen er tilknyttet. Spørgsmålet er, hvordan man som gruppe møder sine gæster, og hvilke signaler man udsender til resten af organisationen. Tredje scene, hvor værtskabet viser sig, er i organisationen som helhed. Dvs. hvordan virksomheden/medarbejderne tager hånd om hinanden, gæster, leverandører og samarbejdspartnere?

Som vært handler det ofte om at turde udtrykke sin personlighed. Et godt værtskab er derfor altid at servicere gæsten og kollegaen ud fra dennes perspektiv og være forberedt på at tage et langt større ansvar for egen rolle.

Folk forventer i stigende grad en særlig oplevelse både som gæster og som medarbejder, og værtskab bliver et væsentligt begreb. Som eksempel skal en kok visse steder ikke længere blot være kok, men én der forstår at give gæsterne en særlig oplevelse, både i forhold til fortælling om produktet, æstetik og det kulinariske.

Service og værtskab bliver imidlertid opfattet og praktiseret meget forskelligt i branchen.

God service og værtskab er en subjektiv oplevelse, som opstår mellem mennesker. Det handler om evnen til at kunne aflæse forventninger og kommunikerer med gæster og kolleger. Kvaliteten af dette varierer fra medarbejder til medarbejder og fra gæst til gæst. Inden for hotel- og restaurantbranchen ses en klar sammenhæng mellem kvalitet i serviceydelse og den virksomhedskultur, medarbejderne er forankret i.

Kultur i en virksomhed er de værdier og normer, som binder den sammen. Kultur kommer til udtryk i adfærd, det vil sige den måde, man internt kommunikerer og er over for hinanden på. Dette påvirker måden, man servicerer gæsten og udtrykker værtskabet på.

Service og værtskab kræver engagement og involvering af flere medarbejdere, og derfor får samarbejdet, kommunikationen og virksomhedskulturen en stor betydning. Karakteren af virksomhedskulturen og de interne relationer på arbejdspladsen bliver således et vigtigt aspekt for relationerne udadtil og de serviceydelser og det værtskab, virksomheden leverer.

Med baggrund i ovennævnte skal analysen afdække:

- Hvad forstår og opfatter branchevirksomheder ved god service ved gæstebetjening?
- Hvordan produktudvikler man *service* inden for forskellige job- funktionsområder, så man bliver mere konkurrencedygtig på service og værtskab i hotel- og restaurantbranchen?
- Hvad forstår og opfatter branchevirksomheder ved det gode værtskab, og hvad betyder det i forhold til gæstebetjeningen?
- Fungerer samarbejdet mellem virksomhedens forskellige afdelinger og ansatte, og hvordan afspejler servicebegrebet sig i den interne kommunikation og samarbejde medarbejderne imellem?
- Hvilken sammenhæng er der mellem branchevirksomheders værdier og mål og service ved gæstebetjeningen?
- Hvordan afspejler virksomhedskulturen inden for hotel- og restaurantbranchen sig i forhold til kvaliteten af gæstebetjeningen?
- Hvordan indgår service og værtskab som konkurrenceparameter i produktudviklingen af branchevirksomheders ydelser?
- Hvilken rolle spiller service/værtskab for kompetenceudvikling af medarbejdere?

Målgruppen for analysen er ledere og medarbejdere i virksomheder inden for hotel- og restaurantområdet. Analysen skal være funderet på et landsdækkende og repræsentativt grundlag mht. typer af virksomheder og medarbejdere med forskellige funktioner og kompetencer.

Analysen skal afdække opfattelse og udøvelse af service og værtskab inden for hotel- og restaurantområdet. Derudover skal den munde ud i dels konkrete anbefalinger til kompetenceudviklingsbehov for medarbejdere, dels udarbejdelse af et idékatalog til hvordan virksomheder kan arbejde målrettet med kvalitetsudvikling af service og værtskab.

Analysen ses også som et vigtigt redskab til at afdække problemstillinger, der kan have positiv betydning for arbejdsmiljøet og fastholdelse af medarbejdere inden for branchen.

Med baggrund i ovennævnte søger udvalget midler til udvikling af en analyse:

- Analyse af begrebet service og værtskab inden for hotel- og restaurantområdet set i forhold til gæstebetjening.

FKB Madfremstilling – restaurant, kantine og catering

Revision af fælles kompetencebeskrivelse

Som et resultat af Efteruddannelsesudvalgets vurdering af FKB 2689 Madfremstilling - restaurant, kantine og catering, efter lov om arbejdsmarkedsuddannelser mv. §2 stk. 2 ("3-års reglen"), søger udvalget udviklingsmidler til en revision af FKB'en.

Udvikling af nye arbejdsmarkedsuddannelser

Det nordiske køkken

Råvarer og tilberedningsmetoder udsættes fortløbende for en innovativ gastronomisk tankegang. Det nye nordiske køkken er idéen om at skabe (eller måske rettere genskabe) traditioner omkring det nordiske køkken og i høj grad bruge de traditionelle nordiske råvarer. Ambitionen bag at sætte det nordiske køkken på land- og menukortet er bl.a. at udvikle nye måder at anvende traditionelle nordiske fødevarer og forene de bedste nordiske tilberedningsmetoder og kulinariske traditioner med impulser udefra. Udvalget søger derfor midler til udvikling af et uddannelsesmål med arbejdstitlen:

- Det nordiske køkken

Kantineindeks

Den øgede fokus på smag og sundhed har givet medarbejdere, der arbejder med madfremstilling i kantiner, restauranter og storkøkkener et større ansvar for folkesundheden. Kræftens Bekæmpelse m.fl. har udviklet et visuelt redskab – et kantineindeks - til at illustrere sund mad. Kantineindekset er et enkelt og hurtigt selvadministreret redskab, som køkkenpersonale kan anvende, når de vil undersøge, hvor sundt deres udbud af mad og måltider er, og hvor der eventuelt er forbedringspotentialer.

Erfaringerne viser, at ganske få kantiner og restauranter benytter næringsberegning, bl.a. fordi det tager tid fra den primære opgave, som er at tilberede indbydende mad, som kunderne vil spise. Undersøgelser blandt køkkenpersonalet peger på, at de ikke altid føler, at de har tilstrækkelig uddannelsesmæssig baggrund til at gennemføre næringsberegninger.

Udvalget finder det derfor relevant at udvikle en uddannelse, der giver kompetence til at anvende kantineindekset i praksis, og søger midler til udvikling af et uddannelsesmål med arbejdstitlen:

- Kantineindeks – et redskab til sundere mad i kantiner, restauranter m.m.

Allergi

Flere og flere får overfølsomhedsreaktioner, når de indtager bestemte fødevarer eller tilsætningsstoffer. Det er typisk helt almindelige fødevarer, der giver allergiske reaktioner, fx mælk, rejer, nødder, frugter og grøntsager. Kan man ikke tåle mælk, æg eller hvede, som indgår i mange fødevarer, kan fødevare-allergien få stor indflydelse på ens hverdag. Man skal bruge tid på at læse varedeklARATIONER nøje, måske købe ind i specialbutikker, lave maden fra bunden osv. Desuden kan det kræve forberedelse at gå ud at spise eller rejse, og man skal informere institution, skole osv., hvis man har et barn med fødevareallergi.

Udvalget vil være opmærksom på at indtænke problemstillingen vedr. allergi, når der udvikles nye uddannelsesmål i relation til madfremstilling.

FKB Reception, servering og service

Udvikling af nye arbejdsmarkedsuddannelser

Kulturforståelse

Som et led i god gæstebetjeningen for såvel restaurant og reception er det vigtigt at kunne betjene fremmedsprogede gæster under hensyntagen til forskellige kulturers traditioner, spise- og drikkevane, sædvaner og religiøse skikke. Udvalget søger derfor midler til udvikling af et uddannelsesmål med arbejdstitlen:

- Kulturforståelse anvendt i gæstebetjening

Dørmandsuddannelsen

Efteruddannelsesudvalget afsluttede i 2008 en analyse af de krav, der stilles til dørmandsfunktionen for at klarlægge om den nuværende dørmandsuddannelse kan imødekomme disse. Analysen mundede ud i analyserapporten ”Dørmænd på vagt – job og uddannelse. Som opfølgning har udvalget i 2009 afholdt en konference for uddannelsesansvarlige og faglærere på dørmandsuddannelsen. Såvel rapporten som deltagerne på konferencen konkluderer, at der er behov for efteruddannelse af dørmænd – en uddannelse for *dørmænd i funktion*.

En væsentlig pointe bag denne konklusion er, at kursistgrundlaget har ændret sig, siden dørmandsuddannelsen blev obligatorisk i 2004. Dengang stod et stort antal fungerende og erfarne dørmænd foran at skulle have autorisation via dørmandsuddannelsen. Nu er det uerfarne kursister udi dørmandsfunktionen, der tager dørmandsuddannelsen. Dermed vil dørmandsuddannelsen fremover mere få karakter af en introduktion til branchen snarere end en efteruddannelse. Dette sammenholdt med, at det generelle trusselbillede i nattelivet er øget, aktualiserer behovet for en supplerende efteruddannelse for dørmænd.

Udvalget søger derfor udviklingsmidler til en arbejdsmarkedsuddannelse med arbejdstitlen:

- Dørmænd i funktion

FKB Brød-, kage-, dessert- og konfektrefremstilling

Nye og mere effektive fremstillingsmetoder stiller nye krav til medarbejderne inden for bager- og konditorområdet i anvendelse af ny teknologi både i produktionsøjemed og i forhold til drifts- og økonomistyring. Inden for branchen er der efterspørgsel efter kompetencer til at kunne vejlede og informere kunder om produkter i forbindelse med salg. På baggrund af ovennævnte krav søger udvalget midler til udvikling af arbejdsmarkedsuddannelser med arbejdstitlerne:

- Rationel fremstilling (anvendelse af ny teknologi) af chokoladekonfekturer og chokoladeæg
- Rationel fremstilling (anvendelse af ny teknologi) af flødekager
- Vejledning og fortælling om bager- og konditorprodukter ved salg
- Markedsføring af brød, kager, dessert- og konfekturer
- Kalkulation, drift- og økonomistyring for bagere og konditorer

Analysen af kompetencebehov hos medarbejdere inden for bager- og konditorområdet, som UVM i 2009 har bevilget midler til, er blevet indledt. Det forventes, at analyserapporten vil pege på behov for at udvikle yderligere uddannelser.

FKB Mad til grupper med varierede behov for ernæring

Revision af fælles kompetencebeskrivelse.

'Analyse af de fremtidige behov inden for institutionskøkkener', som blev afsluttet i august 2009, peger på behovet for en revision af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer (TAK) til FKB Mad til grupper med varierede behov for ernæring.

TAK: Samarbejde, kommunikation og videndeling i institutionskøkkener

Ernæringsassistenter og ikke-faglærte overtager flere og flere jobfunktioner, som tidligere blev varetaget af økonomauddannet personale. En væsentlig årsag hertil er blandt andet, at den tidligere økonomauddannelse er nedlagt og er blevet afløst af uddannelsen til professionsbachelor i ernæring og sundhed. Lederne på arbejdspladserne inden for jobområdet ønsker generelt at højne medarbejdernes kompetencer for i højere grad at kunne uddelegere flere opgaver af mere administrativ og udviklingsmæssig karakter til netop ernæringsassistenter og ikke-faglært personale. Udviklingen medfører behov for, at medarbejderne har kompetencer til at indgå i forandringsprocesser og til det at kunne forholde sig til egen rolle i organisationen.

Det fordres, at medarbejdere har indsigt i de vilkår, som køkkenet og dets samarbejdspartnere agerer under med henblik på, at de kan indgå i dialog med ledelsen/kolleger om udviklingen af såvel arbejdspladsen som jobfunktionerne

Der stilles endvidere krav til medarbejderkompetencer i forhold til projektudvikling, mødeledelse og mødedeltagelse.

De løbende forandringer på arbejdsmarkedet fordrer behov for at skabe plads til medarbejdere med forskellig baggrund - såvel fagligt, socialt som kulturelt. Dette nødvendiggør kompetencer i forhold til sidemandsoplæring og dialog.

TAK: Planlægning og produktion af hverdagsmad

Der er stigende fokus på den kulinariske udvikling af maden i institutionskøkkener. Det stiller krav til medarbejdernes kompetence til at kunne bidrage til brugerdrevet innovation, således at maden indgår som en del af brugergruppens behandling.

Den kulinariske udvikling medfører øget behov for medarbejderkompetence til at kunne anvende nye tilberedningsmetoder og ny teknologi, der kan sikre den ønskede kvalitet. Heri indgår elementer som madsammensætning, råvarekendskab, tilsmagning, anretnings- og serveringsmetoder samt anvendelse af visuelle og kreative kompetencer til at gøre maden mere indbydende.

Kravene til at producere kvalitetsmad i store portioner med tilhørende kvalitetsstyring og udvikling af produktionen er vokset. Globaliseringen inden for fødevarerområdet medfører bl.a. behov for kompetencer til at kunne vurdere kvaliteten af nye råvarer.

TAK: Indkøb – herunder lagerstyring og varemottagelse for køkkenpersonale

Øget fokus på miljøbelastning øger kravene til medarbejdernes bevidsthed om ressourceforbrug og økologi samt evne til at kunne foretage gennemgang af arbejdsmiljøforhold med henblik på opnåelse af den Grønne Smiley.

TAK: Faglig formidling, rådgivning og vejledning

Det øgede fokus på at tage udgangspunkt i brugerens ønsker og behov for at levere en god og professionel ydelse, stiller i stigende grad krav til medarbejderne om at indgå i dialog med og service af brugerne under begrebet 'værtskab'. Derfor har medarbejderne brug for kompetencer til at indhente nødvendig viden om brugergrupper (børn, ældre, syge, demente og børn med adfærdsforstyrrelser). Dette inkluderer også at kunne håndtere vanskelige og kritiske situationer med brugergrupper.

Med baggrund i analysens resultater søger udvalget midler til en revision af FKB 2778 Mad til grupper med varierede behov for ernæring.

Udvikling af nye arbejdsmarkedsuddannelser

'Analysen af de fremtidige kompetencebehov inden for institutionskøkkener' peger på kompetencebehov, der nødvendiggør udvikling af nye arbejdsmarkedsuddannelser.

Analysen peger på behov for medarbejderkompetencer til at kunne formulere og implementere produktionsmæssige strategier for institutionskøkkener. Den øgede brugerindflydelse og medbestemmelse ved såvel overordnet som daglig planlægning stiller nye krav til kompetencer i forbindelse med produktionsplanlægningen. Ydermere efterspørges kompetencer i brugen af ny teknologi, der vurderes at kunne dækkes inden for området ved hjælp af revision af en eksisterende arbejdsmarkedsuddannelse.

Der er også fokus på medarbejdernes kompetencer vedr. servering og indtagelse af måltider i forbindelse med rollen som madvært.

Den øgede anvendelse af brugerinddragelse stiller krav om medarbejdernes kompetencer til at indgå i pædagogisk samarbejde med andre faggrupper i forhold til madfremstilling til forskellige brugergrupper. Der efterspørges kompetence til at kunne samarbejde med andre faggrupper om planlægning og gennemførelse af pædagogiske aktiviteter i forhold til mad og madfremstilling til forskellige målgrupper på baggrund af viden om læring og udvikling.

Medarbejderne skal have kompetence til at medvirke i forandringsprocesser for at forbedre produktiviteten, kvaliteten og arbejdsmiljøet i institutionskøkkener. Det øgede fokus på medarbejdernes medvirken til løbende forbedringer og effektivisering kræver kompetencer til at kunne foretage kvalitetsudvikling og optimering af produktionen. Der efterspørges tillige kompetence hos medarbejderne til at deltage i produktionsplanlægningen med indsigt i sammenhængen mellem økonomi og logistik.

Som konsekvens af fritvalgsordning er der stigende behov for kompetencer i forhold til salg og markedsføring.

Mangel på arbejdskraft betyder rekruttering af medarbejdere med meget forskelligt fagligt niveau, hvilket skaber yderligere behov for medarbejder, der kan forestå sidemandsoplæring.

De offentlige køkkener inden for jobområdet producerer 'Den gode hverdagsmad' og professionelle måltidsløsninger. Dette kan suppleres med sunde måltider, som medarbejdere kan bringe med hjem. Et ernæringsrigtigt alternativ på dage, hvor valget ellers kunne falde på mere ulødig fast-food. Der efterspørges en uddannelse, som dækker 'take-away' processen fra idé til implementering. Dette indebærer alt lige fra ledelsesinvolvering, mærkning, emballage, krav til produktionsudstyr, økonomi, prissætning samt markedsføring.

Med baggrund i analysens resultater søger udvalget midler til udvikling af arbejdsmarkedsuddannelser med arbejdstitlerne:

- Fra strategi til praksis i institutionskøkkener
- Produktionsplanlægning i institutionskøkkener
- Optimering af produktionen i institutionskøkkener
- Sammenhæng mellem logistik og økonomi i madproduktion
- Den gode hverdagsmad
- Take-away og offentlige køkkener
- Salg og markedsføring inden for institutionskøkkenområder
- Mad med pædagogik
- Sidemandsoplæring
- Sous Vide-produktion (revision af eksisterende arbejdsmarkedsuddannelse)

Analyse

Både jobfunktioner og organiseringen af arbejdet inden for institutionskøkkenområdet er under forandring. Som følge af den fortsatte arbejdskraftmangel inden for institutionskøkkenområdet og ændringerne i de ernæringsfaglige uddannelser, sker der forandringer i forhold til de, som varetager de forskellige jobfunktioner i institutionskøkkener.

Arbejdskraftmanglen afhjælpes bl.a. ved, at der i stigende grad ansættes ikke-faglærte medarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk.

Med hensyn til de ernæringsfaglige uddannelser er erhvervsakademiuddannelsen til ernærings-technolog netop blevet godkendt af Undervisningsministeriet. Dermed findes nu ernæringsuddannelser på tre niveauer: Ernæringshjælper/ernæringsassistent, ernæringsteknolog og professionsbachelor i ernæring og sundhed.

Dette giver anledning til en kortlægning og analyse af følgende forhold:

- Forskydningen mellem faglærte og ikke-faglærte medarbejdere i varetagelse af jobfunktioner i køkkener i hospitals- og ældresektoren (udgør hovedparten af arbejdspladserne under institutionskøkkenområdet)
- Det kompetenceefterslæb som ikke-faglærte kommer til at stå over for i fremtiden, når flere ernæringsassistenter videreuddanner sig, og ikke-faglærte i stigende omfang skal varetage deres opgaver.

- De særlige barrierer for efteruddannelse, der gør sig gældende for medarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk. Denne medarbejdergruppe er ofte ikke-faglært.

Udvalget søger hermed om midler til udvikling af analysen:

- Barrierer og uddannelsesbehov for ikke-faglærte og medarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk i institutionskøkkener i hospitals- og ældresektoren.

FKB Industrislagtning og forædling af kødprodukter

Som et resultat af Efteruddannelsesudvalgets vurdering af FKB 2632 Industrislagtning og forædling af kødprodukter, efter lov om arbejdsmarkedsuddannelser mv. §2 stk. 2 ("3-års reglen"), søger udvalget om midler til revision af FKB.

FKB Detailforarbejdning og forædling af ferskvarer

Som et resultat af Efteruddannelsesudvalgets vurdering af FKB 2634 Detailforarbejdning og forædling af ferskvarer efter lov om arbejdsmarkedsuddannelser mv. §2 stk. 2 ("3-års reglen"), søger udvalget om midler til revision af FKB.

**Metalindustriens
Uddannelsesudvalg
(MI)**

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse for Metalindustriens uddannelsesudvalg

Forhåndsansmeldelsen af aktiviteter 2010

Undervisningsministeriet har i mail af 27. August 2009 indkaldt ansøgninger fra efteruddannelsesudvalgene om tilskud til udvikling af arbejdsmarkedsuddannelser m.v. for 2010.

Metalindustriens uddannelsesudvalg redegør i nedenstående tekst for de overordnede udviklingstendenser inden for de brancher, udvalget har udviklingsansvar for.

Udviklingstendenser

Siden sommeren 2008 har omsætningen i metal- og maskinindustrien været faldende. De aktuelle nøgletal bærer klart præg af et 2009 med vanskeligere afsætningsmuligheder i både metal- og maskinindustrien og i økonomien generelt. Således er eksporten faldet med godt 10 % fra 1. halvår 2008 til 1. halvår 2009. Samtidig har der været en meget markant stigning i arbejdsløsheden på industriens område. I juni 2008 var arbejdsløsheden blandt metalmedlemmer på 1,3 %, i juli 2009 var den på 7,5 %.

Med baggrund i den aktuelle situation med finanskrisen og stigende globaliseringen står virksomhederne i metalindustrien over for store udfordringer i forhold til fortsat at kunne være konkurrencedygtige med udlandet og især nærtliggende lavtlønsområder.

Den stadig stærkere globale konkurrence vil medføre en øget international arbejdsdeling på områder, hvor logistik og afsætning taler for det. Det vil betyde, at de opgaver, som det ikke længere kan betale sig at udføre i Danmark, vil blive flyttet til lavtlønslande som det eksempelvis er gældende på køle- og skibsbygningsområdet.

Til gengæld har flere og flere danske metalindustrielle virksomheder fundet ud af, at der ligger et stort potentiale i at udvikle og implementere automationsprojekter, som øger effektiviteten på den eksisterende produktion. Vi ser derfor i dag virksomheder i Danmark, som både omkostningsmæssigt og effektivitetsmæssigt er fuldt på højde med deres østeuropæiske og kinesiske konkurrenter.

Der ligger utvivlsomt meget store vækstpotentialer i en fortsat national og stærk ressourcemæssig fokusering på forskning og nyudvikling af produkter inden for områderne miljø og vedvarende energi samt inden for komplekse og avancerede tekniske løsninger til arbejdet i pleje- og hospitalsektoren. Der er inden for disse felter tale om udviklingspotentiale, som vil kunne sikre en vækst og arbejdspladser i metalindustrien i fremtiden.

Metalindustriens uddannelsesudvalg (MI) gennemførte sidste år en spørgeskemaundersøgelse blandt virksomheder i metalindustrien. Spørgeskemaet blev besvaret af 264 virksomheder, hvoraf 1/3 var medarbejderrepræsentanter og 2/3 var ledere.

Undersøgelsen viste, at metalindustriens virksomheder formodes at vokse eller bevare deres beskæftigelsesgrundlag, samt at faglært arbejdskraft fortsat efterspørges. Dette begrundes i, at halvdelen af de adspurgte forventer, at virksomhederne vil øge antallet af faglærte medarbejdere

inden for de næste 3 år, og kun 7 pct. af virksomhederne forventer at have færre faglærte ansat inden for de næste 3 år.

Hovedparten (90 pct.) af virksomhederne tilkendegav, at teknisk faglige kompetencer har stigende betydning for virksomheden.

MI vurderer derfor, at fokus i udviklingen af MI's arbejdsmarkedsuddannelser fortsat skal rettes mod et højt teknisk fagligt niveau inden for alle udvalgets uddannelsesområder.

Samtidig er der fortsat behov for almen kompetenceudvikling inden for områderne matematik og fremmedsprog samt behov for en bred og understøttende vifte af tværfaglige kurser.

MI tolkede sammenfattende, at virksomhederne i høj grad efterspørger faglærte med en høj teknisk faglig viden, der kan løse arbejdsopgaver selvstændigt og med høj kvalitet.

Derudover er økonomiforståelse, projektledelse og innovative kompetencer også vigtige for mange virksomheder og er dermed uddannelsesområder, som bør dækkes i MI's efteruddannelsesudbud.

Ændringer inden for teknologi er den primære årsag til, at der opstår nye kompetencekrav i virksomhederne. For de store virksomheder udspiller dette sig bl.a. i stigende automatisering af arbejdsopgaverne. Dette skyldes bl.a., at disse i højere grad end de små og mellemstore virksomheder udfører masseproduktion. En virksomhedsrepræsentant beskriver det således:

"Produktionsapparatet kompliceres (automatiseres) hvilket kræver medarbejdere med stort overblik og teknisk forståelse"

De produktionsorganisatoriske kompetencer

Halvdelen af virksomhederne mener, at organisationsændringer skaber nye kompetencekrav til medarbejderne. Det er oftest de store virksomheder, der oplever dette.

Størstedelen af virksomhederne er dog enige i, at deres virksomhed får et stigende behov for omlægning af arbejdsprocesserne på arbejdspladsen. Undersøgelsen viser derudover, at 40 pct. af virksomhederne arbejder efter et optimerings- eller produktionsstyringskoncept og 1/3 af de øvrige overvejer at indføre det fremover.

Det medfører ifølge ca. halvdelen af virksomhederne ændringer i de kompetencer, der kræves af faglærte medarbejdergrupper. Virksomhederne tilkendegiver, at arbejdet med disse koncepter stiller højere krav til medarbejdernes selvstyring, fleksibilitet og evner inden for projektledelse. En virksomhedsrepræsentant beskriver de ændrede krav således:

"Der er stigende behov for forståelse for processerne i virksomheden (sammenhængen mellem planlægning, produktion, kvalitet, disciplin omkring overholdelse af normer og regler)"

Virksomhederne forventer altså ændringer i arbejdets organisering på forskellig vis, men ikke alle mener at det medfører nye kvalifikationskrav til medarbejderne.

It-kompetencer

Der er i høj grad brug for it-kompetencer inden for metalindustrien, da ca. 80 pct. af virksomhederne stiller øgede krav til it-kompetencer i højere eller mindre grad. Virksomhederne stiller krav om anvendelse af it til teknisk faglige arbejdsopgaver, til skriftlig kommunikation og til faglig in-

formationssøgning. Det viser sig i den forbindelse, at virksomheder med over 10 ansatte stiller højere krav til it-kompetencer end de små virksomheder under 10 ansatte.

Globaliseringskompetencer

Undersøgelsen viser, at de store virksomheder har flere internationale relationer inden for deres forretningsområde end de små og mellemstore virksomheder. Størstedelen af de adspurgte fra store virksomheder forventer, at virksomheden fremover vil have hyppigere anvendelse af udenlandsk arbejdskraft, udenlandske underleverandører, øget fokus på udenlandske kunderelationer, oprettelse af udenlandske filialer samt udstationering af medarbejdere. Derudover mener 27 pct. af virksomhedsrepræsentanterne fra store virksomheder, at udflytning af produktion til udlandet kan skabe forskydninger i medarbejdersammensætningen og kan give nye arbejdsfunktioner til de faglærte i virksomheden.

Der stilles øgede krav til medarbejdernes brug af fremmedsprog blandt ca. 2/3 af alle virksomhederne. De virksomheder, der stiller øgede krav til medarbejdernes brug af fremmedsprog forventer, at kompetencen kan bruges både mundtligt og skriftligt til kommunikation, læsning og udarbejdelse af skriftlig dokumentation m.m. Der ses en tendens til, at de små virksomheder har færre internationale relationer og stiller mindre krav til medarbejdernes brug af fremmedsprog end de øvrige virksomheder. Kompetencekrav som konsekvens af globaliseringen efterspørges derfor primært af de store og mellemstore virksomheder i metalindustrien.

Energi og Miljø kompetencer

MI har som led i sit arbejde med at analysere kompetencebehovene inden for energi – og miljøområdet forholdt sig til de analyseresultater, som er fremkommet i regi af Undervisningsministeriets centrale analyse- og prognoseenhed på erhvervsuddannelsesområdet.

Der er især tre rapporter under den centrale analyse – og prognoseenhed der har givet væsentlige input til MI's arbejde med at analysere kompetencebehovene på energi- og miljøområdet;

Oxford Research: *Analyse af energibranchens fremtidige kompetencebehov,*

Kubix/IU: *Analyse af udviklingen af jobtyper hos virksomheder, som fremstiller energiteknologi og udstyr set i relation til de eksisterende industrielle erhvervsuddannelser samt*

Brøndum & Fliess: *Erhvervsuddannelsernes bidrag til iværksætteri og indførelse af nye teknologier.*

De foreløbige resultater af MI's analyser inden for energi – og miljøområdet peger dog på, at det ikke er muligt at afgrænse specifikke brancher med særlige energi- og miljøtekniske problemstillinger. I stedet peger analyserne på, at et meget bredt udsnit af industriens virksomheder løbende introducerer nye og energi – og miljøteknologier som en del af deres produktportefølje. Det er dog forventningen, at der i takt med udviklingen inden for miljø og energi vil opstå særlige jobområder inden for nye energiområder som solenergi, biomasse, bølgeenergi m.m.

Endvidere har Industriens Uddannelser i august 2009 afsluttet en analyse af efteruddannelsesbehovene for Industriens Fællesudvalg (IF) og MI's målgrupper inden for ydre miljø. Analysen viser, at arbejdet med at reducere belastningen af det ydre miljø vil vokse både i omfang og betydning og blive meget afgørende for virksomhedernes konkurrenceevne i fremtiden. Årsagen til denne udvikling er ikke primært stramninger i den offentlige lovgivning, men der imod at virksomheder i større og større grad oplever miljøhensyn som et kundekrav. Virksomhederne forventer, at det øgede

fokus på ydre miljø vil danne et stigende behov for uddannelsen af både faglærte og ufaglærte inden for feltet. Der bliver bl.a. peget på et konkret behov for kurser, som kan fremme en miljøbevidst adfærd hos medarbejderne. Desuden efterlyses mere fagspecifikke kurser, som kvalificerer medarbejderen til at varetage særlige miljømæssige opgaver i forbindelse med miljøkortlægning samt håndtering af spildevands- og luftforureningsproblematikker. IF har søgt om midler til udviklingen af disse kurser.

Behov for udvikling af kurser og analyser

MI har behov for analyser inden for 3 områder.

- Der har vist sig behov for en nærmere analyse af cnc-området med henblik på at sikre niveau og struktur for de kommende års udviklingsarbejde.
- Inden for teater, udstilling og event skal der etableres et egentlig efteruddannelsesprogram, som grundlag herfor skal der gennemføres en kompetence- og behovsanalyse.
- Endelig er der inden for svejse-området, på grund af nye standarder, behov for en analyse af lovgrundlag og vurdering af behovet for efterfølgende information af virksomhederne.

Virksomhederne er blevet bedt om at svare på, hvilke kurser de har behov for inden for de næste 3 år. Tilbagemeldingerne viser, at størstedelen af de adspurgte virksomheder kan få dækket deres efteruddannelsesbehov gennem det nuværende udbud af kurser, og at der er forskel på kvalifikationskravene til medarbejderne alt efter virksomhedsstørrelse. Der er dog specifikke behov for kurser, som beskrives i redegørelsen for den enkelte FKB'er.

Kompetencebehov for de enkelte områder

Ny FKB Teater, udstilling og eventområdet

Udvalget har tidligere annonceret en analyse af området i behovsredegørelse, og har senere kvalificeret dette på baggrund af kontakten til branchen samt input og ønsker fra erhvervsskolerne. I forlængelse af analysen om teater-, udstillings- og eventområdet ønsker udvalget, at der etableres en fælles kompetencebeskrivelse for området. Ansøgning om analyse er vedlagt som særligt skema

Udvalget ønsker at søge midler til at udvikle i alt 10 uddannelsesmål. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at sætte titler på målene, men de vil primært omhandle systemteknik, elarbejde samt sikkerhed i tæt relation til teater-, udstillings- og eventområdet.

En fælles lærerkonference for de tre erhvervsskoler om muligheden for at etablere et efteruddannelsesprogram

FKB 2231 Vedligeholdelsesteknik

Efteruddannelser med relation til vedligeholdelsesområdet, har hidtil ligget spredt i flere FKB'er. Det vil det også fortsat gøre i relevant og branchespecifikt omfang, men da mange virksomheder har fundet ud af at vedligeholdsaktiviteter ikke nødvendigvis og isoleret set er en omkostning, men derimod sagtens kan udvikles til at være profit skabende aktiviteter for virksomhederne og at der ofte kan sættes lighedstegn mellem god forretning og et strategisk vedligeholdelses niveau, er

det et område i stærk udvikling. Vedligeholdelsestekniske kompetencer er derfor et vigtigt kompetenceudviklings område for alle medarbejdere i metalindustrien. Arbejdet inden for jobområdet forudsætter viden og kvalifikationer om systematisk vedligehold, ressource og miljøoptimering, brug af IT systemer samt til specifikke områders relevante gældende arbejdsmiljø regler. MI har en helt ny FKB under udvikling og der vil til denne blive knyttet eksisterende AMU mål samt søgt udviklet nye.

FKB 2232 Låseteknik

Overalt i samfundet er der et stærkt stigende behov for at kunne sikre sig mod indbrud og uvedkommendes adgang. Ifølge Danmarks Statistik er der i de senere år blevet politianmeldt over 33.000 indbrud i danske virksomheder. Hvert kvarter begås der således et indbrud i en dansk virksomhed. Også på det private område sætter antallet af indbrud i danskernes hjem stigende rekorder år efter år. Tal fra Forsikring og Pension viser, at der gennemføres et indbrud hvert femte minut døgnet rundt og at der årligt bliver stjålet for omkring én milliard kroner i private boliger. MI forventer pr. 4. januar 2010 at være klar med en ny FKB inden for området Låseteknik som kan tilbyde låsebranchens virksomheder en vifte af efteruddannelses tilbud omfattende både etablering og reparation af såvel mekaniske som elektroniske, trådløse og biometriske låse- og adgangssystemer af henholdsvis faste såvel som trådløse sikrings installationer, samt øvrigt udstyr og komponenter til sikringsinstallationer.

FKB 2235 Karrosseriteknik

Branchen har set en større stigning i efteruddannelsesefterspørgsel. FKB'en er ny og skaber et mere målrettet overblik for branchen, som forventes at udvide aktiviteten inden for nye eller reviderede mål, herunder mål, som følger op på trin 2 på EUD - uddannelsens to specialer.

1. Opretter
2. Bygger

FKB 2239 Maritime håndværksfag

Branchen har generelt været præget af stor beskæftigelse og travlhed gennem mange år. Men grundet finanskrisen er der sket en afmatning inden for hhv. bådebygger- og seilmagerbranchen. Flere virksomheder i branchen udtrykker, at de helst undgår fyringer, men at de ikke ansætter foreløbigt.

Der er i 2009 udviklet en ny FKB med dertil 9 AMU mål. AMU kurser udbydes fra ultimo 2009. På grund af afmatning i branchen, forventer udvalget, at der sker en efterspørgsel efter de nyoprettede AMU kurser, når de udbydes fra slutningen af 2009.

FKB 2601 Transportteknisk område

Branchen har været inde i en travl beskæftigelsesperiode, hvor der har været mangel på arbejdskraft, og hvor efteruddannelse har været udskudt. Den finansielle krise har medført, at der i dele af branchen har været nedgang, hvilket har øget efterspørgselen på kurser inden for de nyeste teknologier. Mekanikerområdet bliver analyseret i 2009, hvilket forventes at medføre behov for nyudvikling af mål samt omskrivning af eksisterende. Branchen udvikler sig samtidig i nye retninger

inden for miljøvenlige brændstoffer og el-teknologi. Desuden er der brug for avancerede mål inden for diagnosticering.

1. El-teknik
2. Brintteknik
3. Biogas
4. Hybrid-teknik
5. Bortskaffelse/affaldshåndtering
6. Diagnosticering

FKB 2604 Flyteknisk område

Ingen nye mål.

FKB 2606 Guld- og sølvområdet

Branchen er efter en periode i rivende udvikling gledet ind i en faldende aktivitet med større ledighed især i de større produktionsvirksomheder. Der er for denne medarbejdergruppe behov for efteruddannelse, da området har været forsømt i de seneste år. Desuden er der konstant behov for kurser inden for anvendelse af nye materialer og teknikker/udstyr især inden for design, cad og lasermodellering.

Erhvervsuddannelsen, der fik indført trin i 2008, medfører mere målrettet efteruddannelse for kursister med denne baggrund.

Produktudvikling
Kirkesølv
Gravørteknologi
Frihåndstegning

FKB 2607 Køleteknisk område

Aktiviteten forventes at blive stærkt stigende. Begrundelse: Omkring 1500 montører skal have opgraderet deres kvalifikationer som følge af nye EU-regler. Inden 2011 skal samtlige montører, som arbejder med små køle- og varmepumpeanlæg med under 2,5 kg fyldning, have gennemgået en efteruddannelse.

På det tidspunkt udløber fristen for at have taget kategori II kølecertifikatet, som ifølge nye EU-regler er påkrævet, hvis man arbejder med installation, vedligehold, genvinding og lækagekontrol på de små anlæg. Hidtil har kun anlæg med over 2,5 kg fyldning været omfattet af certificeringskrav.

Ifølge KMO, Kølebranchens Miljøordning, betyder de nye regler, at ca. 500 virksomheder skal efteruddanne deres montører, svarende til omkring 1500 medarbejdere, som skal på skolebænken.

Heldigvis står Den Jyske Håndværker Skole i Hadsten klar med et AMU tilbud der matcher kravene i EU forordningen og grundet det store pres der forventes at blive på skolen - som kan betyde at man ikke som køletekniker når at erhverve denne efteruddannelses kompetence inden udgangen af 2011 - er der heldigvis fra KMO (Kølebranchens Miljøordning) sikret dispensation for de montører og de virksomheder der kan dokumentere at være tilmeldt uddannelsen.

FKB 2608 Klimatekniske område

Aktiviteten forventes at være stigende.

Begrundelse. Nye kurser er undervejs ligesom nye certifikatbestemmelser og regler vil blive fuldt implementeret i løbet af 2010. Der forventes derfor at opstå både planlagte og mere akutte behov for efteruddannelse.

FKB 2609 Varmetekniske område

Aktiviteten forventes at være svagt stigende.

Begrundelse:

Situationen er identisk med FKB 2608. Det forventes, at nye certifikatbestemmelser og regler vil blive fuldt implementeret i virksomhederne i løbet af 2010, og der vil derfor både blive gennemført mere planlagte aktiviteter samt mere akutte efteruddannelses aktiviteter. Desuden har styrings- og reguleringsudstyret inden for det varme tekniske område af samme grund gennemgået en kraftig teknologisk udvikling.

FKB 2610 smedetekniske område

I forhold til foregående år forventes aktiviteten at være stigende.

Der skal udvikles uddannelsesmål inden for smedeområdet, olie- og gasområdet samt VVS energiteknikområdet.

Især for de to sidste områder gælder det, at der både branchemæssigt og samfundsmæssigt er stor fokus på teknik der vedrører opsætning, vedligeholdelsesarbejder, service, fejlretning og fejlsøgning, på miljø- og energivenlige produktionssystemer og produkter.

Der er desuden behov for en revision af undervisningsmaterialer til uddannelsesmål inden for olie- og gasområdet bl.a. begrundet i ny teknologi samt i lovgivningsmæssige krav omkring energiområdet.

FKB 2624 Maskin- og værktøjsteknik

Aktiviteten inden for maskin og værktøjsområdet forventes at være stærkt stigende. På grund af finanskrisen og de heraf afledte produktions afmatning noterer vi nu at virksomhederne i stor stil henvender sig til erhvervsskolerne med ønske om efteruddannelse inden for området maskin og værktøjsteknik. I forbindelse med den seneste udbudsrunde har vi derfor medvirket til at sikre et større og stærkere udbud og de udpegede skoler fremstår alle stærkt motiverede til at løse de nye udfordringer. Inden for maskinområdet forventes stigningen også at ske på baggrund af øget behov for CNC og automations samkøring (MTM⁶ & FMS⁷) Ligesom vi også ser mange "selvvalgte" deltagere (jf. overenskomsten vedr. efteruddannelse) inden for disse områder. Desuden vil en forventet udvikling inden for miljø og energiområdet betyde øgede maskinrelaterede uddannelsesbehov. Metalindustriens Uddannelser vurderer at der er et stort behov for at gennemføre en analyse for at sikre niveau og struktur på de kommende års udviklingsarbejde.

FKB 2603 Automatik- og procesteknisk område

I forhold til foregående år forventes aktiviteten at være stigende.

⁶ MTM = Multi-task machining

⁷ FMS = flexible manufacturing system

Der skal udvikles uddannelsesmål inden for Automatikområdet rettet mod opsætning, vedligeholdelsesarbejder, service, fejlretning og fejlsøgning, på miljø- og energivenlige produktionssystemer og produkter herunder energioptimering.

Der er behov for en revision af eksisterende webbaserede undervisningsmaterialer til uddannelsesmål inden for automatik og procestekniske område. Undervisningsmaterialet skal have tilført teknologiske opdateringer samt flere simuleringer og speak. Der lægges vægt på at materialet også kan understøtte den læsesvage.

FKB 2626 Elektronik- og svagstrømstekniske område

I forhold til foregående år forventes aktiviteten at være uændret.

Der er gennemført en gennemgang af det nuværende AMU udbud og der skal udvikles kurser til erstatning eller som supplement til eksisterende kurser. Der vil i udviklingen blive set på mulighederne for at samle et eller flere kurser i samme beskrivelse ved at etablere faglige temaer under den handlingsorienterede beskrivelse.

Udvikling af webbaseret undervisningsmateriale indeholdende animationer, interaktivitet og speak. Der lægges vægt på at materialet også kan understøtte den læsesvage. Materialet omfatter emner inden for HF-teknik, mikroprocessorteknik, Switch-Mode Power Supply, svagstrømsteknik og digitalteknik.

FKB 2627 Data- og Kommunikationsteknisk område

I forhold til foregående år forventes aktiviteten at være uændret eller let stigende.

Det Data- og Kommunikationstekniske område er et område hvor den teknologiske udvikling i forhold til serverteknologi, netværksteknologi og ikke mindst "open-sourceteknologi", udvikler sig meget hurtigt.

Der er endvidere behov for udvikling af uddannelsesmål der giver deltageren mulighed for en teknologisk opdatering inden for anvendelsen af netværksteknik.

FKB 2705 Cykelteknisk område

Cykelmekanisk område bliver analyseret i 2009/10.

Analysen forventes at afdække et behov for nye mål evt. til erstatning for eksisterende.

1. Teknisk salg cykler
2. Kunder og konflikter
3. Cykeltyper og udstyr
4. Gearsystemer
5. Events i butikken
6. Kontrol og reparation af knallert- og scootermotor

FKB 2706 (Ny 2241) Entreprenør- og landbrugsteknisk område

Branchen er inde i en forandring, hvor efterspørgslen på efteruddannelse i højere grad retter sig mod mål inden for elektronik og hydraulik. Virkningen af, at erhvervsuddannelsen er nyudviklet, vil præge efterspørgslen på efteruddannelse. Avanceret teknologi og kompleks diagnosticering resulterer i efterspørgsel på uddannelsesmål inden for disse områder.

1. Traktor, grundlæggende
2. Mejetærsker, grundlæggende
3. Montering af ekstraudstyr

FKB 2779 Teknisk dokumentation i industriel produktion

I forhold til foregående år forventes aktiviteten at være uændret.

Teknisk design området er et område hvor der i forhold til de tekniske designere og assistenters it-baserede arbejdsredskaber, skal udvikles nye mål inden for teknisk konstruktion, produktionsplanlægning, produktionsstyring og projektgennemførelse.

**Mejeri- og Jordbrugets
Efteruddannelsesudvalg
(MJE)**

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse - Anlægsgartnerområdet

Udvalget oplever fortsat stor tilgang til faget, hvilket giver behov for grund- og efteruddannelse for de mange medarbejdere, der starter eller er i faget, som ufaglærte uden fastlagte uddannelsesforløb.

I samarbejde med skolerne fortsætter faget opsplitning af de mange lange kurser, der findes inden for fagets delområder. Samtidig får skolerne og faget fortsat indmeldinger om lokale og specielle nye efteruddannelsesbehov.

Der arbejdes endvidere på etablering af nye efteruddannelsesstrukturer inden for flere delområder.

Udvalgets indsats i de kommende år vil rette sig mod:

- fastholdelse og øget synliggørelse af de længerevarende voksenuddannelsesforløb, der gennemføres inden for AMU aktiviteten, samt muligheden af at kombinere efteruddannelse med erhvervsuddannelsesmuligheden for voksne, bl.a. via GVU.
- udbygning af korte efteruddannelsesmål, der øger interessen og mulighederne for deltagelse i efteruddannelse, både for fagets faglærte, samt fagets mange tillærte.
- påvirke skolerne til at gennemføre efteruddannelsesmålene året rundt, herunder også enten i åbne værksteder eller i forbindelse med gennemførelse af erhvervs-uddannelsesforløb, således at fleksibiliteten med hensyn til gennemførelse af efteruddannelsesaktiviteter øges.
- udvikling af undervisningsmaterialer til de korte uddannelsesmål, således at der sikres ens fagligt indhold, samt sikres af gennemførelsesopgaven er håndterbar på den enkelte skole.

Med de ansøgte midler er der lagt op til at fortsætte denne indsats med en udvikling og omstilling af fagets områder der strækker sig over flere år.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse - Jordbruget

Redegørelse for det arbejdsmarkedspolitiske bestemte behov

Gartnerområdet

Mejeri- og Jordbrugets Efteruddannelsesudvalg forventer på baggrund af analysen "Væksthusgartners kompetencer nu og i fremtiden" der er iværksat med tilskud fra finansåret 2009, at der vil blive behov for uddannelser inden for bl.a. afsætning og teknologi.

Væksthusgartnerierne står over for stigende markedsmæssige udfordringer med øget konkurrence fra udlandet, globalisering og ikke mindst nye og konstant ændringer i krav til produkterne fra detailhandlen og forbrugerne.

Produktionen sker i stigende grad med anvendelse af ny teknologi med anvendelse af robotter, energibesparende teknologier samt andre teknologier til optimering af væksten og kvaliteten af produkterne.

Inden for havecenterområdet er der behov for efteruddannelse inden for drift af plante- og havecenter. Plante- og havecentrene oplever en stigende konkurrence fra den øvrige detailhandel og nye og skiftende krav til produkterne fra kunderne. Det stiller større krav til medarbejderne omkring især rådgivning om planter og varer, disponering og eksponering af varer.

Delprøverne inden for væksthuse- og produktionsgartnerområdet, der fører frem til erhvervelse af sprøjtecertifikat, skal tilsvarende tidligere år revideres.

Dyrepasserområdet

Fra 2010 kommer der nye skærpede krav til uddannelse af dyrehandlere og ansatte i dyrehandler, jf. Bekendtgørelse om erhvervsmæssig handel med dyr. Dyrehandlere og ansatte i dyrehandler skal i henhold til de nye krav bl.a. have uddannelse inden for gældende lovgivning, dyrevelfærd, ernæring, smittebeskyttelse, pasning og håndtering af dyrene.

Til at dække dette uddannelsesbehov skal der udvikles nye AMU-kurser eller ske tilkobling af enkeltfag til den fælleskompetencebeskrivelse fra uddannelsen til dyrepasserassistent. Der er for finansåret 2009 søgt om midler til udvikling af uddannelser. Efteruddannelsesudvalget forventer dog nu, at behovet kan dækkes ved tilkobling af enkeltfag.

Til brug for undervisningen inden for disse emner bliver der behov for at få udviklet undervisningsmateriale målrettet denne målgruppe. Der forefindes p.t. ikke undervisningsmateriale tilpasset denne målgruppe og vedrørende disse emner.

Landbrugsområdet

Delprøverne inden for landbrugsområdet, der fører frem til erhvervelse af sprøjtecertifikat, skal tilsvarende tidligere år revideres.

Der er samtidig behov for at få udviklet undervisningsmateriale til AMU-uddannelsen "Sprøjtecertifikat, opfølgning", jf. Miljøministeriets Bekendtgørelse om undervisning og anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer m.v. for erhvervsmæssige brugere af bekæmpelsesmidler.

Skovbrugsområdet

Delprøverne inden for skovbrugsområdet, der fører frem til erhvervelse af sprøjtecertifikat skal revideres.

Jobfunktionerne inden for skovbrug og landskabsdrift omfatter i stigende grad arbejdsopgaver omkring naturformidling, dialog med publikum, aktiviteter inden for friluftsliv, etablering af publikums- og friluftsfaciliteter.

Ansatte i offentlige styrelser og private virksomheder med aktiviteter inden for natur og friluftformidling har derfor i stigende grad fremover behov for kompetencer inden for naturformidling, friluftsfaciliteter, friluftsliv og naturen som oplevelsesrum.

Mejeri- og Jordbrugets Efteruddannelsesudvalg er bekendt med, at det faglige udvalg bag uddannelsen til Skov- og naturtekniker for øjeblikket arbejder på at få uddannelsen til Skov- og naturtekniker revideret. Den reviderede uddannelse indeholder et nyt speciale "Natur- og friluftformidler" med uddannelseselementer inden for naturformidling, dialog med publikum, friluftsliv, publikums- og friluftsfaciliteter, og naturens potentiale for oplevelser m.m.

Mejeri- og Jordbrugets Efteruddannelsesudvalg vurderer, at der tilsvarende er behov for efteruddannelse på området og dermed behov for AMU-kurser indenfor natur og friluftformidling. Udvalget forventer dog at efteruddannelsesbehovet fra efteråret 2010 kan dækkes med enkeltfag fra den nye erhvervsuddannelse. Der ansøges derfor ikke midler til udvikling af nye AMU-kurser inden for dette område.

Der vil derimod være behov for at få udviklet undervisningsmateriale til AMU-målgruppen inden for de nævnte områder. Der forefindes p.t. ikke undervisningsmateriale indenfor dette område tilegnet AMU-målgruppen.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse - Mejeriområdet

Den danske mejeriindustri har det seneste år oplevet nogle af de største omvæltninger der er sket i nyere tid. Finanskrisen og lavkonjunktur har medført at hjemmemarkedet har ændret sig, således at lavprissegmentet er vokset betydeligt og mængden af specialprodukter tilsvarende er faldet.

Samtidigt har krisen medført at efterspørgslen på eksportmarkederne har ændret sig, både hvad angår produkter og mængder.

Dette stiller store krav til virksomhederne og de ansatte om at være omstillingsparate, således at man hurtigt kan omlægge produktionen til både nye og ændrede produktsammensætninger og produkter.

Der er således stigende behov for at virksomhederne og de ansatte har de nødvendige kompetencer der skal til for at imødekomme denne nye udvikling.

En omlægning af en produktion til nye produktområder kræver, at virksomhedens udstyr skal anvendes på en ny måde. Det er derfor vigtigt at der kan udvikles kurser der giver den ansatte større forståelse for udstyrets opbygning og virkemåde samt udstyrets styring og regulering.

Specielt på de mindre mejerivirksomheder er arbejdsopgaverne så mangeartede for specielt mange ufaglærte i disse år at der er opstået et behov for at udvikle kurser der giver den ansatte en større basal viden om de almindelige mejeriprocesser og fremstillingen af mejeriprodukter. Behovet på dette område er ligeledes blevet aktualiseret af de store omlægninger af produktionen som finanskrisen har medført.

I en situation hvor såvel hjemme- som eksportmarkedet er vigende, er det vigtigt at virksomheden kan producere lagerfaste varer af høj kvalitet og værdi. Der er således et behov for at medarbejderne er i stand til at medvirke til at højne forædlingsgraden af specielt mælkpulverprodukter, samtidigt med at produktionshygiejnen og udstyrets hygiejniske design er i orden. Der er således et uddannelsesbehov der skal tilgodeses inden for dette område. De ovennævnte behov for nye kurser retter sig mod såvel faglærte mejerister som ufaglærte ansatte i mejeriindustrien.

**Serviceerhvervenes
Efteruddannelsesudvalg
(SUS)**

SUS

Serviceerhvervenes Efteruddannelsesudvalg

19. oktober 2009

Ansøgning om tilskud til udvikling af arbejdsmarkedsuddannelser m.v. 2010

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse

Efteruddannelsesudvalgets målgruppe omfatter time- og månedslønnede, mellemledere og ledere inden for følgende meget forskellige brancher: *Rengøring, ejendom, vagt, vask, festudlejning, optik, ur, tandteknik, frisører og kosmetikere.*

For følgende brancher udvikles der efteruddannelse for faglærte: Optikere, tandteknikere, frisører og kosmetikere og urmagere. For rengørings-, ejendoms- og vagtbranchen udvikles der grunduddannelser for ufaglærte og efteruddannelser for faglærte, mens der for vaskeri- og festudlejningsbranchen alene udvikles grunduddannelser for ufaglærte.

./. Der vedlægges en samlet oversigt med alle opgavernes titel og budget.

Rengøring og service

Serviceerhvervenes Efteruddannelsesudvalg gennemførte i 2007 analysen: **"Rengøringsbranchens mangfoldighed – en udfordring for AMU"**.

Analysen kan ses på

<http://susudd.dk/home/omsus/nyheder/rapporter/rengoeringsomraedet>

Analysen giver et godt billede af branchens medarbejdere og deres uddannelsesbehov. Et billede, der ikke har ændret sig væsentligt siden 2007.

Det fremgår, at der er min. 80.000 personer, der arbejder med rengøring, 70 % er mellem 25 og 54 år med en tendens til at gruppen mellem 35-44 år er stigende. To ud af tre rengøringsassistenter er kvinder og ca. 80 % har jobbet som hovedbeskæftigelse. Hver tredje rengøringsassistent har en anden etnisk baggrund, hvor tyrkere og jugoslaver er de største grupper. Analysen bekræfter ligeledes det, som også andre analyser har påvist, at der i branchen er mange medarbejdere med sprog-, læse-, stave- og regneproblemer. Problemer, der i stigende grad virker som barrierer - også for uddannelse.

AMU uddannelserne fungerer som introduktion til rengøringsbranchen, men er også et væsentligt element ved udvikling af erfarne medarbejders kompetencer og kendskab til deres fag. Uddannelse er en vigtig forudsætning for at udvikle branchens kvalitet, effektivitet og arbejdsmiljø. Det er derfor meget vigtigt, at AMU's uddannelsesudbud er attraktivt og relevant.

Der er stigende problemer med at rekruttere og især fastholde kvalificerede medarbejdere i en branche, der har lav status og også er kendetegnet ved store arbejdsmiljøproblemer.

Efteruddannelsesudvalget har haft fokus på problemet med at rekruttere og motivere medarbejderne til uddannelse. Efteruddannelsesudvalget har på den baggrund gennemført analysen:

”AMU i rengørings-branchen – hvordan kommer flere på kursus”.

Analysen, der er afsluttet i marts 2009 kan ses på

<http://susudd.dk/home/omsus/nyheder/rapporter/rengoeringsomraedet>

Analysen giver ny viden om og inspiration til, hvordan skolerne og Efteruddannelsesudvalget kan understøtte en mere positiv udvikling.

Der forventes en stigende uddannelsesaktivitet inden for rengøringsområdet, som stiller krav til fortsat udvikling af uddannelserne og ikke mindst undervisningsmaterialer.

Efteruddannelsesudvalget har - med baggrund i et udviklingsprojekt, der afsluttes i år – initieret dannelsen af et lærernetværk for rengøringslærerne. Dette netværk er udviklet på baggrund af et TUP -projekt ”Lærernetværk for udvikling af god AMU-praksis”. Dette netværk vurderes som meget værdifuldt for erfauvveksling og fortsat udvikling af kvaliteten i uddannelserne. Netværket er et vigtigt sparringsforum i forbindelse med vurderingen af behov for nye undervisningsmaterialer eller revision af eksisterende materialer. De følgende udviklingsopgaver inden for rengøringsområdet er i høj grad også et udtryk for dette netværks ønsker og behov.

A. Udvikling – FKB, uddannelser, undervisningsmaterialer og – læreruddannelser

Revision af uddannelser: Der er behov for at revidere to uddannelser inden for det, der kan benævnes ”almindelig rengøring” og en uddannelse inden for det mere specielle område ”hospitalsrengøring”. Revisionerne er begrundet i metode og middel udvikling.

Revision af undervisningsmaterialer: Der er med baggrund i det stigende fokus på hospitals-, dag- og døgninstitutionshygiejne behov for at revidere to undervisningsmaterialer. Materialerne er i dag i kompendieform, men ønskes bearbejdet til udlægning på EMU.

Læreruddannelse: Efteruddannelsesudvalget har tidligere gennemført en række læreruddannelser, men har i de seneste år desværre erkendt, at det ikke har været muligt at gennemføre de planlagte uddannelser med et tilstrækkeligt deltagerantal. Læreruddannelse har været drøftet i det nævnte lærernetværk, og der er peget på behov for uddannelse inden for temaet ”Realkompetence”. Derudover er der behov for at gennemføre en lærerkonference, hvor formålet er opdatering af faglige emner og erfauvveksling. Udvalget gennemfører en lærerkonference inden for rengøringsområdet hvert andet år.

B. Analyse, evalueringer og lignende

Analyse: Det er en almindelig antagelse, at rengøring, det er noget, alle kan. Der er derfor behov for at udfordre denne antagelse. Det er nødvendigt at vise, at professionel rengøring kræver en faglighed og for at synliggøre denne faglighed, skal jobprofilerne defineres og grundigt beskrives. Det skal så vurderes, om der er behov for ændring og eller udvikling af nye uddannelses tilbud.

./.. Der vedlægges beskrivelse af analysen: Rengøringsassistenters faglighed og jobprofiler

Revision af cd-rom baseret undervisningsmateriale: For ca. 10 år siden blev der produceret to cd-rom baserede undervisningsmaterialer ”Renkøbing 1” og ”Renkøbing – ergonomi”. Det er nødvendigt at revidere de to materialer, idet der er sket en teknisk udvikling, der bevirker, at der er afspilningsproblemer, og der er endvidere behov for mindre faglige justeringer i indholdet.

Udvikling af metodefilmsekvenser: Deltagerne på rengøringsuddannelserne har - som nævnt - ofte læse- og sprog vanskeligheder. Der er udarbejdet støttende kompendiematerialer, men der er behov også for en visualisering via filmklip. Behovet er ca. 10 film sekvenser, der viser de almindeligste anvendte metoder til gulv-, inventar- og sanitetsrengøring.

Ejendomsservice

Serviceerhvervenes Efteruddannelsesudvalg gennemførte i 2005 en analyse af de fremtidige uddannelsesbehov inden for ejendomsserviceområdet: ”Mellem håndværk og service – fremtidige uddannelsesbehov inden for ejendomsservice”.

Analysen kan ses i sin helhed på

<http://susudd.dk/home/omsus/nyheder/rapporter/ejendomsservice>

Analysen havde til formål at give grundlag for at vurdere eksisterende uddannelsestilbud og behovet for at udvikle nye tilbud. Efterfølgende er der fortsat på baggrund af analysen - udviklet nye uddannelser og revideret i de eksisterende.

Efteruddannelsesudvalget er ved at afslutte analysen ”Tekniske servicemedarbejdere – analyse af de tekniske servicemedarbejders arbejdsmarked samt aktuelle og fremtidige kompetencekrav og efteruddannelsesbehov”, hvor der er fokus på specielt de kompetencekrav og efteruddannelses-muligheder, der er for de institutionsansatte. Analysen forventes at give grundlag for en vurdering af de barrierer, der tydeligvis er for denne medarbejdergruppe og eventuelle udviklingsbehov.

A. Udvikling – FKB, uddannelser, undervisningsmaterialer og – læreruddannelser

Udvikling af uddannelse og undervisningsmateriale: Institutioner og boligselskaber har gjort opmærksom på, at der er behov for, at ejendomsserviceteknikerne supplerer deres viden inden for pasningen af svagstrømsanlæg. Der er derfor behov for at udvikle en ny uddannelse med tilhørende undervisningsmateriale til dette emne.

B. Analyse, evalueringer og lignende

Analyse: Der ønskes gennemført en analyse, da der er en tiltagende uklarhed om nogle forhold, der specielt knytter sig til efteruddannelsen af de **tekniske**

servicemedarbejdere/ejendomsfunktionærer inden for det meget brede og diffuse temaet "Energioptimering". De politiske signaler peger på øget fokus på energi og energioptimering i bredeste forstand herunder også uddannelse. Der er behov for en analyse af de tekniske servicemedarbejdere kompetencer og især de fremadrettede jobprofiler indenfor institutions- og boligsektoren og deraf følgende ændrede uddannelseskraav. Der er behov for en definering af opgaverne og de udviklingsbehov, der måtte være. Der vil være mulighed for at bygge videre på den analyse, der, som nævnt tidligere, afsluttes her i efteråret.

./. Der vedlægges beskrivelse af analysen: Aktuelle og fremtidige kompetencekrav og efteruddannelsesbehov i forbindelse med varetagelsen af energibesparende og miljøforbedrende opgaver.

Analyse: Efteruddannelsesudvalget er via henvendelser og møder med undervisningsministeriet, repræsentanter fra andre brancheområder og organisationer blevet opmærksom på, at der er en række medarbejdere, der har forskellige former for skadedyrsbekæmpelse som erhverv eller som en del af deres job. Der er behov for at få beskrevet "Skadedyrsbekæmpelsesbranchen" herunder rekrutteringsvej, kvalifikationskrav, jobprofiler, udviklingsbehov m.m.

./. Der vedlægges beskrivelse af analysen: Skadedyrsbekæmpelsesbranchen

Vagtservice

Der er også i år sket en del voldsomme røverier og overfald i bl.a. Sverige og Danmark. Disse hændelser har igen givet anledning til en debat i offentligheden og i de aktuelle organisationer, hvor et vigtigt tema har været uddannelsen af vagtpersonale i Danmark og et ønske om certificeringsordninger. Der forventes derfor en snarlig ændring af uddannelsesstrukturen i form af en udvidelse af den eksisterende grunduddannelse og udvikling af flere mere specielle supplerende uddannelser.

Supplerende vil der være andre initiativer, der tilsammen skal kvalificere og professionalisere vagtbranchens virksomheder. På sigt er det hensigten, at også offentlige virksomheder skal omfattes af de godkendelsesregler, der gælder for private virksomheder.

A. Udvikling – FKB, uddannelser, undervisningsmaterialer og – læreruddannelser

Udvikling af uddannelser og undervisningsmateriale: Der er, som nævnt, aktuelle drøftelser i gang i branchen, der i fuld enighed ønsker en opstramning af reglerne for vagtvirksomheder, herunder uddannelseskraavene til de ansatte i branchen.

Der vurderes på den baggrund at være behov for udvikling af to nye uddannelser med undervisningsmaterialer.

Frisør og kosmetiker

Efteruddannelsesudvalget har i 2008 afsluttet "**Analyse af frisørbranchen**"

Analysen kan i sin helhed ses på

<http://susudd.dk/home/omsus/nyheder/rapporter/frisoererogkosmetikere>

Det eksisterende efteruddannelsesudbud i AMU-regi udgøres af FKB'en "*Pleje af hår, hud og negle*", hvortil der er tilkøbet en lang række mål. Uddannelsesstraditionen – i AMU-regi – er relativt begrænset, og aktiviteten er ikke stigende, hvilket har medført en kraftig reduktion i antallet af udbydere i 2010.

Branchen har gennemgået det eksisterende kursusudbud og har vurderet, at der er behov for revision af to uddannelser inden for arbejdsmiljøområdet. Der er fortsat i branchen store arbejdsmiljøproblemer, som giver anledning til opmærksomhed og bekymring.

A. Udvikling – FKB, uddannelser, undervisningsmaterialer og – læreruddannelser

Revision af uddannelser: Der forventes at være behov for udvikling af to uddannelser inden for arbejdsmiljøområdet.

Tandteknik

Efteruddannelsesudvalget har i 2008 afsluttet analysen: "Analyse af behovet og brugen af efteruddannelse hos laboratorietandteknikere og tandteknikere i aftagelig protetik (trin 1).

Analysen kan i sin helhed ses på

<http://susudd.dk/home/omsus/nyheder/rapporter/tandteknikere>

Der er ca. 1170 beskæftiget i branchen med en svag tendens til fald i beskæftigelsen. 70 % er kvinder.

Tandteknikere i aftagelig protetik (trin 1) og laboratorietandteknikere er typisk ansat på dentallaboratorier, men der er også nogle ansat på bl.a. Tandlægeskolen i Aarhus, hos private tandlæger samt på sygehuse. Der er ca. 1.000 laboratorietandteknikere og 200 tandteknikere i aftagelig protetik (trin 1).

Det eksisterende offentlige efteruddannelsesudbud består af en række uddannelser tilkøbet FKB'en "*Tandteknik*". Uddannelsesudbuddet bliver imidlertid kun anvendt i yderst begrænset omfang – der var i 2006 kun en aktivitet på 10 elevuger.

Den stærkt faldende interesse for uddannelse blandt laboratorietandteknikere og tandteknikerne i aftagelig protetik (trin 1) samt en begrænset viden om uddannelsesbehovene og brugen blandt medarbejderne inden for jobområdet har været drøftet.

Der er peget på barrierer bl.a. i forhold til afholdelsen og tilrettelæggelsen af uddannelserne. Organisationerne følger udviklingen nøje, og der er stor usikkerhed på, hvordan branchen vil udvikle sig.

Denne viden er nødvendig for en kommende uddannelsesudvikling. Efteruddannelsesudvalget har derfor igangsat en analyse: "Tandteknik, udviklingstendenser og fremtidig uddannelsesbehov. Analysen afsluttes inden udgangen af 2009.

A. Udvikling – FKB, uddannelser, undervisningsmaterialer og – læreruddannelser

Udvikling af uddannelser og undervisningsmaterialer: Der forventes et behov for at udvikle to uddannelser og undervisningsmaterialer inden for området på baggrund af analysen.

Festudlejningsbranchen

Efteruddannelsesudvalget har gennemført en analyse af det brede og lidt diffuse brancherområde "festudlejning". Analysen var i 2006 grundlaget for godkendelse af en ny FKB med fem kerneuddannelser til festudlejningsbranchen.

Analysen kan i sin helhed ses på

<http://susudd.dk/home/omsus/nyheder/rapporter/teltmontører>

Uddannelserne blev udbudt til branchen ultimo 2007. Der er efterfølgende iværksat en meget intensiv information om uddannelsesstilbuddene, og der er indgået overenskomst på området. Der er fortsat drøftelser med de respektive myndigheder om etablering af en certificeringsordning, hvilket vil basere sig på bl.a. krav om uddannelse. Der forberedes et lovforslag til fremsættelse i efteråret 2009.

Undervisningen udbydes alene af AMU Nordjylland, der er meget engageret i et meget tæt samarbejde med Foreningen af danske Festudlejere og 3F.

A. Udvikling – FKB, uddannelser, undervisningsmaterialer og – læreruddannelser

Udvikling af uddannelser og undervisningsmaterialer: På baggrund af den forventede certificeringsordning vil der være behov for udvikling af to uddannelser med tilhørende undervisningsmaterialer.

B. Analyse, evalueringer og lignende

Udvikling af undervisningsmateriale CD-rom og onlinemateriale

Ved evalueringer af de gennemførte uddannelser har det vist sig, at der især er behov for supplerende undervisningsmaterialer, idet deltagerne ofte har behov for visualiseringer frem for teoretisk læsestof.

Der er et ønske om udvikling af en CD rom til de medarbejdere, der håndterer opstilling og nedtagning af telte. CD rom mediet giver mulighed for at fremstille svært visualiserbare situationer fra praksis f.eks. forskellige vindstyrkers indflydelse på teltopstilling m.v. Der er ligeledes mulighed for oplæsning, idet målgruppen er kendetegnet ved at have læse- og staveproblemer. Der er endvidere flere anvendelsesmuligheder som supplement til undervisningen, til selvstudie, til differentiering m.v.

Der vil være særlig fokus på arbejdsmiljø og den personlige sikkerhed ved arbejdet, der er et stort problem i branchen.

Ansøgningen er en genansøgning, idet det samme projekt blev ansøgt i 2009.

./ . Der vedlægges projektbeskrivelse: Teltudlejningsbranchen – online undervisningsmateriale.

Vaskeriindustrien

Vaskeribranchen er en mindre branche med en begrænset uddannelsestradition. Brancheforeningen har således 48 medlemsvirksomheder med 68 produktionssteder og beskæftiger samlet ca. 3500 personer. Branchen er samtidig karakteriseret ved at være i en lidt speciel situation, da den i relation til uddannelsesforhold er organiseret blandt serviceerhvervene, men på mange måder ligner industrien, f.eks. hvad angår virksomhedernes struktur, arbejdsorganiseringen, arbejdsprocesserne og teknologiudviklingen.

Der er et mindre udbud af AMU-uddannelse på området og uddannelsesaktiviteten er stabil. Det er kun AMU Nordjylland, der udbyder uddannelserne. Skolen er meget engageret og gør en stor indsats for at i mødekomme branchens behov ved bl.a. udlægge undervisning til Sjælland.

Der har været en usikkerhed om, hvorvidt det eksisterende uddannelsesudbud matchede det eksisterende og det fremtidige uddannelsesbehov i branchen, både hvad angik udbuddets indhold og uddannelsernes længde.

Der blev derfor gennemført en analyse af vaskeribranchen, som blev afsluttet i 2006.

Analysen kan i sin helhed ses på:

<http://susudd.dk/home/omsus/nyheder/rapporter/vaskeribranchen>.

Analysen pegede bl.a. på et øget rekrutteringsbehov pga. branchens aldersstruktur. En mentorordning blev sat i gang, og den vurderes da også at have haft indflydelse på uddannelsesmotivationen, ligesom der er etableret en såkaldt vaskemesteruddannelse på basis af tre kernemål.

Udvikling – FKB, uddannelser, undervisningsmaterialer og – læreruddannelser

Udvikling af undervisningsmaterialer: Der er behov for at udvikle to nye undervisningsmaterialer til "Vaskemesteruddannelsen" på baggrund af den teknologiske udvikling.

**Transporterhvervets
UddannelsesRåd
(TUR)**

Ansøgning om midler til udvikling af AMU 2010

Indledning

Transporterhvervets konkurrenceevne og kompetencer er af stor betydning for, at Danmark fortsat kan befinde sig i toppen blandt de mest konkurrencedygtige lande i verden.

Dette blev understreget af Transportministerens redegørelse om Fremtidens gods-transport fra april 2009:

Uddannelse er et vigtigt konkurrenceparameter

Uddannelse er en central faktor for et konkurrencedygtigt og innovativt erhverv. Adgangen til kvalificeret arbejdskraft er også afgørende for, at transporterhvervet kan bevare sin konkurrenceevne. Det er gennem dygtige og veluddannede medarbejdere, at resultaterne nås og nye metoder tages i brug.⁸

I ovennævnte redegørelse fulgte man den linje som blev fastsat i Transport & Energinisteriets Vejgodsstrategi fra 2008⁹, hvor følgende vurdering blev lagt til grund for den branchemæssige udvikling:

Godstransporter og logistik er centrale hjørnestene i den fortsatte udvikling af vores velfærd og velstand. Nødvendigheden af en velfungerende transport og logistiksystem er afgørende for den videre vækst og velfærd. En løbende effektivisering af transporterne og en udvikling af rammevilkårene for transporterhvervet er således en afgørende forudsætning for produktivitet og beskæftigelse.

Danmark har et velfungerende transporterhverv, der bidrager til at, Danmark har et af de mest effektive distributionssystemer i verden. Regeringens mål er, at denne position fastholdes og udvikles i de kommende år, og det kræver et vedvarende fokus, ikke mindst i lyset af stigende godsmængder og voksende international konkurrence.

Effektive vejgodstransporter understøtter ikke blot virksomhedernes vækstmuligheder og skaber velfærd for borgerne. Et effektivt vejgodstransporterhverv har også betydning for internationalt orienterede virksomheders lokalisering.

Adgangen til kvalificeret arbejdskraft er afgørende for, at transporterhvervet kan bevare sin konkurrenceevne. Det handler grundlæggende om at sikre en høj kvalitet i de eksisterende uddannelser. Mindre ungdomsårgange i de kommende år medfører voksende konkurrence om fremtidens arbejdskraft, og det er derfor væsentligt at sikre kendskabet til transporterhvervet.

De efterspurgte faglige kompetencer afhænger af typen af transportvirksomhed.

Der stilles generelt set ikke krav om en gennemført erhvervsuddannelse som chauffør. Derimod omskoler, opkvalificerer og efteruddanner virksomhederne faglærte såvel som ufaglærte i udstrakt grad via arbejdsmarkedsuddannelsessystemet.

En interviewundersøgelse udført af COWI i 2007 blandt vejgodsvirksomheder viser, at hovedparten af de adspurgte virksomheder indleder nyansættelser med intern oplæring i virksomheden kombineret med arbejdsmarkedsuddannelser, før chaufføren kommer til at køre alene. Dette viser, at de adspurgte virksomheder i vejgodserhvervet vægter de personlige kompetencer og intern oplæring kombineret med arbejdsmarkedsuddannelser højere end formelle kompetencer erhvervet gennem erhvervsuddannelsessystemet.

Ifølge Undervisningsministeriet er der dog mange vejgodsvirksomheder, der benytter sig af AMU-systemet til indlæring af faglige kompetencer.

⁸ Skriftlig redegørelse: Redegørelse om "Fremtidens godstransport" April I, Fremsat af transportministeren (Lars Barfoed)

⁹ Vejgodsstrategi: Transport, logistik og udvikling, Transportministeriet, marts 2008

Samtidig er erhvervsstrukturen under udvikling i store dele af transportbranchen. Transporten bliver mere og mere international, moderne teknologi trænger voldsomt frem, virksomheder, lastbiler bliver større, og logistikkæderne bliver længere og mere komplekse. Kravene til godstransporten stiger i form af krav til omkostninger, stabilitet i leverancerne, fleksibilitet og mindre miljøbelastning – ikke mindst i byerne. Disse udviklingstræk giver branchen en række udfordringer, som blandt andet skal imødekommes gennem relevant uddannelse af medarbejderstyrken. Skal transportbranchen være effektiv, er det nødvendigt, at der investeres i uddannelse af medarbejdere, innovation, forskning og at nye metoder udvikles.

Et særligt fokuspunkt vil være at finde under begrebet: grønne transportløsninger. Tillige er der særlig politisk fokus på de kommende trafikale udfordringer samt den dertil knyttede indsats for øget trafiksikkerhed.

I Transportministerens redegørelse om Fremtidens godstransport fra april 2009 anføres det¹⁰:

Regeringen har en målsætning om at skabe et grønnere transportsystem, der sikrer høj mobilitet og mindre trængsel under hensyntagen til miljø, klima og trafiksikkerhed. I transportaftalen fra januar 2009 opstilles en langsigtet satsning, "Grøn Transportvision DK", hvor også godstransporterhvervet skal yde sit bidrag til reduktion af transportsektorens CO₂-udledning.

En vigtig udfordring for transportbranchen bliver transport af gods på en mere bæredygtig måde, hvor hensynet til energiforbrug, miljø, fremkommelighed og trafiksikkerhed indgår som centrale værdier. Denne udfordring skal blandt andet imødekommes gennem målrettede uddannelsesinitiativer hvor de stigende kurver for færdsels-trængsel og transportens CO₂-udledning knækkes, så også godstransporten bidrager til indsatsen for at sikre et bedre miljø.

Der er igen tvivl om, at godstransporten skal være grønnere. Godstransporten skal yde sit bidrag til at reducere transportens omkostninger i forhold til miljø og CO₂.

En øgning af trafiksikkerheden vil fortsat være i fokus og bestræbelserne på at indføre nye teknologiske initiativer eksempelvis intelligente transportsystemer vil medvirke til at udarbejdelsen af et digitalt vejnet, der kan fungere som en grundlæggende infrastruktur med oplysninger om vejnet og trafik – og dermed et datamæssigt omdrejningspunkt for samspillet mellem infrastruktur, køretøjer og chauffører. Et digitalt vejnet omfatter en detaljeret klassificering af hele vejnettet mht. hastigheder, brohøjder, broers bæreevne, rasteplasser, restriktioner i byområder og særlige miljøkrav. Dynamisk trafikinformation om vejarbejder, uheldsområder, trafikpropper, overhalingsforbud, ledig rasteplasskapacitet, ledige aflæsningssteder i byområder, færgeforsinkelser, informationer om europæiske kørselsrestriktioner, vejrmæssig information, korteste og billigste rute, bedste kørselsrute til terminaler og styring af lyssignaler i byer stiller løbende krav til kompetenceudvikling bredt i hele transportbranchen, hvorfor de nødvendige uddannelses tilbud løbende bør udvikles.

Frem til udgangen af 2007 var manglen på arbejdskraft den væsentligste hindring for transporterhvervets udvikling, men siden 2008 har den finansielle krise haft voldsom afsmitning på transportbranchen.

Hele transportområdet er hårdt ramt af krisen, fx er handlen med lastbiler faldet med over 70 pct. fra april 2008 til april 2009.

¹⁰ Skriftlig redegørelse: Redegørelse om "Fremtidens godstransport" April I, Fremsat af transportministeren (Lars Barfoed), side xxx

Når transportbranchen i øvrigt siden 2004 har oplevet en generel stigning i omsætning, så har den internationale krise betydet et fald i omsætningen på transportydelser på 25 pct. siden september 2008. Dette billede omfatter omsætningen på både hjemme- og eksportmarkedet. Således taler tallene deres tydelige sprog og understreger, at krisen næppe er overstået i transportsektoren. Der vil fortsat være behov for yderligere tilpasninger i mange virksomheder til et lavere omsætningsniveau. Dette vil påvirke beskæftigelsesfrekvensen, investeringer, antallet af transportere og samtidig påkræve et uddannelsessystem som via tilstrækkelig kapacitet og fleksibilitet, kan imødekomme de løbende uddannelsesbehov og som derved kan spille rollen som en væsentlig arbejdsmarkeds regulerende faktor.

Selv om virksomhedernes forventninger til fremtiden er præget af en vis pessimisme, så findes der fortsat et udtalt ønske om fortsat kompetenceudvikling. Dette betyder, at der nu er tid og rum for opkvalificering af medarbejdere. Tillige fastholdelse af kernemedarbejdere gennem uddannelse og naturlig nyrekruttering til branchen. Det forholder sig nemlig fortsat således, at der findes en forholdsvis høj gennemsnitsalder, specielt inden for chaufførområdet, som uundgåeligt vil medføre, at relativt mange chauffører går på pension inden for overskuelig tid. Der er derfor fortsat behov for rekruttering af nye medarbejdere, og AMU er fortsat den vigtigste vej ind i erhvervet for nye medarbejdere, jf. Transportministeriets Vejgodsstrategi. På de løbende dialogmøder som TUR afholder med skolerne bekræftes denne tendens. Skolerne har travlt. Uddannelse efterspørges.

I den arbejdsmarkedspolitiske redegørelse sidste år, skrev TUR:

Efteruddannelsesudvalget har i mange år arbejdet med den obligatoriske grund- og efteruddannelse for chauffører, som indføres i hele EU. I 2008 blev det alvor, i første omgang for busområdet, hvor ordningen er indført fra september måned. Godsområdet skal i gang til september 2009.¹¹

Den obligatoriske efteruddannelse foregår efter en model med 3 dages obligatorisk uddannelse og 2 dages uddannelse, der kan vælges fra en lang liste af kurser, der er godkendt i Færdselsstyrelsen, og som i langt de fleste tilfælde udbydes under AMU.

Det forhold at ovennævnte efteruddannelsesordning nu er obligatorisk for alle i branchen, betyder reelt at ca. 75.000 chauffører, over en 5-årig periode skal på efteruddannelse. Dette betyder at ca. 7.000 nye chauffører årligt vil indfinde sig i skolesystemet.

Efteruddannelsesordningen fordrer et relevant kursusprogram med kurser, der imødekommer branchens behov. Derfor er der fortsat et stort behov for udvikling af nye og først og fremmest korte uddannelser til efteruddannelsen.

Transportbranchens uddannelsesmæssige fordele

AMU er fortsat den uddannelsesordning, som har størst betydning for transporterhvervet som kilde til kvalificering af medarbejdere, både som grunduddannelse og som efter- og videreuddannelse.

Der er igennem en lang årrække opbygget en veludviklet kursusstruktur inden for området, som det via de gode betingelser for udvikling og ajourføring har været muligt at fastholde og gøre attraktiv for branchens virksomheder og medarbejdere.

Der findes tillige på mange skoler et godt og veludviklet fagligt miljø, som i stor udstrækning viser parathed til at påtage sig de nye udfordringer, som den fortsatte kompetenceudvikling kræver – men der er fortsat brug for nyudvikling og nytænkning.

¹¹ Den arbejdsmarkedspolitiske redegørelse, TUR, 2009

Det er derfor TURs forhåbning, at der også i 2009 bliver mulighed for at fortsætte den løbende udvikling og ajourføring af uddannelserne og forudsætningerne for at udbyde uddannelser (gode undervisningsmaterialer, analyser og ajourførte faglærere) inden for AMU til transportområdet.

Transportbranchen udgør et beskæftigelsesområde, hvor der stilles formelle krav til medarbejderne om myndighedsbelagte certifikater/ beviser som dokumenterer medarbejdernes ret og evne til at varetage af forskellige arbejdsfunktioner, som transportområdet. Denne udvikling er i meget kraftig vækst. Og regelmæssig opdatering er nødvendig af sikkerheds- og kvalitetsmæssige årsager. Der fastsættes løbende nye standarder på mange områder, eksempelvis renovation, lastsikring, transport af levende dyr, sværgodstransport, farligt gods, transport af animalske foderstoffer, arbejde i og ved spor på jernbanerne, terrorsikring, hygiejne m.m. På disse områder stilles ofte krav om dokumenteret uddannelse til de operative medarbejdere i transportbranchen.

Transporterhvervets UddannelsesRåd kan derfor konstatere, at i et overordnet perspektiv, findes der et entydigt arbejdsmarkedspolitisk behov for ikke blot en fastholdelse, men en direkte forstærket uddannelsesindsats.

For Transporterhvervets UddannelsesRåd er den store udfordring at udstikke mål og rammer for de fremtidige uddannelser, som skal bidrage til en kompetence- og kvalifikationsudvikling i transporterhvervet, og som kan medvirke til en fortsat rekruttering af nye medarbejdere til branchen.

I det følgende vil der blive givet en arbejdsmarkedspolitisk redegørelse for de enkelte brancheområder inden for transportområdet med en angivelse af udviklingsbehovet.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse for udviklingen inden for godschaufførområdet, FKB 2728 & 2224, 2225, 2226 og 2227 og 2734

Den af EU kommissionen fremlagte transportpolitik frem til år 2010 findes udfoldet under overskriften: " Den europæiske transportpolitik frem til 2010: De svære valg." Transportpolitikken er resumeret i en særlig Hvidbog.

Hvidbogen opstiller en række transportpolitiske målsætninger for alle transportformer (vej, fly, sø og jernbane) som søges indfriet i medlemslandene frem til skæringsdatoen. Hvad angår vejtransporten resumeres flg. målsætning:

"Målet er at styrke vejsektorens kvalitet, at forbedre gennemførelsen af eksisterende lovgivning ved at styrke sanktioner og kontrolanordninger."

Som bekendt er vejtransport fortsat den foretrukne transportmåde indenfor gods- og passagertransport, da vejtransporten tegner sig for 44 % af godstransporten og 79 % af passagertransporten. Mellem 1970 og 2000 tredobledes antallet af biler i EU, idet de steg fra 62,5 millioner biler til næsten 175 millioner. Der har dog i løbet af 2. halvdel af 2007 og fortsat i 2008 været en vækst i søtransporten, hvor denne tilsyneladende tager mindre markedsandele fra vejtransporten. Men den overordnede problemstilling er fortsat, at vejtransporten vil fortsætte med at stige og at godsmængderne på vejnettet ikke bliver mindre.

EU kommissionen peger således på de problemstillinger som dette udløser:

Den internationale godstransport er en central sektor, da prognoserne for 2010 regner med en forøgelse på 50 %. Selv om virksomhederne er i stand til at transportere gods overalt i EU med stor fleksibilitet og til acceptable priser, har visse små virksomheder svært ved at forblive rentable. Den stigende overfyldning af vejtransportnettene forårsager 84 % af transportområdets samlede CO₂-emission.

Derfor foreslår kommissionen, at flg. mål skal være nået inden 2010:

- Der skal være sket en harmonisering af køretiden
- Der skal ske en tilnærmelse af de nationale bestemmelser, hvad angår forbud mod lastbilkørsel i weekenden
- Kontrol af om chaufførernes arbejdsvilkår er i overensstemmelse med reglerne
- Der skal udvikles den faglige uddannelse
- Der skal tages initiativer der fremmer ensartet lovgivning inden for vejtransport
- Der skal tilstræbes en harmonisering af sanktioner og betingelser for at tilbageholde køretøjer
- Antallet af kontroller skal forhøjes
- Tilskyndelse til mere informationsudveksling
- Styrkelse færdselssikkerheden for at nedskære antallet af trafikdræbte til halvdelen frem til 2010
- Sikring af en harmoniseret afgiftsordning for brændstof til erhvervsbrug for vejtransport og således at nedskære konkurrenceforvridning på det liberaliserede vejtransportmarked.

Alle ovennævnte initiativer har sat deres spor ikke blot generelt i EU's medlemslande, men også specifikt i Danmark. Således fremlagde Transportministeriet i marts 2008 en vision for fremtidens vejgodstransport. Denne bygger på en grundig analyse af erhvervets, som blev iværksat i løbet af 2007, og som relaterer sig til en øget fokus på transportpolitikken i EU.

Transportministeriets vision:

- Fortsat effektivisering af vejgodstransporterne og forbedring af rammevilkårene, så erhvervet rustes til den voksende konkurrence.
- Løbende forbedring af erhvervets konkurrenceevne og kvaliteten af transportydelse, så Danmark også i fremtiden styrker positionen som et af de mest effektive lande i verden med hensyn til distribution.
- Effektiviseringsprocessen sker under hensyntagen til fortsat fokus på erhvervets miljø- og energieffektivisering samt en yderligere forbedring af trafiksikkerheden.

I forlængelse af denne vision giver ministeriet tillige særlig opmærksomhed på det forhold, at der findes problemer med rekruttering af kvalificerede chauffører til transportfirmaerne. Dette afstedkommer at det er blevet vanskeligere at tiltrække unge til erhvervet samt at mange firmaer overgår til anvendelse af chauffører fra andre sprogområder, eksempelvis en række tidligere østlande. I modsætning til persontransportområdet, så har vejgodstransportområdet hidtil ikke haft stort held med at tiltrække nydanskere. Det samme gør sig gældende m.h.t. kvinders assimilering i erhvervet.

Det er dog bemærkelsesværdigt, at rekrutteringsproblemerne i branchen ikke længere har så stor bevågenhed som tidligere, hvilket i høj grad skyldes den finansielle krise som har medført faldende godsmængder, lavere omsætning og at folk eksempelvis flytter fra jobs i byggeriet tilbage til jobs i transporterhvervet.

I løbet af de første 4 måneder af 2009 faldt omsætningen i transportbranchen med 18 %. Faldet ramte såvel den nationale som den internationale transport. Og forventningerne i branchen er ikke optimistiske, hvad angår udviklingen i 2010.

Ikke desto mindre vil de rekrutteringsproblemer, som over en lang årrække har hjemsøgt transporterhvervet, givetvis vende tilbage når den økonomiske recession er overstået. Dette skyldes blandt flere årsager, at nedslidningen er stor i branchen, hvilket afstedkommer at chauffører påbegynder førtidspensionering tidligere end andre erhvervsgrupper. Endeligt ligger det rimeligt fast, at alle prognoser forudsiger markant en stigning i godstransporten på lastbil over de kommende mange år.

Transportministeriets vision er i løbet af 2009 blevet konkretiseret gennem den redegørelse om fremtidens godstransport som transportministeren gav i april måned og som tager sit udgangspunkt i regeringens udspil om "Bæredygtig transport – bedre infrastruktur"¹² og den politiske aftale "En grøn Transportpolitik"¹³. Herigennem fastsættes vigtige mål for den fremtidige strategi på godstransportområdet:

- Lastbilerne vil også om 15-20 år være den dominerende godstransportform i Danmark, selvom andre transportmidler vil overtage en større andel af den voksende transport. Det er derfor vigtigt, at lastbilerne bliver så effektive, trafiksikre og miljøvenlige som muligt.
- Med den forventede vækst i godstransporterne de næste 20 år bliver hovedudfordringen at sikre, at godset transporteres på en mere bæredygtig måde, hvor hensynet til energiforbrug, miljø, fremkommelighed og trafiksikkerhed indgår som centrale værdier.
- Samtidig skal kurverne for trængsel og transportens CO₂-udledning knækkes, så også godstransporten bidrager til indsatsen for at sikre et bedre miljø
- Den langsigtede vækst i godstransporten drives af den økonomiske fremgang og den forbedrede arbejdsdeling mellem landene og mellem regionerne inden for landets grænser. Godstransport er ikke alene en konsekvens af den stigende økonomiske aktivitet, men også en forudsætning for, at frugterne af en bedre arbejdsdeling kan høstes.
- Det kræver gode transport- og logistiksystemer, hvis produkterne skal kunne nå frem fra producenterne til erhvervsliv og forbrugere i de større byer og på eksportmarkederne.

¹² December 2008

¹³ 29. Januar 2009

- Samtidig er erhvervsstrukturen under udvikling i store dele af transportbranchen. Transporten bliver mere og mere international, moderne teknologi trænger voldsomt frem, virksomheder, lastbiler og skibe bliver større, og logistikkæderne bliver længere og mere sofistikerede.
- Konkurrencen og den øgede økonomiske integration i Europa indebærer nye udfordringer, muligheder og krav til den danske transportsektor. Der er adgang til stadig større markeder, men der kommer også mange flere udenlandske konkurrenter.
- Transportministeriet har tre overordnede mål for godstransportsektoren:
 - En effektiv, innovativ og værdiskabende godstransport.
 - Godstransporterhvervet skal udvikle sig i sund konkurrence.
 - Godstransporten skal være grønnere.

Alle ovennævnte elementer kan understøttes af uddannelse for hele transportsektorens medarbejdere. Ja, uddannelse er nødvendig hvis de langsigtede strategiske mål skal nås.

Skal man sammenfatte den europæiske transportpolitik på kort formel, således at denne afspejler sig i den transportministerielle vision i Danmark og regeringens målsætning for godstransportens udvikling, da kan det siges, at erhvervets rammevilkår er fortsat underlagt et pres i form af nye internationale og regionale reguleringer med fokus på trafiksikkerhed, miljø og konkurrenceevne.

Generelt om branchen, strukturvilkår og udviklingstendenser inden for godstransportområdet:

Dansk godstransport handler om alt lige fra den lille lastbil, der flere gange om ugen bringer reservedele frem til det lokale værksted, til de store danskejede containerskibe på verdenshavene.

Lastbilen er ofte det sidste led i transportkæderne, når varerne skal leveres til fabrikkerne, til butikkerne eller direkte til den enkelte borger. Den nationale godstransport domineres derfor af lastbilerne, som står for ca. 80 pct. af det samlede godstransportarbejde i Danmark. Skibe og færger står for ca. 19 pct., mens jernbane står for ca. 1 pct.

Lastbilerne vil også om 15-20 år være den dominerende godstransportform i Danmark, selvom andre transportmidler vil overtage en større andel af den voksende transport. Det er derfor vigtigt, at lastbilerne bliver så effektive, trafiksikre og miljøvenlige som muligt.

Det samlede antal fuldtidsbeskæftigede professionelle chauffører inden for erhvervet vurderes at udgøre ca. 76.000.

Jf. FKB Vejgodstransport beskrives godschauffør-målgruppen således:

Vejgodstransport udføres af faglærte - og ufaglærte chauffører samt af administrative medarbejdere og mellemledere, eksempelvis kørselsledere/disponenter.

Strukturen i branchen er kendetegnet ved at der findes mange små og få store vognmandsvirksomheder. Inden for de sidste to år er der dog sket en markant stigning i antallet af mellemstore virksomheder (10-100 beskæftigede).

Det er ligeledes et karakteristisk træk, at virksomhederne i stigende omfang, ud over selve transportydelsen, tilbyder egentlige logistikydelse. Dette finder primært sted inden for varedistribution og oplagring af gods.

De hyppigst forekommende transportaktiviteter i perioden 2008-2009 har været:

- blandet palleteret stykgods/fragtmandskørsel
- grus/sten/sand/jord
- affaldstransport
- byggeelementer og -materialer
- landbrugs- og gartneriprodukter
- farligt gods

Væksten i antallet af køretøjer til godstransport står p.t stille på grund af den økonomiske krise. Man må dog påregne en årlig vækst i antallet af køretøjer på ca. 2% årligt de næste mange år. Dette betyder trængsel på vejnettet og behov for infrastrukturelle ændringer samt teknologiske løsninger, herunder ITS (Intelligente Transportsystemer).

I dag er ca. hver 4. lastbil under 2 år gammel! Den nye teknologi i lastbilerne er derfor allerede en realitet som omfatter nye bremsesystemer, automatisk nedbremsning, miljøadditiver tilsat dieselolien, it-teknologi samt meget mere. Alt sammen elementer som kræver forøgede chaufførkompetencer samt større investeringskraft i vognmandsvirksomhederne.

Den nye teknologi bidrager selvsagt til bedre produktivitet, men også åbenlyse forbedringer af miljøet. Men den omfatter også elementer, som styrker trafiksikkerheden, såsom ESP (Elektronisk Stabilitets Program), der kan modvirke væltning/udskridning ved hjælp af afbremsning af ét eller flere hjul. Tillige indføres elektroniske afstandsdektorer, alkoholåse, trætheddektorer, alarmer mod utilsigtet vognbaneskift m.v.

Den nye teknologi omfatter naturligvis også fleet-managementsystemer, vejafgiftssystemer, elektroniske fartskrivere, GPS osv. GPS rutevejledningssystemer har fået en meget central rolle i transporterne. Denne teknologi betyder øget produktivitet. Samtidig giver disse systemer chaufføren mulighed for at modtage trafikmeldinger, således at kødannelse kan undgås og i visse tilfælde at chaufføren kan modtage aktuelle meteorologiske meldinger, der kan advare om pludseligt islag, risiko for aqua-planning m.v.

Således bidrager de nye lastbilteknologier og motorenes klassificeringer (EURO 4, 5 og 6) samt eksempelvis partikelfiltre til miljømæssige forbedringer. Det fordres dog, at chaufføren er uddannet til at udnytte disse teknologier optimalt.

Herudover har de senere år medført en stigning i opmærksomheden på de intermodale transporters indhold. Således er samspillet mellem de enkelte transportformer af yderste betydning for transportarbejdets kvalitet. Findes der således et svagt led i kæden, da bliver den samlede transportydelse af ringe kvalitet. Derfor arbejder brancherne, vejgods, fly, bane og skibsfart stadig tættere sammen. Herunder pålægges chaufføren nye væsentlige opgaver og politisk er der fokus på at flytte godset over på de mest miljørigtige transportformer.

Den internationale orientering blandt vognmandsvirksomhederne betyder at en større andel af firmaerne har fået flere udenlandske kunder. En del virksomheder (især stor/mellemstore) har filialer/datterselskaber i udlandet og atter andre påtænker i stigende omfang også at etablere sig i udlandet. Denne udvikling fremmer tydeligvis udflagning til filialer/datterselskaber i udlandet.

Samtidig har den internationale godstransport i mange tilfælde evnet at udnytte liberaliseringen af EU-markedet efter bortfald af kvoteordningen og indførelse af en begrænset adgang til cabotagekørsel i medlemslandene. Cabotagekørsel forventes at blive en stigende aktivitet i fremtiden, også for danske vognmænd. Dette betyder øgede krav til chaufførernes sociale og sproglige færdigheder.

Markedet for lastbiltransport omfatter både nationale og internationale transporttyper:

- 1) Hellæs
- 2) Stykgods
- 3) Specialtransport

Disse tre transporttyper konkurrerer ikke med hinanden, da de i deres materielopbygning er væsensforskellige og tilpasset forskellige godstyper..

Til alle tre transporttyper kræves særlige kompetencer hos chauffører og operatører.

- Ad. 1) Transporter af hellæs (dvs. hele vognladninger) består normalt i totale "dør til dør løsninger", samt i visse tilfælde mere afgrænsede transportydelser til især industrielle transportkøbere.

Hellæs-transporter foregår oftest som vognmandskørsel og kun i sjældne tilfælde som firmakørsel.

- Ad. 2) Transport af stykgods (dvs. transport af flere stykker gods herunder pakker med samme lastbil) kan opdeles i en lang række forskellige markedssegmenter. Disse transporter varetages af specialiserede transportfirmaer.
- Ad. 3) Specialtransporterne er ofte store transportere på blokvogn eller særligt opbyggede lastbiler. Dette område kræver meget avancerede kompetencer og omfatter typisk transport af meget store enheder.

De konkrete transportaktiviteter kan opdeles efter flg. godstyper. Praktisk taget alle de nedenfor oplyste godstyper, kræver chaufførkompetencer der bør understøttes uddannelsesmæssigt:

<i>Godstype</i>
Trucking/veksellad
Affaldstransport
Asfalt og tjære
Autobugsering/autohjælp
Autotransporter
Beton (-kanon)
Blandet palleteret stykgods/fragtmand
Bulkvarer fra industrien
Dagligvarer
Farligt gods
Grus, sten sand og jord
Jern og metalvarer til industri
Kurer og pakke-transport
Køle- og frysegods
Landbrugs- og gartneriprodukter
Levende dyr
Maskin- og specialtransport
Møbel- og flyttetransport
Sværgods
Træ
Vintertjeneste
Værdigods
Andet

Få erhverv har som vejgodstransporten et så omfattende samspil med andre erhverv. Vognmænd og speditører udgør således et meget vigtigt bindeled mellem virksomheder, der er afhængige af leverancer af råvarer til produktion og transport af produkter til andre virksomheder. Således er det ikke ualmindeligt, at vognmænd køber transportydelser hos andre vognmænd og at der etableres stærke logistikstyringssystemer i transportvirksomhederne, som ikke blot håndterer og udfører selve transportydelserne, men også varetager logistik fra ordremodtagelse, til igangsættelse af produktion og styring af varestrømmende helt ud til den enkelte kunde. Således bliver chaufførerhvervet også præget af væsentligt større fleksibilitet samt øget mobilitet mellem virksomheder. Kravene til chaufførkompetencerne udvides selvsagt også på ovennævnte grundlag.

Et moment som bliver stadigt mere fremherskende er, at færdigproducerede varer ikke længere nødvendigvis skal transporteres til lager eller lagerhoteller. Varerne går direkte fra produktionen direkte ud til kunderne, hvorfor nutidens lagerkapaciteter er rykket fra in-house til on-the-road.

Adskillelsen af jobfunktioner mellem chauffør, kørselsleder og speditør er ofte glidende. Den enkelte chauffør skal i nogle tilfælde udfylde elementer fra alle tre tidligere faste jobprofiler. Derfor ændres kompetenceniveauet hos chaufførerne. Samtidig tillægger mange virksomheder stor opmærksomhed på hensigtsmæssig indføring af nye medarbejdere i virksomheden. Dette sker gennem såkaldte mentorordninger/coaches som er særligt instrueret i hvordan nye chauffører hurtigt kan udfylde deres plads i virksomheden efter dennes principper for kvalitet og kundebetjening.

Den øgede fokus på logistik er et gennemgående træk i transportbranchen. Den alment kendte just-in-time levering, den ovenfornævnte nedbringelse af lagrene, hvor forskellige råvarer eksempelvis først leveres præcist på det tidspunkt de indgår i den konkrete produktionsproces, betyder krav om større leveringsfrekvenser, mindre mængde pr. levering og ekstrem leveringspræcision. Derfor bliver logistikbegrebet af central og afgørende betydning for de enkelte transportvirksomheder, da de såkaldte "tids-vinduer" bliver mindre, forstået som begrænsninger i hvornår varer kan afhentes fra lagre til hvornår færdigt produkt leveres hos kunder, butikker m.v.

Nye koncepter ændrer også transportsystemernes rolle. Fra at være bærer af transport, bliver transportsystemerne også bærer af information mellem virksomhederne og gennem integration med virksomhedernes planlægningssystemer bidrager transportvirksomhederne til nedbringelse af "tidsvinduerne" (just in time, ECR).

Det kan derfor sammenfattende siges, at kompleksiteten i forsyningskæderne og det samlede transportsystem er stigende. De traditionelle modeller til forklaring af "godsets veje" mister i stigende grad deres evne til at forklare udviklingstendenserne og sammenhænge mellem investeringer i f.eks. infrastruktur og ændringerne i logistik-/forsynings-/transportsystemerne.

Herved bliver logistikken mere kompleks og den enkelte chauffør skal derfor kunne forstå sin rolle i et system under stadige forandringer.

Hele denne proces stiller øgede krav til virksomheder og personale, herunder chaufførerne. De velfungerende logistik- og produktionssystemer er en forudsætning for at kunne leve op til fremtidens krav om sporbarhed. Især på fødevareområdet hvor et produkt skal kunne identificeres fra produktion gennem hele transportkæden til forbrugeren.

Tillige tilrettelægges arbejdet efter nye mønstre. Dette betyder eksempelvis oprettelse af chaufførstationer på internationale transporter hvor chauffører "står på eller af" køretøjer efter hvil, med henblik på overholdelse af køre-hviletid, arbejdstidsregler og overenskomster. Dette betyder, at chaufføren ikke som tidligere har sin "egen" lastbil, men bestandigt skal skifte mellem forskellige køretøjer. Anvendelsen af chaufførvikarer fremskynder også denne udvikling.

Målt efter den pålæssede godsmængde er national godstransport dog fortsat dominerende i de danske transportvirksomheder. De store godsmængder på det nationale vejnet stiller store krav til godsbehandling/håndtering samt ikke mindst lastsikring både af hensyn til færdselssikkerheden, men også af hensyn til godsets kvalitet og minimeringen af forsikringskader under transport. Netop lastsikring har således såvel EU's som de danske myndigheders, Vejdirektoratet og Rigspolitiets, store bevågenhed. Og tankevækkende er det, at antallet af registeret tabt gods på det statslige vejnet årligt udgør mange tusinde enheder.

Den øgede godsmængde på vejnettet sammenholdt med den øvrige trafik (privat- og offentlig) betyder et stærkt øget pres på infrastrukturen. Dette pres påvirker naturligvis de enkelte virksomheders konkurrenceevne. Samtidig påvirkes trafiksikkerheden og de arbejdsmiljømæssig belastning for chaufførerne er store.

En større del af transporterne sker nu med vogntog. Hvor der tidligere især kørtes med påhængsvogntog, er sættevogntog nu den mest hyppige transportform.

Sættevogntog anvendes noget mere end påhængsvogntog på længere strækninger og får derfor en større andel af det samlede transportarbejde. Håndteringen af sættevogne (af- og tilkobling) samt af- og pårigning af presenninger/gardintrailere m.v. udgør en væsentlig del af chaufførens arbejdsopgaver i dag, som kræver særlig opmærksomhed p.g.a. arbejdsopgavernes kompleksitet og farlighed.

I ovennævnte sammenhæng vil fremkomsten af modulvogntog (særligt lange vogntog på op til 25,5 meters længde) som må transportere særligt store godsmængder (op til 60 tons) givetvis blive en kommende transportform, der på grund af især miljømæssige fortrin finder indpas på hele det europæiske vejnet. I Danmark er det første forsøg med modulvogntog nu blevet udvidet til også at omfatte havne- og terminalområder over hele landet. Dette stiller nye krav til uddannelse af chaufførerne.

Siden sidste arbejdsmarkedspolitiske redegørelse har modulvogntogene konsolideret sig i Danmark og der er næppe tvivl om at disse køretøjer bliver en permanent størrelse i det danske trafikbillede. Af- og tilkobling med dolly og manøvrering på havne- og terminalområder, fremviser nye teknologiske udfordringer for chaufførerne.

Udviklingen for lastbiler og tunge påhængsvogne sammenholdt med udviklingen for trækkerne og sættevogne viser en klart større præference i transporterhvervene for den mere fleksible transportform, som sættevognskombinationen udgør. Kompetencekravene til chaufførerne vokser, fordi disse køretøjstyper simpelthen stiller andre krav til chaufførernes køretekniske og manøvreringsmæssige kompetencer. Endvidere er der sket en stor stigning i den samlede lastekapacitet, hvilket understreger behovet for uddannelse i lastsikring.

Transportbranchens stærke fokus på trafiksikkerhed og implementering af dette element i godstransportuddannelserne tager sit afsæt i den kendsgerning at, uheld med lastbiler involveret er de farligste for de implicerede personer. Der har tillige været stærk politisk opmærksomhed på temaet både i Danmark og i EU som helhed.

Siden 1995 og frem til 2009 er antallet af dræbte personer i forbindelse med trafikuheld hvor lastbiler er involveret ikke faldet. Uheld med lastbiler er især farlige for cyklister og fodgængere og højresvingsulykker har været i stærkt fokus de sidste par år. I 2004 blev en tredjedel af de dræbte cyklister og en fjerdedel af de dræbte fodgængere dræbt i uheld med lastbiler, mens uheld med lastbiler involveret kun udgjorde 6 pct. af cyklistuheldene og 4 pct. af fodgængeruheldene. I 2008 og 2009 har omfattende uddannelse af chaufførerne samt kampanjer rettet mod cyklister betydet et målbart fald i højresvingsulykker. Dette er positivt, men den stadig stigende kompleksitet i trafikken betyder også at mængden af distractionsfaktorer vokser, hvorfor chaufførerne skal lære at håndtere en virkelighed med mange påvirkninger.

Desværre oplever vi i Danmark (fra 2004 til 2008) og i øvrigt i andre dele af Europa en stigning i antallet af trafikdræbte, hvorfor integrationen af hensigtsmæssig adfærd i trafikken bør være en uadskillelig del af enhver chaufføruddannelse.

Nye undersøgelser fra havarikommissionen i Danmark viser, at en række ulykker, hvor store lastbiler møder blødetrafikanter, kunne have været undgået, såfremt chaufføren havde udvist større opmærksomhed.

Færdselssikkerhedskommissionen i Danmark har i 2007 opstillet en meget omfattende handlingsplan, som inkluderer en række initiativer, der er rettet mod øget trafiksikkerhed i forhold til tunge køretøjer.

EU har som tidligere nævnt, fastsat en række direktiver i denne sammenhæng, etableret programmet "Road safety programme", samt sikret at direktivet om grundlæggende kvalifikations- og efteruddannelse for godschauffører er blevet implementeret i medlemslandene. EU har tillige fastsat guidelines for lastsikring, et kørekortdirektiv er på vej, udstedt forordning om transport af levende dyr, bestemmelser for fødevaretransport og sporbarhed, foderstoftransporter, kriminalitetsbekæmpelse, terrorsikring, cabotagekørsel, køre/hviletid m.m.

Det vedvarende fokus på vejgodstransportens miljømæssige forhold har i de senere år udgjort et kernepunkt i branchens bestræbelser og blandt bilproducenter world wide. Endvidere udløser den skærpede politiske bevidsthed på området løbende initiativer, såsom miljøzo-

ner og begrænsninger for erhvervstransporten, der udløser diskussioner om konkurrencevilkår og arbejdsforhold for chaufførerne.

Erkendelsen af, at transport afstedkommer forurening, hvilket indsatsen omkring partikelfiltre og "ad-blue" eksempelvis tydeliggør, er udbredt overalt. Tillige er stigende brændstofpriser med til at motivere virksomhederne til en øget indsats omkring eco-driving som "god praksis" i kørselsadfærden. Sparet brændstof er et meget vigtigt parameter i forhold til rentabiliteten i transporterne.

Vejtransporten står i dag for over 80 pct. af transportens samlede energiforbrug.

Energiforbruget til vejtransporten er hovedsageligt fordelt på gas/diesellole og på motorbenzin.

Luftforurening i forbindelse med trafik opstår ved forbrænding af fossile brændstoffer i transportmidlernes motorer, og består af udledninger af en række stoffer med både lokale, regionale og globale effekter på miljøet. De lokale effekter er fx transportens bidrag til luftforureningen i byerne. De regionale effekter er fx transportens bidrag til sur nedbør og til forurening af grundvandet. De globale effekter betyder givetvis også at transporten bidrager til den globale opvarmning og tiltagende klimaforandringer.

Vejbenyttelsesafgifter findes i Danmark, Sverige, Tyskland, Benelux-landene, Østrig og i flere østeuropæiske lande, mens kørselsafgifter, hvor der betales efter antal kørte kilometer, især er udbredt i Sydeuropa. På mange niveauer udgør disse forskellige ordninger tekniske barrierer i kraft af øget administration. Problemet mindskes dog fra 2009-2010, hvor nye EU-regler indebærer, at det enkelte køretøj skal have en OBU (On Board Unit) der vil være kompatibel til alle systemer. Dette system vil omfatte uddannelse, således at chaufførerne er gearet til at betjene dette.

De offentlige reguleringer i transporterhvervet følger nationale bestemmelser samt EU-regulering. I tidligere behovsredegørelse (2005 - 2009) har disse reguleringer været omtalt. Men flere kommer løbende til. Således har 2007 været præget af et meget stærkt fokus på transport af levende dyr. De første certifikatuddannelser er implementeret i AMU-systemet og skolerne har magtet at sikre det nødvendige udbud af disse inden for et meget kort tidsinterval. Inden for renovationsområdet kommer nye kvalifikationskrav til de chauffører som indsamler affald. Også her kan det påregnes at dele af erhvervet pålægges nyt certifikatkrav.

Den største offentlige regulering i mange år inden for chaufførhvervet har været EU-direktivet om grundlæggende kvalifikations- og efteruddannelse for chauffører.

For godschaufførernes vedkommende trådte den danske lovgivning i kraft pr. 10. september 2009 og det har betydet at de obligatoriske efteruddannelsesordninger hvert 5. år for alle chauffører er blevet etableret. Det bliver således en løbende opgave at vedligeholde og nyudvikle disse uddannelser, især de såkaldte valgfrie dage og målrettede branchepakker som fleksibel kan imødekomme branchens løbende behov for opdatering.

TUR vil i 2009/10 fortsætte med at arbejde sammen med skolerne med målrettet fokus på særligt udvalgte områder, således at en fælles indsats i uddannelsessystemet kan medvirke til at professionelle erhvervschauffører nærmer sig målsætningen i handlingsplanen, nemlig 0 ulykker.

Alle disse overordnede målsætninger danner naturligvis baggrund for de uddannelsespolitiske overvejelser som branchen må gøre sig i Danmark, således at disse understøtter og forbedrer chaufførernes kvalifikationer og dermed transportydelsernes kvalitet, forbedrer miljøet, øger trafikikkerheden og styrker branchens konkurrenceevne.

Sammenfattende:

Som det fremgår iagttaget Transportbranchen en vedvarende opdukken af nye uddannelseskrav. Nogle af disse stilles af virksomhederne som et led i kvalitetssikring af transportydelserne, således at disse bliver attraktive og konkurrencedygtige. Andre stilles eksempelvis af arbejdstagerne og udtrykker ønsket om kvalificerede og fleksible kompetenceprofiler, der kan agere på et arbejdsmarked præget af højteknologiske tiltag, globalisering og vidensdeling. Atter andre udspringer af politiske krav og målsætning fastsat af regering og folketing. Samlet set viser branchen som helhed øget fokus på arbejdsmiljømæssige faktorer, sundhed/velvære og forebyggelse af ulykker, nedslidning m.v.

Nye uddannelseskrav stilles også fra myndigheder og internationale organisationer. Dette er, i visse tilfælde, uddannelseskrav som afspejler den nye internationale arbejdsdeling, den globale politiske udvikling og almene ændringer i kompetenceprofilerne på det nationale arbejdsmarked, hvor den enkelte medarbejders rolle har ændret sig og hvor nye kvalifikationskrav stilles og nye organiseringsformer ser dagens lys.

Der findes næppe noget andet beskæftigelsesområde, der er så belagt med krav om certifikater og beviser til varetagelse af forskellige arbejdsområder, som transportområdet. Denne udvikling er i meget kraftig vækst. Nye standarder fastsættes på mange områder, eksempelvis lastsikring, sværgodstransport, farligt gods, transport af animalske foderstoffer, modulvogntog, sporbarhed, terrorsikring, dyrevelfærd m.m. På disse områder stilles ofte krav om dokumenteret uddannelse til de operative medarbejdere i transportbranchen.

Transporterhvervets UddannelsesRåd kan derfor konstatere, at i et overordnet perspektiv, da findes et entydigt arbejdsmarkedspolitisk behov for ikke blot en fastholdelse, men en direkte forstærket uddannelsesindsats. Dette understreges også af de statistiske kendsgerninger omtalt i starten af denne redegørelse, der belyser den fortsatte vækst i vejtransportydelserne.

På det politiske niveau tilskynder den nuværende regering en øget indsats på efteruddannelsesområdet, da dette er et afgørende konkurrenceparameter. Der findes derfor fortsat et meget stort behov, større end nogensinde, for kvalitetssikring af arbejdsmarkedsuddannelserne inden for vejgodstransportområdet.

For Transporterhvervets UddannelsesRåd er den store udfordring derfor, at udstikke mål og rammer for de fremtidige uddannelser, som skal bidrage til en kompetence- og kvalifikationsudvikling i transporterhvervet.

Kvalifikationsbehov:

TUR skal i det følgende anføre konkrete kvalifikationsbehov inden for godschaufførområdet del-brancheområder, således at, " ... alle de udviklingsopgaver, der søges om tilskud til... tydeligt er kædet sammen med den arbejdsmarkedspolitiske redegørelse."

Vejgodstransportområdet

Vejgodstransportområdet er det område under TUR, som opviser den største uddannelsesaktivitet. Området har derfor stor bevågenhed fra de skoler, som er omfattet af FKB Grundkompetence chauffør gods og FKB Vejgodstransport.

Godstransportområdet omfatter national og international vejgodstransport, tanktransport, lastsikring, særtransport, dyretransport, kran, farligt gods, renovation, flytte- og møbeltransport samt vintertjeneste.

Udvikling eller revision af FKB

Revision af FKB "Renovation"

Jf. den ansøgte analyse "Ny uddannelsesstruktur på renovationsområdet", forudsættes det at nye jobkompetencer i forhold til indsamling af affald og afrapportering af genanvendeligt affald, betyder at en revision af FKB "renovation" findes nødvendig.

Analyser

Logistisk helhedsforståelse i godschaufføruddannelserne

Godschaufføruddannelser, der udover kørekort, kategori C, bibringer deltagerne kompetencerne beskrevet i EU-kvalifikationsuddannelsen, burde (bedømt på uddannelsens indhold) resultere i chauffører godt rustet til branchens krav, som grunduddannelse betragtet. Det viser sig imidlertid, at den logistiske helhedsforståelse ikke altid bibringes eleverne, i det omfang branchens udvikling og kompleksitet fordrer. En af årsagerne kan være måden uddannelsen nødvendigvis må tilrettelægges på, bl.a. i forhold til kørekort-undervisningsplan, køreprøvetider mv. Dette resulterer også ofte i, at mange forskellige undervisere optræder som specialister med netop deres afgrænsede faglige emne, hvilket kan være årsag til manglende helhedsbillede af logistikkæden.

En analyse skal afdække muligheder for styrkelse af dette helhedsbillede.

Kan tilrettelæggelse optimeres? Mangler der et værktøj, som eksempelvis en opdateret udgave af tidligere anvendte *logistikspil*? Eller er der behov for faglæreruddannelse, hvor uddannelsens undervisere styrkes i den logistiske helhedsforståelse.

Derfor søger udvalget om midler til en analyse af muligheden for øget logistisk helhedsforståelse, i godschauffør-grunduddannelserne, samt forslag til værktøjer der kan bidrage hertil.

Integration af indvandrere i godstransportbranchen

I mange brancher opleves der stor succes med indvandrere. Blandt andet med det resultat, at denne gruppe har oplevet mindre stigning i ledighed som følge af krisen (2009). En undersøgelse foretaget af Dansk Industri viser, at mens ledigheden (fra juni 2008 til februar 2009) steg godt 40 procent, for andre end indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, så steg ledigheden for disse grupper kun med 6,8 procent. Disse tal dækker retfærdighedsvis over, at der er mange indvandrere og især kvindelige indvandrere ansat i servicebranchen, som jo for en del af branchens vedkommende ligefrem oplever vækst, hvor andre oplever nedgang.

Indenfor renovationschaufførområdet er der lokalt tegn på øget fastholdelse af beskæftigelsen for indvandrere, men hvordan forholder det sig i godstransportbranchen generelt? Er tendensen den samme, og i så fald: Er der uddannelsesmæssige tiltag at gøre, når konjunkturerne er hhv. oppe eller nede? Formålet er naturligvis at sikre arbejdskraften, når den mangles – samt optimere integrationen via fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Derfor søger udvalget om midler til en analyse af ”Integration af indvandrere i godstransportbranchen”.

ITS (Intelligente TransportSystemer) - nye kompetencer i chaufførhvervet

ITS kan forbedre udnyttelsen af kapaciteten i den eksisterende infrastruktur med 5-10 pct. og reducere antallet af trafikulykker med op til 35 pct. Dette er en meget central strategi i Transportministeriets fremtidige indsats i forhold til infrastruktur og trafiksikkerhed.

ITS vil få stor betydning for udøvelsen af chaufførhvervet og for virksomhederne i branchen.

Med den forventede stigning i trafikken i de kommende år er det afgørende, at der investeres i nye teknologiske muligheder, der kan medvirke til at reducere den stigende trængsel.

En af mulighederne er her en målrettet udnyttelse af intelligente transportsystemer (ITS).

ITS er et instrument der kan skabe bedre vilkår for godstransporten, både i forhold til kapacitetsudnyttelse, trængsel og miljø.

Særligt på godstransportområdet er det vigtigt at nedbringe trængslen og gøre trafikafviklingen mere smidig. Det er kostbart for erhvervslivet, når varerne befinder sig på vejene frem for i butikkerne.

ITS-tjenester vil få stor betydning for fremtidens godstransporter. Mulighederne og perspektiverne er omfattende og omfatter bl.a. dynamisk trafikinformation omkring vejarbejder, uheldsområder, trafikpropper, overhalingsforbud, ledig rastepladskapacitet, ledige aflæs-

ningssteder for lastbiler i byområder, færgeforsinkelser, informationer om europæiske kørselsrestriktioner, vejrmæssig information mv. Endvidere kan der etableres intelligente trafikløsninger med oplysninger om muligheder for omkørsel, korteste og billigste rute, bedste udkørselsrute fra f.eks. terminaler og styring af lyssignaler i byområder.

Der ansøges om en analyse der skal vurdere i hvilket omfang ITS vil påvirke fremtidens chaufføruddannelser. Hvilke kompetencer er nødvendige i chaufførgruppen, hvordan skal virksomhederne agere ud fra en logistisk synsvinkel.

Trafikpolitik i virksomheden

Trafiksikkerhed og miljø er højt placeret på den nationale - og internationale dagsorden. I transportvirksomheder deler arbejdsgivere og medarbejdere et professionelt ansvar for planlægningen og gennemførelsen af transporterne, med højeste trafiksikkerhed og mindste miljøbelastning til følge. Fokus på trafiksikkerhed og miljø i transportvirksomheder bidrager således til at reducere antallet af dræbte og kvæstede i trafikken samt minimere de uundgåelige skadelige påvirkninger af miljøet. Sidegevinster ved fokus på disse områder, må forventeligt kunne observeres som forbedring af medarbejdernes trivsel, reduktion i omkostninger på brændstof og - vedligehold af materiel, såvel som - skader på materiel og transporteret gods, og dermed positivt have indflydelse på virksomhedens lønsomhed.

Som led i dette fokus har flere transportvirksomheder indført en aktiv "Trafikpolitik", hvor retningslinjer, udstukket af ledelsen, præciserer hvordan deres medarbejdere forventes at optræde sig i trafikken. "Trafikpolitikker" anvendes endvidere ofte som led i profilering og markedsføring af virksomheden.

Som nævnt er det ofte med baggrund i en ledelsesbeslutning at der indføres "Trafikpolitik", men størst effekt må indførelse af dette begreb forventes at have, hvis alle involverede medarbejdergrupper føler *ejerskab*, evt. gennem inddragelse i tilvirkningen, eller/og gennem indflydelse på tilpasninger og fortsat fastholdelse af fokus.

En analyse vil kunne afdække, hvorvidt virksomheder med indført "Trafikpolitik" har opnået de tilsigtede resultater, og hvordan chaufførerne har været inddraget i tilblivelse og justering/fortsat udvikling af politikken. Analysen skal endeligt kunne afdække, hvorvidt uddannelsesområdet for godschauffører, i de eksisterende uddannelser tilgodeser og bibringer deltagerne de kompetencer som er nødvendige for, at medarbejderne kan indgå i etablering og udvikling af intern trafikpolitik, eller på hvilke områder der eventuelt skal ændres eller udarbejdes nyt.

Udvalget søger om midler til en analyse af uddannelsesbehovet inden for dette område.

Ny uddannelsesstruktur på renovationsområdet

Indsamlere af affald skal i fremtiden jf. lovforslag L152 (Miljøstyrelsen) kunne foretage digitale indrapporteringer af affald. Dette kræver kompetencer af medarbejderne som ikke p.t. er indføjede i uddannelsesstrukturen på renovationsområdet.

Det skal igennem en analyse afdækkes, hvordan disse kompetencer kan indføres i den nuværende uddannelsesstruktur på området, således at alle operationelle medarbejdere enten opnår kendskab til eller direkte kompetence til udførelse af indrapportering.

Analysen skal afdække, hvordan disse IT-kompetencer bedst kan tilføres en målgruppe som ikke er udpræget boglig, hvilke pædagogiske værktøjer som hensigtsmæssigt kan tages i anvendelse og hvorvidt det fordres at andre almene forudsætninger eventuelt tilvejebringes forud for egentlig uddannelse på området.

Analysen skal tage sit udgangspunkt i en konkret afdækning af jobfunktionens indhold sammenholdt med præcise beskrivelser af hverdagens jobopgaver i relation til afrapportering samt hvordan medarbejdere, virksomheder og myndigheder forventer en fremtidig organisering af opgaven.

Udvalget søger om midler til en analyse af ovennævnte.

Energirigtig kørsel. Den langsigtede transferværdi af uddannelse.

Inden for vejtransporten er brændstofforbruget/brændstofudnyttelsen en meget vigtig faktor. Dette såvel økonomisk som miljømæssigt. Køretøjer udvikles teknisk til optimering, der findes mange fleet-management systemer mv., men chaufførens betjening af køretøjet og kørselsmønstre er en helt basal forudsætning for optimering af udnyttelsen. Derfor indgår emnet da også som bestanddel i såvel EU-kvalifikationsdirektivets grund- som efteruddannelse. Men al erfaring viser, at vedvarende chaufførfokus på brændstofoptimering afhænger af, om man fra transportvirksomhederne har/anvender systemer til løbende evaluering. Systemer der kan være meget minimalistiske eller højteknologiske. Analysen skal således afdekke, i hvilket omfang og hvordan, der følges op på temaet i virksomhederne, og endeligt, om uddannelsernes indhold og form er optimal, med henblik på fortsat fokusering.

Der ansøges derfor om midler til en analyse af transportvirksomheders praktiske fokusering på brændstofforbrug, og om uddannelserne harmonerer hermed.

Uddannelsesmål.

Planlægning i forhold til søvn og egnede rastepladser

Øget risiko for fejl og ulykker er bare nogle af følgevirkningerne, hvis man ikke får tilstrækkelig med søvn, eller sover dårligt. Det fremgår af forskning fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA).

Ansatte, der arbejder i brancher, der er præget af uregelmæssige og skæve arbejdstider, det være sig i eksempelvis transportbranchen er i særlig grad udsat for følgevirkninger af dårlig søvn. anbefalinger til en god søvn er at undgå for kort søvn. Et menneske har behov for mindst seks timers sammenhængende søvn per nat. De fleste personer har brug for endnu længere søvn, gerne syv-otte timer.

Dette sammenholdt med nedlægnings af rastepladser mv., gør det i endnu højere grad nødvendigt, at godschauffører er i stand til at planlægge og gennemføre transporter med højst mulige hensyn til optimal udbytte af hviletider. Den professionelle chauffør skal med andre ord kunne tilrettelægge og planlægge, således at hans behov for hvile, mulige adgang til motion og fornuftig kost tilgodeses for hans og andres skyld.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et uddannelsesmål i "Planlægning ift. søvn og egnede rastepladser" for lastbilchauffører.

Færdselspsykologi for lastbilchauffører

Kendskab til de psykologiske faktorer som påvirker adfærden i trafikken omfatter viden om førerens adfærd, køretøjets muligheder og begrænsninger samt infrastrukturen. En lang række psykologiske faktorer er således knyttet til trafik og færdsel.

Den professionelle chauffør har brug for kendskab til disse faktorer, således at vedkommende opnår viden om eksempelvis typiske adfærdsmønstre hos fx cyklister, alkohols betydning for reaktionstider, studier i hensigtsmæssigt farvevalg i lyskurve, regler om hensigtsmæssig skiltning mv.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et uddannelsesmål i færdselspsykologi for lastbilchauffører.

Fyringstrussel/uddannelsesplan

Undersøgelser viser, at de personer der er bekymrede for at miste jobbet, har større helbredsproblemer end dem, der faktisk er afskediget. Transportmedarbejdere mærker i høj grad konjunkturændringer, og vil hver gang kriser truer, være nogle af de første der rammes. Et uddannelsesmål hvor deltagerne, med baggrund i egne kompetencer, bibringes værktøjer til mål og planlægning for efteruddannelse, vil kunne medvirke til optimeret udnyttelse af evt. ledighed, og/eller hurtigere tilbagevenden til beskæftigelse.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et uddannelsesmål i "Fyringstrussel vendt til nye muligheder" for godschauffører.

Udsyn for førere af lastbiler

Førere af lastbiler har dårlige udsynsforhold i forhold til f.eks. førere af busser, og førere af personbiler, idet sidstnævnte kan orientere sig hhv. ud igennem ruder i indgangsdøre, bagud og til siderne igennem ruder. Førere af lastbiler har alene mulighed for at orientere sig igennem forruden og via de spejle der er placeret uden på køretøjet. Hvert år sker der alvorlige uheld pga. de blinde vinkler der findes i førerhuset og via spejlene alene. Dvs., at hvis der befinder sig ting og sager i førerhuset i førerens synsvinkel bliver situation i sagens natur endnu værre. Det er derfor meget væsentligt for færdselssikkerheden at lastbilchauffører har viden om hvilken betydning blinde vinkler har. Hvordan blinde vinkler identificeres og hvilken orientering der er nødvendig ved blinde vinkler.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål i "Udsyn for fører af lastbiler"

Godschaufførers natarbejde og begrænsning af ulemper forbundet hermed

I forbindelse med, at mere og mere distributionskørsel udføres i nattetimerne, med baggrund i optimeret udnyttelse af transportmateriel og ikke mindst vejnet mv., bliver flere godschauffører påvirket af de skadelige påvirkninger, denne arbejdsform medfører. Bevidsthed og viden om forskellige faktorer forstærkning eller reduktion af de uheldige påvirkninger, kan afhjælpe en del af problemet.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et uddannelsesmål i "Godschaufførers natarbejde og begrænsning af ulemper forbundet hermed".

Sikkerhed på motorveje

Kørsel på motorvej er statistisk, ud fra en trafiksikkerhedsmæssig vinkel, mere sikker end kørsel på mange andre vejtyper. Ikke desto mindre findes der netop for erhvervschaufføren særlige problemstillinger knyttet specifikt til kørsel på motorveje der kræver specifik opmærksomhed.

Motorveje bliver generelt områder hvor lastbiler og vogntog samles "i klumper", da disse netop anvender motorveje på grund af de lange strækninger der ofte tilbagelægges. Endvidere fordi hastighedsbegrænsningerne for store køretøjer betyder en samling i inderste spor som ofte opbyder store trafiksikkerhedsmæssige problemer.

Motorvejene er tillige statsveje, hvorfor der findes et særligt samspil med vejmyndighederne (som chaufførerne skal kende) samt særlige forhold omkring rastepladser og afkørsler.

Udvalget ansøger derfor om midler til at udvikle et særligt uddannelsesmål vedr. "Sikkerhed på motorveje".

Image i virksomheden

Mange mennesker har kontakt med transportbranchen i deres hverdag og transportvirksomheder har stort behov for at have et godt image. Der er en lang række elementer der indgår i processen med at skabe et image. Det betyder at medarbejdere og ledere har behov for viden og indsigt i de begreber der beforder det gode image, og som højner og konsoliderer virksomhedens og transportbranchens image. Det er emner som adfærd i form af fremtoning, præcision, attitude, sprog, påklædning, servicemindedhed mm. Deltageren bør med udgangspunkt i sit kendskab til virksomhedens forskellige opgaver og funktioner handle ud fra det image virksomheden ønsker at skabe om sig selv.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål i "Image i virksomheden"

Mentor i virksomheder

Det vil være gennem evnen til at tiltrække og fastholde medarbejdere, at transportvirksomheder skal demonstrere deres evne til at skabe attraktive arbejdspladser. I den forbindelse

har mange transportvirksomheder behov for værktøjer til at modtage nye medarbejdere. Det sker, at en chauffør kastets ud i løse mange forskelligartede opgaver blot fordi han har et kørekort. En ny medarbejder har i visse tilfælde behov for en erfaren person, som gennem rådgivning, sparring, vejledning, coaching og feedback deler ud af sin erfaring og sine kompetencer, således at den nyansatte lykkes på virksomheden og dermed ikke søger nye veje efter kort tid. Der er derfor et ønske og et behov for at virksomheder i transportbranchen har mulighed for at uddanne personale til at påtage sig denne opgave
Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål i "Mentor i virksomheder"

Lovpligtig indberetning af erhvervmæssigt affald til genbrug

Indsamlere af genanvendeligt erhvervsaffald skal i fremtiden jf. lovforslag L152 (Miljøstyrelsen) kunne foretage digitale indrapporteringer af affald. Jf. den ansøgte analyse på området, er det uklart hvorvidt der skal udvikles et selvstændigt uddannelsesmål eller om kompetencen generelt skal indlægges i en eller flere af de allerede eksisterende uddannelsesmål på området.

Der ansøges om midler til udvikling af et særligt uddannelsesmål i "Lovpligtig indberetning af erhvervmæssigt affald til genbrug".

KTA kursus i risikoforhold ved kørsel med for kort afstand

Hvert år sker der alvorlige uheld pga. kørsel med for kort afstand. En lastbil har væsentlig længere bremselængde end personbiler bl.a. pga. bremsernes tekniske virkemåde. Derudover er der i øvrigt særlige regler for at førere af lastbiler skal holde dobbelt afstand til forankørende på motorveje, hvilket mange tydeligvis ikke er opmærksomme på. Det er ofte pga. manglende forståelse for disse ting at der sker sammenstød hvor lastbiler er involverede. På et køreteknisk kursus, hvor man vælger at have fokus på netop disse problemstillinger er der mulighed for under trygge forhold, at lære med hvor stor afstand der skal køres til forankørende med lastbil ved en given hastighed, hvis det fysisk skal være muligt at kunne nå at standse inden kollision med forankørende, der pludseligt brems kraftigt ned.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål "KTA kursus i risikoforhold ved kørsel med for kort afstand"

Overhalingsteknik for godschauffører

Lastbilers overhalinger er til debat i øjeblikket. Og der er ingen tvivl om at det er vigtigt at sætte ind med uddannelse inden for netop dette område. Når en lastbilchauffør skal vurdere om en overhaling kan gennemføres uden at være til fare eller ulempe for den øvrige trafik er der mange ting der skal analyseres. Det er vigtigt at chaufføren kender alle de parametre der har indflydelse på om en eventuel overhaling vil være hensigtsmæssig og forsvarlig.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål i "Overhalingsteknik for godschauffører"

Innovation i transportbranchen

Innovation er en ny ide, der når den er gennemført, skaber værdi. En af de væsentlige opgaver for udvalget er at følge med i den internationale udvikling af transportuddannelser samt indarbejde relevante systemer og metoder herfra i det danske transportuddannelsessystem. Ved "International Transport Forum" uddeles der årligt en pris for "Innovation in Transport and Logistics along the Global Supply Chain" og i Danmark er innovation også kommet på skemaet i erhvervsuddannelserne inden for transport. Tiden er derfor inde til også at tilbyde mulighed for at stifte bekendtskab med dette begreb for de arbejdsgivere, ledere og medarbejdere der benytter AMU til uddannelse og efteruddannelse. Det er vigtigt at man inden for transportbranchen bliver uddannet til at kunne forholde sig innovativt til både trafikssikkerhed og miljø for på den måde at medvirke til nye og bedre løsninger af de problemer der ligger inden for disse områder.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål "Innovation i transportbranchen"

Internationale færdselsregler

I Tjekkiet må lastbiler over 7,5 t og anhængere trukket af køretøjer over 3,5 t ikke køre på følgende tidspunkter: Søn- og helligdage mellem kl. 13.00 og 22.00. Fra 1. juli til 31. august: Fredage fra kl. 17.00 til kl. 21.00. Lørdage fra kl. 07.00 til kl. 13.00 og søndage fra kl. 13.00 til kl. 22.00

I Sverige er promillegrænsen for spirituskørsel er 0,2 og reglerne for, hvornår man skal standse for at lade en fodgænger passere gaden i et ikke-lysreguleret fodgængerfelt noget skrappere end i Danmark. Som fører har man ubetinget vigepligt ved ikke-lysregulerede fodgængerfelter, allerede når en fodgænger står på fortovet foran fodgængerfeltet.

I Slovenien skal man i rundkørsler holde tilbage for biler, der kommer fra højre. Katastrofeblinket skal benyttes når man bakker og i dårligt vejr med sigtbarhed under 50 m er den tilladte max. hastighed 50 km/t.

Der er ganske mange eksempler på at færdsreglerne er anderledes for tunge køretøjer i andre lande, og det kan være vanskeligt for chauffører at kende alle de regler der er. Det medfører af og til ubehagelige overraskelser for chauffører med bøder og kørselsforbud som de gerne vil være foruden.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål i "Internationale færdselsregler"

Livsstil og trafiksikkerhed.

Der findes nu et videnskabeligt belæg for at livsstil påvirker trafiksikkerheden. En undersøgelse foretaget i 2008 med en større gruppe chauffører viste en klar sammenhæng mellem kost, søvn m.v. og chaufførernes evne til koncentreret kørsel, reaktionstider m.m.

Undersøgelsen blev gennemført af Transportsektorens Uddannelsesfond.

Materialet fra denne undersøgelse giver grundlag for at etablere en uddannelse som netop tager udgangspunkt i de målinger som undersøgelsen bygger på. Herunder etablere konkrete tiltag i undervisningen som synliggør for kursisterne hvordan man i hverdagen kan træffe foranstaltninger som forbedrer ens køreevner.

Der ansøges derfor om et særligt uddannelsesmål i "Livsstil og trafiksikkerhed".

Modulvogntog på havne- og godsterminaler

Forlængelsen af forsøgsperioden for modulvogntog åbner op for en endnu bedre udnyttelse af de miljømæssige og samfundsøkonomiske fordele, der er ved potentialet i de lange lastbiler.

Baggrunden for forsøget er, at to modulvogntog kan erstatte tre traditionelle lastvogne. Et lavere antal lastbiler på vejene vil forventeligt give en række fordele, driftsøkonomisk, miljømæssigt og samfundsøkonomisk. Man regner med at:

- Antallet af ture kan reduceres med ca. 32 pct.
- Transportomkostningerne kan reduceres med 23 pct.
- Brændstofforbruget og luftforureningen kan reduceres med 15 pct.

Fra september 2009 vil 13 havne og transportcentre blive tilkoblet og fra december 2009 kommer yderligere fem med.

Samtidig får enkeltvirksomheder og transportcentre fremover mulighed for at ansøge om at koble sig på forsøget. Forsøgsstrækningen forbinder større havne, jernbanen og kombiterminaler og yder dermed et vigtigt bidrag til at styrke samspillet mellem godstransport på sø, skinner og vej.

Hensynet til trafiksikkerheden, herunder til bløde trafikanter, er en afgørende og integreret del af forsøget.

I og med at havne- og terminalområderne nu også bliver frekventeret af modulvogntog, da findes der også behov for uddannelse i kørsel, manøvrering og tilkørsel/sammenkobling på disse arealer. Dette kræver særlig uddannelse.

Der ansøges derfor om udvikling af et særligt uddannelsesmål i "Modulvogntog på havne- og godsterminaler".

Transport af hellæs (Bulktransport)

Transport af hellæs, typisk i form af entreprenørkørsel som sand, grus mv., er en transportform med særlige kompetencekrav. Kravene til hellæs/entreprenørchaufførens samspil med andet personale på bygge- og anlægspladser m.v. er vokset, ligesom området til stadighed underlægges større krav om hensyntagen til det omgivende miljø, herunder ikke mindst det nære miljø, i form af færdslen til- og fra bygge- anlægspladser.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et uddannelsesmål for "Transport af hellæs (Bulktransport)"

Jobsøgning for medarbejdere i vejgodstransport

Mange godstransportarbejdere der rammes af ledighed, har været på samme arbejdsplads i mange år, og er derfor uvante med jobsøgningssituationen. En del har kendskab til grundlæggende brug af EDB, hvorfor et kortere uddannelsesmål end det eksisterende i fælleskataloget på 40 dage, vil kunne bibringe deltagerne de fornødne kompetencer.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et uddannelsesmål i "Jobsøgning for medarbejdere i vejgodstransport".

Transport af asfalt og tjære

En del chauffører er beskæftiget med transport af asfalt og tjære, typisk i forbindelse med anlægsarbejder mv. Disse transporter er forbundet med særlige sundhedsmæssige risici, kørsel under særlige trafikale forhold, samt anvendelse af specialiseret materiel. Forhold, der ikke i særlig grad er indeholdt i chauffør-grunduddannelser.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et uddannelsesmål i "Transport af asfalt og tjære".

Transport af værdigods

En del chauffører er beskæftiget med transport af værdigods, som penge, værdipapirer, tobak, spiritus, IT-udstyr, kunst, antikviteter mv. Transporter der fordrer særlige kompetencer vedrørende godsbehandling, sikkerhed (i forhold til last, men ikke mindst egen), handlekraft, omtanke mv.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et uddannelsesmål i "Transport af værdigods".

Beifahrer/andenchauffør/chaufførvikar

En del godschauffører udfører, i kortere eller længere perioder, denne særlige funktion i transportbranchen, ofte som vejen til varig beskæftigelse. Det er en funktion der typisk stiller særlige krav til stor alsidighed og selvstændighed, men også ofte vil være med begrænset kollegial vidensdeling mv. Et uddannelsesmål for denne gruppe skal indeholde værktøjer der anviser veje mod varig beskæftigelse, såvel som værktøjer til vedligehold af regelkendskab etc.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et uddannelsesmål for "Beifahrer/chaufførvikarer".

Roterbil/betonkanon

Transport af færdigbeton med roterbil er en særlig transportform, der udføres med specialkonstruerede køretøjer, og ofte i vanskelige terrænforhold. Køretøjernes konstruktion medfører specielle lastfordelingsproblematikker, der fordrer særlige kompetencer og hensyn, da tyngdepunktet typisk er højt placeret og endda bevægeligt. Dette sammenholdt med variationen i kørselsmiljøer, til dels i vanlig trafik med rundkørsler og sving samt på bygge- og anlægspladser med ujævnt og ofte løst underlag. Chaufførerne skal altså beherske særlige køretekniske færdigheder.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål i kørsel med "Roterbil/betonkanon"

Transport af fødevarer med kølevogn

Transport af fødevarer med kølevogn stiller store krav til chaufførerne, som er et ikke uvæsentligt led i kæden "producent - slutbruger". Fødevarerne skal transporteres ved korrekt temperatur og på en hygiejnisk forsvarlig måde, hvilket stiller krav til viden om kølemaskiners funktion og vedligehold samt forholdsregler ved driftsproblemer mv., såvel som hygiejnemæssige problemstillinger og korrekte løsninger. Dette med baggrund i transportlovgivningen og regler for håndtering af fødevarer. Læsse- og aflæsseforhold for denne transportform, fordrer også et grundlæggende kendskab til kundeservice og konflikthåndtering, idet der ofte er "kamp om pladsen" og tidsrammerne for afhentning eller levering typiske er begrænsede.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål i "Transport af fødevarer med kølevogn"

Færdselsregulering i forbindelse med særtransporter

I forbindelse med særtransporter af store udelelige emner, som eksempelvis vindmølledele og skibssektioner mv., er det ofte nødvendigt at foretage midlertidige trafik- og færdselsreguleringer. Funktioner der hidtil har været varetaget af færdselspolitiet, men som i noget omfang vil overgå til personale, der betjener ledsagebiler i forbindelse med disse transportere. Der vil i den forbindelse være krav om særlige kompetencer vedrørende færdselsrelaterede love og regler samt hensigtsmæssig trafikafvikling, uden unødige gene og ulempe for den øvrige færdsel. Endvidere stilles der store krav til udøvernes "ageren i situationerne" og ikke mindst hensyn til egen og andres sikkerhed.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål i "Færdselsregulering i forbindelse med særtransporter"

Håndtering af mælk og mejeriprodukter under deltransporter

Transport af mælk og andre mejeriprodukter, mellem mejerier og/eller produktionsenheder, stiller særlige krav til chaufførerne. De skal have særlig indsigt i bakterielle risici og forholdsregler vedrørende disse, samt personlig hygiejne og sikkerhed, såvel som hygiejne- og renholdelsesforhold vedrørende transportmidler og anvendt udstyr. Endvidere skal de kunne overholde og indfri kundernes-, forbrugernes-, og myndighedernes krav til leveringssikkerhed og kvalitetssikring.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af et nyt uddannelsesmål i "Håndtering af mælk og mejeriprodukter under deltransporter"

Tunge løft i flyttebranchen.

Næppe noget andet brancheområde end flyttebranchen har tunge løfteopgaver i et omfang som er karakteriseret ved så stor en mangfoldighed som tilfældet er blandt flyttemænd. Det bohave som skal flyttes er ofte u håndterbart, uensartet mht. størrelse og form. De ,med udsættes flyttearbejderne også for store påvirkning af primært, ryg, lænd og knæ. Det findes nødvendigt at der udvikles et særligt uddannelsesmål på området, således at nedslidningsskader i branchen kan minimeres.

Der ansøges derfor om et særligt uddannelsesmål i "Tunge løft i flyttebranchen".

Revision af et uddannelsesmål i vintertjeneste.

Med baggrund i drøftelser med Vejdirektoratet og brugere af vintertjenesteuddannelserne, findes det formålstjenligt at revidere og kombinere nedenstående uddannelsesmål, således at de sammenskrives til ét, og opdateres i forhold til udvikling og lovgivning.

43954 "Snerydning af sti og fortov" og 43956 "Glatførebekæmpelse af sti og fortov".
Der ansøges derfor om revision af 1 uddannelsesmål i "Vintertjeneste – sti og fortov".

Revision af et uddannelsesmål i vintertjeneste.

Med baggrund i drøftelser med Vejdirektoratet og brugere af vintertjenesteuddannelserne, findes det formålstjenligt at revidere og kombinere nedenstående uddannelsesmål, således at de sammenskrives til ét, og opdateres i forhold til udvikling og lovgivning.
43955 "Snerydning med lastbil" og 43957 "Glatførebekæmpelse med lastbil".

Der ansøges derfor om revision af 1 uddannelsesmål i "Vintertjeneste – lastbil".

Revision af uddannelsesmål 44480, GK-Lastbil

Med baggrund i regelændringer, herunder bortfald af "Hvidt bevis", og ikrafttrædelse af Færdselsstyrelsens bekendtgørelse 337 af 28.04.2008, "Bekendtgørelse om kvalifikationskrav til visse førere af køretøjer i vejtransport", er der behov for revision af dette uddannelsesmål.

Der ansøges derfor om revision af uddannelsesmål i " Grundlæggende kvalifikationsbevis – lastbil"

Revision af 4 uddannelsesmål på flytteområdet

Med baggrund i nyligt gennemførte AMU-udbudsrunde, resulterende i ny eneudbydere af flytteuddannelser, må der forventes øget aktivitet på uddannelsesområdet.

Dette sammenholdt med udviklingen generelt, herunder

- nye tekniske hjælpemidler og emballeringsmetoder,
- endnu mere højteknologisk, følsomt og kostbart udstyr, indgår som emner i virksomhedsflytninger
- oftere forekommende håndtering/deponering på terminaler
- et udvidet geografisk område, ved internationale flytninger mv.

medfører behov for revision af tidligere uddannelsesmål, der grundet inaktivitet er udgået.

Det drejer sig om følgende:

43953 Flyttearbejde

43186 Pakning og emballering ved flytninger

42604 Virksomhedsflytning

42601 flyttetekniske hjælpemidler

Der ansøges derfor om revision af 4 uddannelsesmål på flytteområdet.

Undervisningsmaterialer.

Ingen.

Faglæreruddannelse.

Der ansøges om midler til udvikling af flg. faglærerkurser:

Flyttearbejde

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til flyttearbejde.

Uddannelsen skal især fokusere på:

- egen og andres sikkerhed ved flyttearbejde
- almindeligt anvendte teknikker ved pakning og flytning
- korrekt anvendelse af almindeligt anvendt hjælpeudstyr
- kundebetjening og skadesbegrænsning mv.

Flyttetekniske hjælpemidler

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til anvendelse af "Flyttetekniske hjælpemidler". Uddannelsen skal især fokusere på:

- forskellige bygningsindretninger, og mulige tekniske hjælpemidler i forhold hertil
- vurdering/beregning af emners vægt
- sikkerhedsbestemmelser for anvendelse

- klargøring af særlige emner til flytning
- anvendelse af særligt udstyr, som eksempelvis flytteelevator
- bestemmelser vedrørende anhugning og anhugningsgrej mv.

Færdselspsykologi for lastbilchauffører

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse i "Færdselspsykologi for lastbilchauffører".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- psykologiske faktorer der påvirker egen og andres adfærd i trafikken, og hvordan negative konsekvenser heraf imødegås. Der tænkes i denne sammenhæng bl.a. på vurdering af andre trafikanters adfærdsmønstre, fx cyklister, og hvordan man ved viden og forudseenhed kan imødegå og afværge farlige situationer.

Sikkerhed på motorveje

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til "Sikkerhed på motorveje".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- de særlige risici der forbundet med motorvejskørsel, herunder bl.a.:
 - o pludseligt opstående stop i trafikken (kø ved vejarbejde/uheld/ulykker, kikkedø ved uheld/ulykker, kø ved indsnævring af antal vognbaner osv.).
- problemstillinger ved indkørsel på motorveje (acceleration og fletning), fra tilkørsler og rastepladser mv.
- særlige forhold ved frakørsler og rastepladser

Image i virksomhed/branche

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til Image i virksomhed/branche.

Uddannelsen skal især fokusere på:

- betydning af imagepleje og faktorer der styrker eller svækker virksomhedens/branchens image

Uddannelsen skal fokusere på emner, der bredt skal indgå i transportområdets uddannelser, med henblik på højelse af erhvervets status, med deraf følgende mulighed for større tilgang til- eller fastholdelse i erhvervet.

Anvendelse og integration af interaktive undervisningsmaterialer i chaufføruddannelserne.

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til ovennævnte.

Dette med baggrund i mange gode og relevante interaktive undervisningsmaterialer, der er tilgængelige på chaufføruddannelsesområdet, og som ved optimal anvendelse kan styrke og forbedre indlæringen. Ikke mindst for kursister med læse- og/eller sprogvanskeligheder

Denne uddannelse skal især fokusere på:

- programmer til rådighed
- programmernes styrker og svagheder
- hvordan introduceres eleverne til programmerne, for bedst opnåelige resultat

Særtransport/følgebil

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til "Særtransport/følgebil".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- nye regler for særtransporter/følgébiler, i medfør af ny bekendtgørelse for området.

Lastningsudstyr (eldrevne sækkevogne/palleløftere mv.).

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til emnet "Lastningsudstyr".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- sikker og korrekt anvendelse, i overensstemmelse med Arbejdstilsynets regler og anvisninger, og
- hvilke typer udstyr til de forskellige godstyper, igen med fokus på egen sikkerhed og skaderisiko i forhold til håndteret gods
- regler og god praksis for vedligehold og eftersyn mv.

Betjening af sideløftere

(Sideløftere er typisk sættevogne, med anordning der muliggør lastning eller losning af 20" eller 40" containere, fra- eller ned på terrænet, umiddelbart ved siden af køretøjet.

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til "Betjening af sideløftere".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- sikkerhed ved betjening
- vurdering af terrænets bæreevne
- eftersyn og dagligt vedligehold mv.

Køreteknik under ekstreme vejrforhold

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til "Køreteknik under ekstreme vejrforhold".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- fareindikatorer (eksempelvis glatføre på tilsyneladende "sort asfalt")
- de klimarelaterede problemstillinger, med stadig heftigere nedbørsmængder, og dermed risiko for oversvømmede vejbaner (aqua-planning mv.)
- chaufførernes mulighed for at træffe hensigtsmæssige trafikale beslutninger, med baggrund i fokus på fareindikatorer

Lastsikringsmetodik

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til "Lastsikringsmetodik".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- forskellige lastsikringsmetoder, deres fordele og ulemper
- diverse lastsikringsudstyrs anvendelighed (kæder, bånd mv.) i forhold til lastemnetyper
- vurdering af godsemners "svage" og "stærke" punkter, med henblik på optimal lastsikring
- chaufførens personlige sikkerhed under lastsikringsopgaverne

Uddannelse i beregningsmodeller for lastsikring (mat/fys)

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til "Beregningsmodeller for lastsikring".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- matematiske/fysiske beregninger, ved særligt krævende lastsikringsopgaver
- en dyberegående forståelse for kræfterne der påvirker en last under transport

- en dybere indsigt i de standarder, der ligger til grund for regler og praksis, anvendt nationalt og internationalt

Videregående energirigtig kørsel

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse til "Videregående energirigtig kørsel". Uddannelsen skal især fokusere på:

- opfølgingskurser, hvor der arbejdes med fastholdelse af fokus og teknikker (transfer-værdien af grundlæggende uddannelser)
- en dyberegående miljøforståelse, og de fossile brændstoffers skadelige virkninger

Kranteknik

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse i "Kranteknik".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- den teknologiske udvikling på kranområdet, med nye og bedre sikkerhedsfunktioner
- nye arbejdsområder for lastbilmonterede kraner, der i takt med den teknologiske udvikling kan udføre opgaver, der tidligere skulle anvendes byggekraner eller mobilkraner til

Arbejds miljø for førere af lastbilmonterede kraner

Der ønskes midler til at udvikle faglæreruddannelse i "Arbejds miljø for førere af lastbilmonterede kraner".

Uddannelsen skal især fokusere på:

- personlige værnemidler, lovkrav og god praksis for anvendelse
- risici ved færdsel og ophold på bygge- og anlægspladser
- risici ved udledningen af udstødningsskasser, og ophold i deraf belastede områder

Arbejds markedspolitisk redegørelse for udviklingen inden for specialbefordring af personer, FKB 2722.

Målgruppe:

Chauffør-målgruppen består af:

- Chauffører der udfører siddende patientbefordring og kørsel af bevægelseshæmmede

Udviklingstendenser inden for specialbefordring:

Den demografiske udvikling i Danmark betyder at mængden af handicapkørsler vil vokse. Med flere og flere ældre medborgere får disse transportere med andre ord en stigende betydning i omfang. Der er tillige grund til at antage, at kravene til transporterens udførelse, hvad angår kvalitet og udstyr, vil vokse.

Branchen iagttager at der mangler et uddannelsesmål der kan imødekomme et krav om regelmæssig opdatering og ajourføring af arbejdsstyrken. Dette krav stilles i stigende omfang af kommuner og regioner.

Uddannelsesmål:

Efteruddannelse af Bab chauffører

Befordring af bevægelseshæmmede indbefatter brug af meget forskelligt teknisk hjælpeudstyr, som løbende bliver videre udviklet og forbedret, hvorfor chaufførerne har behov for at blive opdateret i dette for kundernes helbred og velvære meget vigtige emne.

Derfor søger udvalget om tilskud til at udvikle en arbejdsmarkedsuddannelse til Efteruddannelse af Bab chauffører.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse: FKB 2715 grundkompetence lager og terminal, og FKB 2716 lager og logistik.

Inden for lager- & logistikområdet arbejdes der med håndtering og styring af varer og gods, samt kundebetjening og kundeservice. Der bestilles og modtages varer og gods, som oplagres eller omlæsses. Der modtages og bearbejdes ordrer, hvorefter godset fremtages, emballeres, mærkes og forsendes.

På visse lagre arbejdes der under særlige forhold, fx køle- og frysehuse, medicinske lagre med hygiejnekrav, forsvarrets lagre med sikkerhedskrav, kemiske lagre med miljøkrav mv.

Der findes ikke en egentlig definition af lagerbranchen idet lagerfunktionen, i bred forstand, indgår i stort set alle typer virksomheder og på tværs af de kendte og veldefinerede brancher. Man vil således kunne se lagerfunktioner i både produktions-, handels- og servicevirksomheder.

Lagerfunktionen har forskellig betydning afhængig af virksomhedens art og virksomhedens placering i forhold til afsætningsmønstret på det pågældende marked.

Lagerfunktionen bliver imidlertid, som alle andre funktioner i en virksomhed, påvirket af den samfundsmæssige udvikling og deraf udledte ændringer i markedet.

Tendenserne globalt og i samfundet generelt (politisk/økonomisk) har siden slutningen 1980'erne været liberalisering og åbning af markederne.

Denne udvikling har betydet, at virksomhederne har forsøgt at specialisere sig og samtidig bevare en stor fleksibilitet. For medarbejderne betyder udviklingen jf. ovenfor, at de også må være fleksible dels i forhold til ansættelsesforhold (vikar, fastansat, selvstændig), og dels i forhold til kvalifikationer (nogle skal måske have flere og bredere kvalifikationer, andre færre kvalifikationer).

Dertil har der i de seneste år været en generel tendens til, at virksomhederne flytter dele af produktionen til udlandet. Dette vil formentlig medføre, at virksomhederne i højere grad må have fokus på kvalitetsstyring, certificeringer, serviceydelser og effektivitet.

Lagerfunktionen er, og vil sandsynligvis i endnu højere grad blive, en nøglefunktion i forbindelse med kvalitetsstyring og kontrol af varerne i forbindelse med modtagelse og afsendelse. Lagerfunktionen må endvidere forventes at ændre betydelig karakter som en konsekvens af den øgede anvendelse af tredjepartslogistik.

Udviklingstendenserne for tiden inden for lagerområdet er, at mange toneangivende virksomheder - især i en-gros leddet - har valgt at centralisere lagerfunktionen. Der er tale om et markant skifte fra decentrale lagre med stort sortiment til typisk et enkelt stort centrallager, som servicere virksomhedens kunder fra hele landet. Disse centrallagre er ofte indrettet som blandingslagre: Det vil sige, at visse dele er fuldautomatiserede og andre dele er automatiseret i forskellig grad. Arbejdsopgaverne er således ganske anderledes da mange af de opgaver, som tidligere krævede håndtering og faglig indsigt, nu udføres maskinelt.

For eksempel var der tidligere krav om en vis grad af viden om de produkter, der skulle plukkes (ekspederes) fra lageret for at undgå fejl - i dag er logistiksystemerne og lagrene op-

bygget og indrettes således, at der sjældent er behov for, at medarbejderne har viden om de produkter der håndteres. Samtidig vil der være øgede krav til kompetencerne hos nogle få "nøglemedarbejdere" da der i forbindelse med opbygning og vedligeholdelse af logistiksystemer, kvalitetsstyringssystemer mv. kræves langt mere viden om såvel teknologi, udstyr og IT, som til begreberne logistik, udvikling og kvalitet.

Til gengæld er mange af arbejdsfunktionerne på ovennævnte lagre meget simple og med mange gentagelser og kræver kun ganske kort jobinstruktion. Denne type job – med simple opgaver og med mange gentagelser - har naturligvis stor betydning for arbejdsmiljøet, og det må forventes, at der i de kommende år må rettes stadig større opmærksomhed på de arbejdsmiljømæssige aspekter inden for brancheområdet.

Samtidig betyder udviklingen generelt, at der næppe stilles øgede krav til anden uddannelse af lagermedarbejdere.

Særlige områder

TURs strategi gennem flere år har – blandt andet - været kvalitetssikring af uddannelserne i bred forstand. Strategien har primært været udmøntet i to hovedspor: 1) Dialog og tæt samarbejde med uddannelsesinstitutionerne. 2) Udvikling og udgivelse af undervisningsmateriale af høj standard.

Analyse:

Kravet til kvalitetssikring er særlig udtalt i forbindelse med uddannelser, hvor andre myndigheder stiller krav til indhold, varighed og prøve idet der ofte udstedes certifikater, som giver landsdækkende - og i nogle tilfælde international - kompetence.

Inden for gaffeltruckcertifikatuddannelserne er forholdet det, at myndigheden (Arbejdstilsynet) udelukkende stiller krav til selve prøven og til uddannelsernes varighed. Samtidig er den økonomiske ressourcefordeling mellem den bevillende myndighed – Undervisningsministeriet - og uddannelsesinstitutionerne indrettet på en måde, der medfører, at uddannelsesinstitutionerne har et særligt (kortsigtet) incitament til at prioritere kvantiteten frem for kvaliteten.

Det er vigtigt for TUR – og andre! – at uddannelserne indenfor certifikatområdet udbydes på en så ensartet måde som muligt og med en høj grad af kvalitet. Dette især for at sikre validiteten af certifikatet.

TUR ønsker derfor at foretage en undersøgelse af kvaliteten inden for gaffeltruckcertifikatuddannelsen (B). "Kvalitet" er her forstået som: Ensartethed, rette rammebetingelser (udstyr, lokaler, lærer kvalifikationer mv.), pædagogik (muligheder for at tilrettelægge undervisningen i forhold til deltagerens forudsætninger og i forhold til uddannelsens mål). Undersøgelsen skal endvidere betragtes som et forsøg på at beskrive "bedste praksis" til hjælp og vejledning for de udbydende skoler.

Undersøgelsen foretages af den ansvarlige uddannelseskonsulent i TURs sekretariat. Dette med udgangspunkt i strategien om dialog og tæt samarbejde med uddannelsesinstitutionerne og foregår rent praktisk ved besøg hos de pågældende uddannelsesinstitutioner.

Undersøgelsen skal dels give et dækkende billede af kvaliteten inden for uddannelsen og dels give et forslag til, hvordan kvaliteten sikres (eller evt. fastholdes) på det rette niveau.

Der foretages endvidere en koordinering med Arbejdstilsynet med henblik på at få afstemt forventningerne og ønskerne til kvalitetsniveauet.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse: Personbefordringsområdet, FKB 2714, 2729 & 2731

Målgrupper

Målgrupperne inden for personbefordring består af:

- Taxi chauffører ansat i mindre og større vognmandsforretninger. Der er ca. 12.000 ansat i dette område.
- Chauffører som udfører fleksibel rutebilkørsel i mindre busser. Der er tale om både handicapbefordring, siddende patientbefordring og telebuskørsel. Området er under kraftig udvikling, og det er ikke muligt at afgrænse det tydeligt fra de andre segmenter p.t., hvorfor det ej heller er muligt at estimere hvor mange chauffører der er tale om. Men branchen forventer at det vokser til samme størrelse som taxi området – eller større.
- Rutebilchauffører som ofte er ansat i større selskaber, som, på vegne af de regionale trafikkselskaber, driver den offentlige rutebildrift. Dette område beskæftiger ca. 13.000 chauffører.
- Turistbuschauffører m.v. som udfører både national og international kørsel. Dette område beskæftiger ca. 5.000 personer.

Endvidere består målgruppen af kørselsledere og andre mellemledere, som har behov for uddannelse inden for operative funktioner.

Udviklingstendenser inden for personbefordringsområdet

Flere af de større danske byer er ved at udvikle sig til "Konference" centre, med besøgende fra hele verden, som bl.a. forventer en helt professionel service i form af både taxi og buskørsel. Branchen efterspørger uddannelser, som kan hjælpe med at kvalificere chaufførerne til de nye og krævende udfordringer.

Brugerne forventer, at det offentlige kan servicere både handicappede, hospitalspatienter og borgere i tyndt befolkede egne med offentlig personbefordring, som så ikke behøver at foregå i store busser, som det er tilfældet med ordinær rutebilkørsel. I stedet foregår det i køretøjer af meget forskellig størrelse og indretning. Beskæftigelsesområdet er under hastig udvikling, men uddannelsen af chaufførerne er endnu ikke nået længer end til en grunduddannelse i personbefordring.

10. september 2008 blev EU direktivet om grundlæggende chaufførkvalifikationer implementeret i dansk lovgivning, og fra denne dato skal medarbejdere, som ønsker at arbejde i busbranchen som enten rutebil- eller turistbuschauffører i busser tungere end 3,5 T, først gennemføre og bestå en uddannelse i de grundlæggende chaufførkvalifikationer. Samtidig træder reglerne om obligatorisk efteruddannelse af samtlige buschauffører i kraft, således at alle buschauffører skal gennemføre 5 dages efteruddannelse inden for en række emner fastlagt af Færdselsstyrelsen. For at regulere tilgangen til disse uddannelser har Færdselsstyrelsen fastlagt en plan for hvornår hver enkelt buschauffør senest skal have gennemført efteruddannelsen første gang.

Skader på både materiel og personer ved bybuskørsel er stadigvæk for stort, og implementeringen af den ovenfor nævnte grund- og efteruddannelse inkluderer bl.a. individuelle kørelktioner med vægt på defensiv og økonomisk kørsel, hvilket branchen ser som en blandt flere muligheder for at nedbringe antallet af ulykker med skade på både personer og materiel. Imidlertid er der behov for ekstra uddannelse i manøvrering med busser, da der stadigvæk er for mange mindre men dyre skader på busserne.

Der er i disse år stor fokus på miljø, CO₂ og de sparsomme ressourcer på jorden, hvilket afspejler sig i udbudsmaterialerne fra de regionale trafikkselskaber. En afgørende faktor, på li-

ge fod med den samlede økonomi, er ønsket om at spare på forbruget af dieselolie. Branchen er derfor yderst motiveret for uddannelse i energirigtig kørsel.

Intensiteten i trafikken er fortsat stigende, hvilket medfører, at en personbefordringschauffør, uanset om der er tale om et mindre eller større køretøj, skal være i stand til at håndtere mange forskellige distraktionsfaktorer i hverdagen. Disse distraktioner kan trænge ind på chaufføren fra den øvrige trafik i form af fodgængere, cyklister, bilister og andre tungvognschauffører, men de kan også komme fra de passagerer, der bliver befordret, eller via elektroniske systemer implementeret i køretøjet.

Gruppen af buschauffører er præget af såvel faglærte som ufaglærte bygningshåndværkere, og en del af disse veksler mellem forskellige fag, afhængig af beskæftigelsesforholdene, og på meget kort sigt er der ikke egentlig chaufførmangel i busbranchen, men allerede i løbet af et års tid vil branchen mangle kvalificeret arbejdskraft.

Det er en udfordring for branchen at engagere og fastholde medarbejdere, der ikke tidligere har haft et fast tilknytningsforhold til det danske arbejdsmarked, der ikke er fortrolig med det danske sprog og som både skal bestå køreprøverne og den nye EU kvalifikationsprøve. Enhederne inden for personbefordringsområdet bliver stedse større, inden for både rutebiltrafikken og turistbusområdet, og begge steder efterspørger branchen flere og bedre uddannede chauffører.

Aldersfordelingen i personbefordringsområdet udviser et stort volumen blandt ældre medarbejdere, som i løbet af en kortere årrække må formodes at forlade arbejdsmarkedet, uanset om efterløn/pensionsalder evt. forskubbes et par år ud i fremtiden. Derfor er det særligt vigtigt allerede nu, at undersøge hvor i Europa der er overskudsarbejdskraft, som også er villig til at flytte til de lande som efterspørger arbejdskraft, ligesom det også er vigtigt at forberede det danske uddannelsessystem til at kunne tage vare på disse nye medarbejdergrupper.

I det følgende anfører TUR hvilke opgaver der bør iværksættes for at det skal være muligt at bibringe medarbejderne i busbranchen de nødvendige kvalifikationer.

Uddannelsesmål

Energiokonomisk kørsel med inddragelse af regulær rutebilkørsel

Med implementeringen af ny teknologi på regulære rutebiler, kan man følge energiforbruget på de enkelte busser og den enkelte chauffør. Dette faktum ønskes branchen inddraget som hjælp til at spare på de begrænsede ressourcer.

Derfor søger udvalget om tilskud til at udvikle en arbejdsmarkedsuddannelse Energirigtig kørsel med inddragelse af praktisk rutebilkørsel.

Personbefordring med taxi

Færdselsstyrelsen har adviseret, at indholdet i den grundlæggende taxi uddannelse vil blive ændret i løbet af det kommende år, hvorfor den tilknyttede Arbejdsmarkedsuddannelse også for behov for en revision.

Derfor søger udvalget om tilskud til at udvikle en arbejdsmarkedsuddannelse Personbefordring med taxi.

Energirigtig kørsel med taxi

Fokus på energi og forurening har aktualiseret, at også taxichauffører skal blive bedre til at spare de begrænsede ressourcer og minimere udledningen af CO₂ og nitroøse gasser.

Derfor søger udvalget om tilskud til at udvikle en arbejdsmarkedsuddannelse Energirigtig kørsel med taxi.

Limousine kørsel

Behovet for specialkørsel i forbindelse med særlige arrangementer er stigende, ikke mindst i forbindelse med store internationale arrangementer. Køreegenskaberne for en Limousine er

meget anderledes end ved en standard taxi, hvorfor der er et behov for en arbejdsmarkedsuddannelse i dette emne.

Derfor søger udvalget om tilskud til at udvikle en arbejdsmarkedsuddannelse Limousine kørsel.

Taxikørsel med konferencedeltagere

Kørsel med prominente internationale konferencedeltagere forudsætter særlige kvalifikationer hos chaufføren i form af kendskab til sikkerhedsprocedure, chauffør image og sproglige kundskaber.

Derfor søger udvalget om tilskud til at udvikle en arbejdsmarkedsuddannelse til Taxikørsel med konferencedeltagere.

Personbefordring i fleksibel rutebiltrafik

Området har udviklet sig fra en niche, til et særligt segment i den offentlige personbefordring. På baggrund af de særlige og blandede passagergrupper, er der behov for en uddannelse med fokus på de særlige problemstillinger.

Derfor søger udvalget om tilskud til at udvikle en arbejdsmarkedsuddannelse til Taxikørsel med konferencedeltagere.

Køresikkerhed og distraktionsfaktorer for chauffører i fleksibel rutebiltrafik

Distraktionsfaktorerne for chauffører i denne blandede trafik form er af særlig karakter, og vigtige at få fokus på i forbindelse med køresikkerhed for så vel chauffør, passagerer og ikke mindst de andre bløde trafikkanter.

Derfor søger udvalget om tilskud til at udvikle en arbejdsmarkedsuddannelse til Taxikørsel med konferencedeltagere.

Undervisningsmateriale

Limousine kørsel

Limousinekørsel er et nyt undervisningsområde med eget uddannelsesmål, men der eksisterer intet undervisningsmateriale til emnet.

Derfor søger udvalget om tilskud til udarbejdelse af et undervisningsmateriale til emnet.

Taxikørsel med konferencedeltagere

Taxikørsel med konferencedeltagere er et nyt undervisningsområde med eget uddannelsesmål men der eksisterer intet undervisningsmateriale til emnet.

Derfor søger udvalget om tilskud til udarbejdelse af et undervisningsmateriale til emnet.

Personbefordring i fleksibel rutebiltrafik

Fleksibel rutebiltrafik er et nyt undervisningsområde med eget uddannelsesmål men der eksisterer intet undervisningsmateriale til emnet.

Derfor søger udvalget om tilskud til udarbejdelse af et undervisningsmateriale til emnet.

Køresikkerhed og distraktionsfaktorer for chauffører i fleksibel rutebiltrafik

Emnet er et nyt undervisningsområde med eget uddannelsesmål men der eksisterer intet undervisningsmateriale til emnet.

Derfor søger udvalget om tilskud til udarbejdelse af et undervisningsmateriale til emnet.

Faglæreruddannelse

Energiøkonomisk kørsel med inddragelse af regulær rutebilkørsel

Udvalget søger om tilskud til at udarbejde en faglæreruddannelse som kan understøtte implementeringen af ovennævnte AMU.

Personbefordring med taxi

Udvalget søger om tilskud til at udarbejde en faglæreruddannelse som kan understøtte implementeringen af ovennævnte AMU.

Energirigtig kørsel med taxi

Udvalget søger om tilskud til at udarbejde en faglæreruddannelse som kan understøtte implementeringen af ovennævnte AMU.

Personbefordring i fleksibel rutebiltrafik

Udvalget søger om tilskud til at udarbejde en faglæreruddannelse som kan understøtte implementeringen af ovennævnte AMU.

Køresikkerhed og distraktionsfaktorer for chauffører i fleksibel rutebiltrafik

Udvalget søger om tilskud til at udarbejde en faglæreruddannelse som kan understøtte implementeringen af ovennævnte AMU.

Analyser

Uddannelse i energiøkonomisk kørsel ved inddragelse af praktisk rutebilkørsel.

Formålet med analysen er at afdække, om man ved at inddrage data fra deltagernes daglige kørsel i rutebil, kan effektivisere uddannelsen i energirigtig kørsel.

Der ansøges derfor om midler til en analyse af ovennævnte.

Analyse af kvalifikationsbehovet hos chauffører der kører i fleksibel rutebiltrafik.

Det er formålet at afdække hvilke kvalifikationer chauffører der kører i fleksibel rutebiltrafik frem over skal være i besiddelse af for at kunne dække det nye område, som nu dækker over en kombination af telebus, handicapbefordring, befordring af siddende patienter, skolebuskørsel og befordring af borgere med særlige behov.

Der ansøges derfor om midler til en analyse af ovennævnte.

Analyse af kvalifikationsbehovet hos taxichauffører.

Det er formålet at afdække hvilke kvalifikationer taxichauffører frem over skal være i besiddelse af for at kunne dække det nye og bredde taxi område, som er blevet tilføjet nye kundegrupper qua større aktivitet på både fritids- og erhvervs segmentet.

Der ansøges derfor om midler til en analyse af ovennævnte.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse for FKB 2720

Redderområdet

Målgruppe:

Redder-målgruppen består af:

- Reddere der udfører brand, rednings-, autohjælp- og ambulancetjeneste.

Udviklingstendenser inden for redderområdet:

Redderområdet er karakteriseret ved meget omfattende strukturæssige forandringer. Disse forandringer er slået igennem inden for et meget kort tidsrum, men har over en længerevarende periode været udløst af en stigende fokus på de sundhedsfaglige kompetencer.

Således har brancheområdet inden for det sidste år oplevet en markant adskillelse af de enkelte jobfunktioner i branchen, hvor man tidligere reelt samlede alle kompetencer i én og samme person: redderen. Denne kunne udføre praktisk talt alle jobfunktioner inden for ambulancetjeneste, autohjælp, brand og redning.

Dette er ikke længere tilfældet.

Branchen omstrukturerer sig i øjeblikket således, at de 4 ovenfor nævnte jobområder nu deles op, således at redderhvervet fremover bliver opdelt i:

- reddere med kompetencer inden for ambulance
- reddere med kompetencer som redningsarbejder
- reddere med kompetencer inden for autohjælp/bjærgning
- reddere med kompetencer inden for brand

Faktuelt betyder dette, at den tidligere praktiserede samdriftsmodel i branchen nu er historie. Dette har bevirket at den centrale kilde til rekruttering i branchen: erhvervsuddannelsen til redder, efter revisionen af erhvervsuddannelserne i 2008, er blevet opdelt i to selvstændige specialer: ambulanceassistent og autohjælp. Disse to specialer kan således udbygges via valgfrie specialefag til at omfatte yderligere kompetencer inden for brand og redning. Hele denne omstrukturering af redderområdet afstedkommer et behov for løbende vurdering af de arbejdsmarkedsuddannelserne på området, således at disse bibeholder den komplementaritet som hidtil har været basis for redderområdet: ensartethed i niveau og fagligt indhold mellem EUD og AMU.

Det gennemførte udbud af ambulancetjeneste og sygetransportydelse i regionerne har ændret virksomhedsstrukturen på området. Dette betyder at flere virksomheder fremover vil frekventere arbejdsmarkedsuddannelserne inden for FKB redning.

I lighed med ambulanceområdet sker der tydeligvis også strukturelle ændringer inden for autohjælpsområdet.

Nye aktører spiller en væsentlig rolle, ikke mindst forsvaret som nu ønsker tilført kompetencer i sanitetstjenesten (ambulance), således at danske soldater i krigstjeneste i udlandet sikres behandling ved tilskadekomst på samme kvalitative niveau som civile borgere i Danmark. Forsvaret er således blevet en aktiv aftager af uddannelse på redderområdet både inden for EUD og AMU især inden for ambulance/redningsrelaterede- og bjærgningsmæssige områder.

Kvalifikationsbehov:

Fra 2010 vil en væsentlig del af redderne blive omfattet af krav om grundlæggende kvalifikationsuddannelse og efteruddannelse for chauffører. Dette gælder både personel inden for ambulancetjeneste og personel inden for autohjælp/ bjærgning.

Dette betyder at hele redningsområdet skal kunne opnå efteruddannelseskompetencer i AMU-systemet.

Udvikling eller revision af FKB

Der ansøges ikke om udvikling eller revision af FKB 2720.

Analyser:

Udvalget ansøger ikke om analyser på området.

Nye uddannelsesmål:

Bjærgning og logistik på krigsskuepladser og i større katastrofeområder

Det tjenstgørende personel i forsvarets logistiktjeneste udfører i stigende omfang akut redningsindsats i krigszoner eller i katastrofeområder. Dette sker ofte i nært samarbejde mellem civile redningsfolk og militære logistikheder.

Der kan være tale om udfrielse af personel fra pansrede køretøjer, bjærgning af disse samt andre af krigens mål: sammenstyrtede bygninger m.v. Opgaverne retter sig både mod nødhjælp i forhold til civilbefolkning samt undsætning af kamptropper.

Redderområdet skal i dag uddanne civile reddere som også kan indgå i totalforsvaret, hvorfor der findes behov for udvikling af ovennævnte uddannelse.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af nyt uddannelsesmål i ovennævnte.

Frigørelsesteknik på pansrede køretøjer

Det tjenstgørende personel i forsvarets logistiktjeneste udfører i stigende omfang akut redningsindsats i krigszoner eller i katastrofeområder. Dette sker ofte i nært samarbejde mellem civile redningsfolk og militære logistikheder.

Anvendelse af frigørelsesværktøj på armerede køretøjer kræver særlig uddannelse, da det pågældende udstyr har særlige karakteristika som adskiller sig markant fra den civile redningstjeneste. Tillige fordrer frigørelse i krigssituationer særlige teknikker på grund af køretøjernes vanskelige tilgængelighed.

Redderområdet skal i dag uddanne civile reddere som også kan indgå i totalforsvaret, hvorfor der findes behov for udvikling af ovennævnte uddannelse.

Derfor søger udvalget om midler til udvikling af nyt uddannelsesmål i ovennævnte.

Herudover søger udvalget om midler til revision af:

Revision af Frigørelsesteknik.

Revision af Bjærgning og bugstering af storvogn

Undervisningsmaterialer

Der ansøges ikke om midler til udvikling af undervisningsmaterialer.

Faglæreruddannelse

Ingen

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse: FKB 2793 Post

Det fælles kompetence område Post er stadig kendetegnet ved en hastig og kontinuerlig teknologisk udvikling. Dette både i forhold til selve håndteringen/behandlingen af produkterne og i selve markedet og produkterne. Der sker i disse år en hurtig udbredelse i brugen af mails og elektroniske overførsler af andre data (som e-faktura, skatteoplysninger mv.) Udviklingen medfører at det teknologiske indhold og jobfunktionerne i produktionen ændres. Dette tilsammen med de senere års liberalisering og privatisering af markedet - og markedets aktører - i EU, har medført et øget behov for kvalificeret og specialiseret arbejdskraft. Samtidig har den teknologiske udvikling i håndteringen af produkterne medført, at en række jobfunktioner har ændret karakter i retning af mere rutineprægede job, som ikke kræver særlige faglige forudsætninger.

Postbranchen gennemgår i disse år en kraftig markedsmæssig, teknologisk og organisatorisk udvikling. Der er således i branchen megen fokus på at udvikle nye produkter – som fx Facility Service.

Udvalget fik i 2007 udviklingsmidler til en analyse af jobfunktioner mv. inden for jobområdet. Analysen – som var en forholdsvis bred undersøgelse af jobprofiler/jobfunktioner inden for brancheområdet - er nu gennemført. En af analysens konklusioner var, at et af de nye forretningsområder – "Facility Service" – ikke er beskrevet fuldt ud og omfattet af den fælles kompetencebeskrivelse. Endvidere kan Facility Service omfatte dele af andre jobområder. Derfor har udvalget besluttet, at søge om udviklingsmidler til at få foretaget en analyse af området – med fokus på logistik, transport og distribution. Selve udviklingsarbejdet vil blive koordineret med relevante efteruddannelsesudvalg (IF og SUS).

Udvalget søger om midler til analyse af Facility Service

Som nævnt ovenfor fik udvalget i 2007 udviklingsmidler til en analyse af jobfunktioner mv. inden for jobområdet. Analysen er netop afsluttet, og udvalget forventer, at resultaterne fra analysen kan give afsæt for de kommende års udvikling af uddannelser mv. inden for jobområdet.

Ovennævnte analyse var en forholdsvis bred undersøgelse af jobprofiler/jobfunktioner inden for brancheområdet omfattende transport og distribution.

På baggrund af dele af analysens konklusioner - og på baggrund af oplysninger fra branchens hovedaktør - har udvalget en klar forventning om, at der i løbet af de kommende par år vil være særlig fokus på at udvikle forretningsområdet "Facility service". Udvalget har derfor besluttet at søge om udviklingsmidler til at få foretaget en analyse af forretningsområdet med henblik på at få afgrænset jobområdet samt at få afdækket eventuelle uddannelsesbehov. Efteruddannelsesudvalgene IF og SUS vil blive inddraget i analysearbejdet.

Udvalget søger om midler til udvikling af et uddannelsesmål:

- 1) Proces- og målstyring.

Udvalget søger om midler til revision af et uddannelsesmål:

- 1) Teknologisk forandring og postal logistik

Udvalget søger om midler til at udvikle fire sæt undervisningsmaterialer:

- 1) Proces- og målstyring.
- 2) Udvikling og teknologi i transporterhvervene – brancherettet mod Post
- 3) Organisation og samarbejde – brancherettet mod Post
- 4) Teknologisk forandring og postal logistik.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse: FKB 2794 Transportarbejde i lufthavne

Luftfarten spiller en stadig vigtigere rolle for transport af personer og gods som led i globaliseringen. Den skaber tilgængelighed og bidrager til etablering af udviklingssammenhænge hvad enten det er internationalt eller regionalt.

Det er samtidig en branche i forandring – og en af de mest liberaliserede brancher - hvor lavpriskoncepter udfordrer traditionelle forestillinger om luftfart og hvor nye aktører kommer til eller gamle skifter ham.

Branchen er nok især kendt for passagertransport, men også luftfragt spiller en stadig større rolle i den internationale handel og transport af varer og gods. På verdensplan er luftfragt den hurtigst voksende transportform opgjort på værdi. Også i Danmark øges behovet for luftfragt fordi danske virksomheder specialiserer sig i højere grad i produkter af høj kvalitet og med højt indhold af viden. Når sådanne relativt dyre varer skal afsættes internationalt, skal der være gode muligheder for at få fløjet disse varer til kunderne.

Den danske regering satser målrettet på en prioritering af dansk luftfart i de kommende år¹⁴, hvor der blandt andet satses på fremtidssikrede uddannelser.

Branchen er imidlertid også særdeles følsom over for konjunkturudsving – den nuværende konjunkturedgang har således påvirket branchen markant i negativ retning.

Der er beskæftiget cirka 22.000 personer i Danmark indenfor fag der har direkte relation luftfarten og lufthavnene. Der formentlig beskæftiget mellem 6.000 til 8.000 personer inden for de jobområder som FKB 2794 Transportarbejde i lufthavne dækker.

Der er imidlertid ingen tvivl at netop de jobfunktioner som FKB 2794 omfatter, vil få stor betydning også i den kommende tid. Dette skyldes især det forhold, at der er stigende krav om effektivisering således at passagerer, bagage, gods, catering og servicering i øvrigt, foregår hurtigt og effektivt, fordi flyene skal være på jorden så kort tid som muligt.

Samtidig fortsætter de senere års udvikling i retning af at mange af arbejdsopgaverne udføres af flere forskellige mindre entreprenører. Det har tidligere været almindeligt, at det kun var de store virksomheder, som var i stand til at levere alle ydelser. De mange nye aktører på markedet medfører en ganske anderledes måde at organisere arbejdet på, hvilket får betydning for den samlede logistik i lufthavnene.

Også de mange specielle regler og procedurer i forbindelse med sikkerheden har betydning for den samlede logistik og de kvalifikationer hver enkelt medarbejder har behov for.

¹⁴ Jf. "Dansk Luftfart 2015 – muligheder og udfordringer", Transport- og energiministeriet (2005)

Arbejdet som transportarbejder i lufthavnen er forbundet med en del ensidigt gentaget arbejde, uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og vanskelige forhold i øvrigt. Det er derfor af stor betydning for arbejdsmiljøet, at transportarbejderne har kvalifikationer således at der kan skiftes mellem arbejdsopgaverne.

Udvalget søger derfor om midler til udvikling af to uddannelsesmål:

- 1) Uddannelsesplan – farligt gods, lufthavn.
- 2) Fuel.

Udvalget søger desuden om midler til udvikling af undervisningsmaterialer til:

- 1) Farligt gods – lufthavn.
- 2) Logistikspil – lufthavn.

Udvalget endvidere om midler til udvikling af 2 faglæreruddannelser:

- 1) Farligt gods – lufthavn.
- 2) Logistikspil – lufthavn.

Analyse:

Udvalget ønsker endvidere at få undersøgt uddannelsesbehovet inden for farligt gods luft- havn. Ifølge de regler som regulerer området, skal alle medarbejdere, der er beskæftiget med at modtage, afsende, transportere og emballere stoffer og materialer klassificeret som farligt gods, have uddannelse i dette. Der er tale om, at virksomhederne får godkendt uddannelsesplaner for den enkelte virksomhed hos Statens Luftfartsvæsen. Det er imidlertid uklart, hvad det aktuelle uddannelsesbehov er for de forskellige virksomheder og medarbejdergrupper.

Derfor søges om udviklingsmidler til at få foretaget en analyse af problemstillingen.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse: FKB 2766 Klargøring af togmateriel

Togklargøring finder sted indenfor både person- og godstog. Arbejdsopgaverne kan være meget forskellige for persontog og godstog og omfatter både arbejde direkte på toget og arbejdsopgaver på perron.

I forbindelse med grænseoverskridende kørsel for både godstog og persontog er der udarbejdet sprogmodeller for de jernbanesikkerhedsmæssige opgaver. Den grænseoverskridende kørsel foretages mellem Danmark og Tyskland samt mellem Danmark og Sverige.

Der søges derfor om udvikling af 2 uddannelser, som omfatter disse 2 sprogmodeller både i tale og skrift. Det skal understreges, at disse sprogmodeller kun omfatter helt specifikke jernbanesikkerhedsmæssige emner med fokus på de ord og vendinger, hvor der er specielt risiko for misforståelser.

Til at støtte undervisningen søges der om midler til at udvikle specifikt undervisningsmateriale som beskriver de relevante sikkerhedsmæssige regler i de pågældende lande samt de tilhørende ord og vendinger, som uddannelsen omfatter. Materialet bør have form som 2 håndbøger, der kan bruges i den efterfølgende jobfunktion.

Banedanmark er den infrastrukturforvalter som sætter normen for den del af jernbanesikkerheden som man kan kalde for de generelle færdselsregler ved togdrift. Disse regler beskriver alle hovedstrækningerne samt helt eller delvis en stor del af de mindre strækninger, stations og rangerområder, andre infrastrukturforvalteres strækninger samt S-togsnettet. Dette bliver der ændret på, forventeligt fra begyndelsen af 2010 vil der blive væsentlige ændringer i opbygningen af Banedanmarks sikkerhedsreglement hvilket vil medføre tilsvarende ændringer i de øvrige infrastrukturforvalters sikkerhedsreglementer samt også for visse Banedanmark strækninger.

Der er derfor konstateret behov for revision af følgende AMU uddannelser målrettet togklaringsområdet.

Nummer: 42.606

Titel: Sikkerhedsmodul 2 (SR 2)

Denne uddannelse er ikke identisk med andre SR 2 uddannelser. SR 2 beskriver et uddannelsesniveau med ledelse af mindre grupper af medarbejdere og ikke en specifik uddannelse. Den reviderede uddannelse vil blive navngivet, således at der er overensstemmelse med titel og jobkompetence.

Deltageren kan efter kurset forestå ledelse af rangeropgaver for rangerhold af varierende størrelse. Han kan varetage arbejde i signalpost og fremføre Köff-traktor på sikkerhedsmæssigt forsvarlig vis. Deltageren kan desuden afholde bremseprøve på denne og endelig kan deltageren foretage korrekt eftersyn og aflåsning af opskåret sporskifte.

Til at støtte undervisningen søges der om midler til at udvikle undervisningsmateriale som beskriver de relevante sikkerhedsmæssige regler, den tilhørende sikkerhedsmæssige ledelse og de kvalitetsmæssige normer for de emner, som uddannelsen omfatter. Materialet bør have form som en håndbog, der kan bruges i den efterfølgende jobfunktion.

Nummer: 42.607

Titel: Sikkerhed og materielteknik, jernbane

Deltageren kan efter kurset lede rangeropgaver på en sikkerhedsmæssig korrekt måde. Deltageren får speciel indsigt i materiellets opbygning og funktion og kan foretage de korrekte sikkerhedsmæssige eftersyn af vognmateriel, tog og togsæt inden for eget beskæftigelsesområde. Deltageren lærer at afgøre om fejl eller mangler har betydning for driftssikkerheden.

Til at støtte undervisningen søges der om midler til at udvikle undervisningsmateriale som beskriver de relevante sikkerhedsmæssige regler og de kvalitetsmæssige normer for de emner, som uddannelsen omfatter. Materialet bør have form som en håndbog, der kan bruges i den efterfølgende jobfunktion.

Nummer: 42.608

Titel: Supervision for klargøring af vogne og kombimat.

Deltageren har erhvervet sig sådanne kvalifikationer, at vedkommende efter gældende regler kan foretage et korrekt teknisk- og sikkerhedsmæssigt eftersyn af jernbanegodsvogne og materiel i kombitrafik, herunder tage de nødvendige forholdsregler over for vogne og kombimateriel med fejl.

Deltageren kan anvende relevant instruktionsmateriale om påskrifter på godsvogne og om teknisk og sikkerhedseftersyn af godsvogne og kombimateriel.

Deltageren kan vejlede kolleger om betydningen af vognpåskrifter samt om teknisk og sikkerhedseftersyn af godsvogne og materiel i kombitrafik.

Til at støtte undervisningen søges der om midler til at udvikle undervisningsmateriale som beskriver de relevante sikkerhedsmæssige regler og de kvalitetsmæssige normer for de emner, som uddannelsen omfatter. Materialet bør have form som en håndbog, der kan bruges i den efterfølgende jobfunktion.

Nummer: 42.611

Titel: Læsekonulent

Deltageren har erhvervet sig sådanne kvalifikationer, at vedkommende kan efterse og godkende om

jernbane-godsvogne er læsset efter gældende bestemmelser, herunder tage de nødvendige forholdsregler i forbindelse med læs med fejl.

Deltageren kan ud fra RIV's læsseprofiltabeller samt UT-koordinatskema foretage opmåling og kontrol af, om en transport er udover læsseprofilet. Vedkommende kan rådgive og vejlede kolleger og kunder om korrekt læsning af godsvogne.

Til at støtte undervisningen søges der om midler til at udvikle undervisningsmateriale som beskriver de relevante sikkerhedsmæssige regler og de kvalitetsmæssige normer for de emner, som uddannelsen omfatter. Materialet bør have form som en håndbog, der kan bruges i den efterfølgende jobfunktion.

Der søges derfor om udvikling af følgende 6 uddannelser og 6 stk. undervisningsmaterialer.

Udvikling af uddannelsesmål:

Dansk – Tysk sprogmodel for togklargører

Dansk – Svensk sprogmodel for togklargører

Sikkerhedsmodul 2 for togklargører (SR 2)

Sikkerhed og materielteknik, jernbane

Supervision for klargøring af vogne og kombimat

Læssekonsulent

Udvikling af undervisningsmateriale:

Dansk – Tysk sprogmodel for togklargører

Dansk – Svensk sprogmodel for togklargører

Sikkerhedsmodul 2 for togklargører (SR 2)

Sikkerhed og materielteknik, jernbane

Supervision for klargøring af vogne og kombimat

Læssekonsulent

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse: FKB 27xx Lokomotivførerområdet

Udvikling af det kørende materiel indenfor togdrift betyder, at de forskellige operatører med regelmæssige mellemrum køber eller leaser nye togsæt. Udviklingen af tog styres her, ligesom på det øvrige transportområde, af et ønske om lavere energiforbrug pr. kørt kilometer og bedre passagerkomfort. Desuden sker der en løbende udvikling af togenes styresystemer både til selve fremføringen men også til de servicefunktioner der findes i et moderne tog. Toilet, varme, lys og luftskift bliver suppleret med informationssystemer, internetopkobling m.m. Selve fremføringssystemet bliver styret via pc systemer, herunder åbning og lukning af døre. En del af den uddannelse som lokomotivførere har behov for hver gang de skal lære at fremføre en ny type trækraft/togsæt handler om, at kunne aflæse togets informationer ved fejlmelding for at kunne vurdere om og hvordan toget kan fremføres manuelt, således at det ikke blokerer den øvrige togdrift. En sådan uddannelse kaldes ny Litrauddannelse og kompetencen bliver påført på lokomotivførerens certifikat.

Tilsvarende skal lokomotivførere gennem uddannelse, hvis man skal køre på nye strækninger, specielt hvis det er strækninger med andre sikkerhedssystemer for trafikstyring og tilhørende sikkerhedsreglement. Også her er der tale om udvidelse af lokomotivførerens kompetencer. Igen er de dokumenteret gennem et certifikat, infrastrukturcertifikat, som udstedes af arbejdsgiveren.

For at beholde sine kompetencer/certifikater skal alle lokomotivførere hvert 2. år til efteruddannelse indenfor de respektive områder.

Efteruddannelse i infrastruktur koncentrerer sig om flere områder. Infrastrukturforvalterne, primært Banedanmark, justerer regelmæssigt deres reglementer for drift på jernbanenettet. S-togs nettet har sit eget togkontrolsystem, HKT, med egne signaler osv. og det øvrige jernbanenet, undtaget letbane (Metro), har sit, kaldet ATC, med varianterne, ATC-P og ATC-T. Disse ændringer er en vigtig del af efteruddannelsen. Et andet område er gennemgang af konkrete hændelser og ulykker, som vurderes til at kunne ske igen og hvor uddannelsen er betragtet som forebyggende i forhold til gentagelse.

Efteruddannelse i litra har til hensigt at sikre, at lokomotivførere fortsat er fortrolige med indretning og betjening af relevante litra, samt kunne fejlsøge og fejlrette under hensyn til sikkerhed og regularitet. Der er specielt fokus på de områder, som ikke anvendes under normal drift og på de tekniske opdateringer som indføres.

Et nyt område der er ved at komme fokus på, er inspireret af landevejstransport. Her er der gennemført en række undersøgelser omkring opmærksomhed og distraktion blandt chauffører. En stor del af disse resultater vurderes til at kunne overføres til lokomotivførerfunktionen. Der er brug for uddannelse på 2 niveauer. En uddannelse som retter sig mod den almindelige lokomotivfører og en uddannelse som retter sig mod kørelærerne.

Til at støtte undervisningen søges der om midler til at udvikle undervisningsmateriale som beskriver de relevante sikkerhedsmæssige regler og de emner, som uddannelserne hver især omfatter. Materialet bør have form som en håndbog, der kan bruges i den efterfølgende jobfunktion.

Der søges derfor om midler til udvikling af 8 arbejdsmarkedsuddannelser og 2 undervisningsmaterialer.

Udvikling af arbejdsmarkedsuddannelser

- 1) Fører af ny trækraftenhed.
Uddannelsen anvendes til uddannelse af lokomotivførere, der skifter fra en trækraftenhed (Litra) til en anden.
- 2) Ny Infrastruktur, HKT
Uddannelsen anvendes til uddannelse af lokomotivførere, der skal føre tog på strækning til hvilken lokomotivføreren ikke har den nødvendige kompetence, fra ATC til HKT.
- 3) Ny Infrastruktur, ATC
Uddannelsen anvendes til uddannelse af lokomotivførere, der skal føre tog på strækning til hvilken lokomotivføreren ikke har den nødvendige kompetence, fra HKT til ATC.
- 4) Efteruddannelse i jernbanesikkerhed på S-tog, HKT
Uddannelsen anvendes til den regelmæssige lovpligtige efteruddannelse af lokomotivførere, der skal beholde deres certifikat til kørsel på S-togs nettet.
- 5) Efteruddannelse i jernbanesikkerhed på strækninger med ATC.
Uddannelsen anvendes til den regelmæssige lovpligtige efteruddannelse af lokomotivførere, der skal beholde deres certifikat til kørsel på strækninger med ATC.
- 6) Efteruddannelse til Fører af trækraftenhed.
Uddannelsen anvendes til efteruddannelse af lokomotivførere, der skal fastholde deres kompetence til at fremføre en given Litra.
- 7) Opmærksomhed og distraktion blandt lokomotivførere

- 8) Opmærksomhed og distraktion for lokomotivførerkørelærere

Udvikling af undervisningsmateriale:

- 1) Opmærksomhed og distraktion blandt lokomotivførere
Uddannelsen anvendes til at fremme lokomotivførernes opmærksomhed omkring hvilke faktorer der påvirker deres opmærksomhed ved fremføring af tog.
- 2) Opmærksomhed og distraktion for lokomotivførerkørelærere
Uddannelsen anvendes til at gennemgå de hvilke faktorer der påvirker lokomotivførers opmærksomhed ved fremføring af tog.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse: Erhvervsfiskerområdet, FKB 2744

Målgruppe

Målgruppen inden for erhvervsfiskerne består af:

- Fiskere der er beskæftiget på dæk, i styrehus og i maskinrum, og alle aflønnet efter principperne for partsfiskere. En eller flere af medlemmer af besætningen kan være ejer af fartøjet, eller det kan være ejet af en ejerkreds på land. Antallet af fiskere er vanskeligt at gøre præcist op, da nogle er fuldtids fiskere, andre deltager en del af året men har anden beskæftigelse i den øvrige tid osv. Et godt overslag vil være omkring 3.000 fiskere.
- Lodsmedhjælpere og båds mænd ansat ved lodserierne. Antallet i målgruppen er ca. 150.

Udviklingstendenser inden for erhvervsfiskerområdet

Fiskeriet har i flere år været i krise. Auktionsprisen på fisk er faldende, og der er begrænsninger på fiskekvoter, fiskedage og tonnage. Men efter at der er indført omsættelige kvoter er erhvervet blevet slanket og effektiviseret, således at de bedst drevne fiskervirksomheder har opslugt mindre veldrevne virksomheder, og dermed er der blevet bedre fiskerimuligheder for tilbageværende fiskere. I årene fremover bliver der af naturgivne årsager mangel på fiskere, da gennemsnitsalderen af danske fiskere er væsentligt over 50 år.

Derfor er der stadigvæk behov for at tiltrække og uddanne nye generationer af fiskere, såvel nye ungdomsårgange som voksne der allerede er på arbejdsmarkedet. Det er vigtigt at både de nuværende fiskere uddannes bedst muligt – sikkerhedsmæssigt, fangstmæssigt og økonomisk, og at der sættes ind på at tiltrække nye generationer i erhvervet.

Erhvervet er præget af en del løs arbejdskraft, som man deler med andre manuelle fag. Erhvervet ønsker at optage kvalificerede både unge og voksne i erhvervet, med et perspektiv der udstrækker sig til at rekruttere fra hele EU.

Med den afmatning der er opstået i byggeriet, er det muligt at en del fiskere vil vende tilbage til erhvervet, men selv denne tilgang vil kun være en stakket frist, da gennemsnitsalderen for aktive fiskere er over 50 år, og de yngre årgange er væsentligt smallere. Derfor må det forventes at erhvervet på sigt får behov for at tiltrække medarbejdere fra de lande – særligt europæiske – hvor der er en vis arbejdsløshed, og hvor arbejdskraften er parat til at flytte efter arbejdspladserne.

Kvalifikationsbehov

I det følgende anfører TUR hvilke analyser og udviklingsopgaver der bør iværksættes for at det skal være muligt at bibringe medarbejderne i fiskeriet de nødvendige kvalifikationer.

Analyser

Udvalget ønsker ingen analyser gennemført.

Udvikling af uddannelsesmål

Udvalget ønsker ikke p.t. udviklet nye uddannelsesmål

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse: FKB 2795, Havn og terminal

Havnene i Danmark er en vigtig del af infrastrukturen og en vigtig faktor i transportsystemet. Havnene er transportcentre, nogle for få arter af varer, andre for mange. Tilsammen udgør havnene et netværk af transportcentre. I dag kommer 75 % af udenrigshandlen gennem havnene.

Infrastrukturkommissionen har i deres visioner peget på havnene som absolut centrale i fremtidens transport og logistik. Det må ligeledes forventes, at havnene – og især måske de mindre havne – kommer til at spille en stigende rolle i distributionen af varer, som en aflastning af det overbelastede vejnet.

Inden for havn- og terminalområdet udføres både lager- og transportfunktioner, sammen med havne- og terminalfunktioner, i forbindelse med lastning og losning af skibe.

Havne- og terminalarbejde kan foregå i direkte forbindelse med losning og lastning af skibe, containere og foregå på terminaler eller pakhuse, på råvare- og grovvarrelagre, varehoteller og toldlagre, eller direkte på havnearealer.

Udviklingen de seneste år går i retning af, at de enkelte havne specialiserer sig inden for fx containere, logistik/lager, krydstogtskibe, RO/RO, osv.

Dette indebærer, at der håndteres vidt forskellige emner og produkter. I nogle havne foregår en væsentlig del af arbejdet i og omkring terminaler, hvor godset håndteres under forskellige betingelser. På visse typer terminaler/lagre arbejdes der under særlige forhold, f.eks. køle- og frysehuse med håndtering af ferske fødevarer med hertil hørende hygiejnekrav, håndtering af kemiske varer eller gods med miljøkrav mv.

Også indenfor havne- og terminalområdet sker en hurtig teknologisk udvikling. Edb-udstyr anvendes næsten alle steder, og trådløs datafangst, bearbejdning og elektronisk kommunikation medfører mange steder, at den enkelte operative medarbejder bliver i stand til at træffe beslutninger på stedet, som tidligere blev truffet af en mellemløber. Der vil typisk være krav til medarbejderen om stor fleksibilitet med hensyn til at kunne udføre stort set alle arbejdsfunktioner inden for området. Transportskader i forbindelse med forkert godshåndtering er et stort problem for branchen. Egenkontrol og anvendelsen af kvalitetsnormer for arbejdets udførelse spiller derfor en større og større rolle.

I forbindelse med terrørsikringen af havnene (som er implementeret i dansk lovgivning på baggrund af EU Forordning og EU Direktiv) kan der opstå behov for efteruddannelse af medarbejderne i havnene. Medarbejderne kan i forskelligt omfang endvidere blive inddraget i egentligt sikkerhedsarbejde (security).

Udviklingen nævnt ovenfor har naturligt medført, at arbejdsopgaverne og jobfunktionerne i havnene har ændret sig – en udvikling, som det må forventes vil fortsætte. Udvalget har derfor besluttet, at søge om midler til at foretage en undersøgelse af kvalifikations-/kompetencebehovet inden for jobområdet.

Udvalget søger om midler til udvikling af fem uddannelsesmål:

- 1) Håndtering af farligt gods - havn.
- 2) Sikkerhed (security).
- 3) Lastsikring, håndtering og anhugning – havn.
- 4) Energirigtig maskinbetjening.
- 5) Havnens IT-systemer.

Analyse:

Udvalget ønsker at få foretaget en undersøgelse af kvalifikations-/kompetencebehovet inden for jobområdet jf. ovenfor.

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse for behovet for kompetenceudvikling inden for det tværgående transportområde

Mentorordning i transportvirksomheder

En mentor er en erfaren person, som gennem rådgivning, sparring, vejledning, coaching og feedback deler ud af sin erfaring og sine kompetencer for at støtte mentees udvikling. Begrebet anvendes i mange forskellige sammenhænge bl.a. til udvikling af ledere og medarbejdere i virksomheder og organisationer, i forbindelse med integrationsprojekter, støtte til unge kriminelle m.m. Flere virksomheder arbejder i dag med mentorordninger som må formodes at have flere positive effekter. Det må forventes, at en sådan ordning inden for transporterhvervet bl.a. kunne medvirke til en reduktion af - fejl og mangler som kan medføre uheld og skader på personer og gods. Der er mulighed for at arbejde individuelt og målrettet i forhold til løsning af opgaver, hvilket betyder brug af færre resurser i sidste ende. Det giver tryk for både medarbejdere og virksomheder at vide, at der er en strategi for hvordan medarbejdere sættes ind i nye opgaver på en arbejdsplads.

Det er bl.a. muligt at en mentorordning kan have en gavnlig effekt på "gennemtrækket" af medarbejdere i virksomheden. Mange transportvirksomheder lider under et sådan større "gennemtræk" af medarbejdere, hvor helt op til 20 % hvert år forlader arbejdspladsen. Det betyder store omkostninger for virksomhederne og det betyder også at den største gruppe af medarbejdere ofte kun med lange mellemrum får tilført "nyt blod", i form af nye varige medarbejdere, og dermed får den fornyelse som transportvirksomheder i dag har behov for, hvis disse skal klare sig både nationalt og internationalt.

En ny Campbell forskningsoversigt dokumenterer bl.a. at de mest succesfulde mentorprogrammer er dem, hvor mentorerne har en uddannelsesmæssig baggrund. Professionelle mentorer evner ifølge denne forskningsoversigt, i højere grad end frivillige mentorer at fokusere på det personlige forhold. Frivillige mentorer har tendens til at fortabe sig i administrative opgaver og mangler i en vis grad redskaberne til at håndtere f. eks unge, viser forskningen.

En analyse vil kunne afdække, hvorvidt virksomheder med indført "Mentorordning" har opnået de tilsigtede resultater. Analysen skal endeligt kunne afdække, hvorvidt uddannelsesområdet for vejgodstransport, i de eksisterende uddannelser tilgodeser og bibringer de nødvendige kompetencer.

Udvalget søger om midler til en analyse af uddannelsesbehovet inden for dette område.

Uheld og skader forårsaget af distraktion

Distraktion i trafikken er farlig. Det er veldokumenteret, at førerfejl er den hyppigste årsag til ulykker. Dette gælder både inden for personbefordring og godsområdet. Det er beregnet, at op i mod 3/4 af samtlige ulykker kan tilskrives fejlvurderinger eller fejlhandlinger hos føreren. En stor del af disse kan formentlig tilskrives distraktion og uopmærksomhed.

Distraktion forekommer, når føreren foretager sig kørselsirrelevante aktiviteter, der tager opmærksomhed væk fra kørselsopgaven. Distraktion kan skyldes et utal af forskellige aktiviteter eller informationer både indefra og udenfor køretøjet. Distraktion kan også forårsages af typiske dagligdags aktiviteter som når føreren indtager mad/drikke under kørsel, taler med medpassagere eller forstyrres af disse. Indenfor det seneste årti er distraktion forårsaget af informationsteknologi (IT) blevet en væsentlig problemstilling. IT-udstyr kan opdeles i to kategorier: Kommunikationsudstyr (mobiltelefon m.v.) eller IT baseret sikkerhedsudstyr (digital tachograf m.v.). Kommunikationsudstyr såsom mobiltelefoner eller bærbare computere er typisk aktiviteter, der er kørselsirrelevante. IT-baseret sikkerhedsudstyr er udviklet for at assistere bilister i at udføre bestemte kørselsopgaver mere sikkert, fx at holde den skiltede hastighed eller undgå kollisioner.

Men distraktion kan formentligt også opstå hvis føreren i længere perioder ikke har behov for at ændre hastighed eller placering på kørebanen. Inden for vejgodstransport er der hyppigt opgaver som betyder at kørslen kan vare op til 4½ time af gangen hvor der ikke opleves andet end motorens monotone lyd.

Analysen skal anviser forslag til hvordan ulempen ved disse faktorer kan blive minimeret mest muligt og hvordan der med effekt kan undervises i trafiksikkerhed, således at deltagerne tilføres bevidsthed om problemstillingen.

Udvalget søger om midler til en analyse om "Sammenhæng mellem trafiksikkerhed og distraktion? Hvilke uddannelsesmæssige tiltag kan tages, for at henlede opmærksomheden på begrebet distraktion? Hvilke muligheder der er for chaufføren, for at imødegå distraktion?"

Træets Efteruddannelser (TE)

Træets Efteruddannelser (TE)

Den arbejdsmarkedspolitiske redegørelse 2010

Indledning

TE arbejder målrettet på at øge efteruddannelsen inden for træ- og møbelindustrien og der er specifikt afsat et årsværk til opsøgende virksomhedsbetjening i sekretariatet for TE til at varetage dette arbejde.

Det seneste 1½ års negative udvikling i beskæftigelsen har betydet, at der er sat yderligere turbo på at styrke anvendelsen af systematisk efteruddannelse inden for TE's område. I fuld overensstemmelse hermed har en styrkelse af efteruddannelsesindsatsen højeste prioritet i Handlingsplan 2009 for TMK.

Branchen har, i løbet af en meget kort periode, om nogen været hårdt ramt af nedskæringer, konkurser og en deraf eksplosiv stigning i ledigheden. En situation, der på den ene side i løbet af kort tid har skabt en betydelig stigning i AMU-aktiviteter inden for TE's område, men på den anden side også har medført en række strukturelle udfordringer.

For at imødegå den meget lave efteruddannelsesaktivitet, igangsatte TE allerede i efteråret 2008 et samlet og koordineret landsdækkende "udbudskatalog" af efteruddannelseskurser. Informationen herom tilgår virksomheder/deltagere primært via TU/TE's hjemmeside www.traefremtid.dk, gennem direkte henvendelser til konkrete kontaktpersoner på virksomhederne, Forbundet TIB's tillidsvalgte og via annoncering i udvalgte elektroniske medier.

For 2010 og fremadrettet har TE i forbindelse med den seneste AMU-udbudsrunde arbejdet for en styrkelse af såvel udbudsfrekvens og -kvalitet ved at koncentrere efteruddannelsesindsatsen på færre udbydere. Formålet hermed er at sikre, at de to tilbageværende udbydere på landsplan får ansvaret for i fællesskab at tilrettelægge og afvikle efteruddannelsesindsatsen inden for TE's område - og dermed styrke både volumen og kvalitet.

I 2009 er der igangsat arbejde, der munder ud i en række nye AMU-mål:

- 7 AMU-mål inden for gardin- og boligmonteringsområdet (FKB 2781 – Bolig og autointeriørmontering)
- 2 AMU-mål inden for overfladebehandling (FKB 2780 – Produktion af møbler, orgler, døre, vinduer mv.)
- 2 AMU-mål i samarbejde med Industriens Uddannelser inden for interkulturel forståelse for medarbejdere, der udsendes til udlandet (Fælleskataloget)

Opsummerende, og set i lyset af den samlede udvikling de seneste år, vurderer TE, at der er behov for at undersøge, hvilke kompetencemæssige udfordringer branchen står over for i dag og inden for de kommende 10 år. En stigning i efteruddannelsesaktiviteten kan under de nuværende omstændigheder ikke stå alene som et mål i sig selv. Kompetencebehovet må nødvendigvis, set i lyset af de mange omstruktureringer, afdækkes og analyseres nøjere for at matche nye jobprofiler og branchens kompetencebehov fremadrettet.

TE vurderer på denne baggrund, at behovet for nyudvikling af AMU-mål i 2010 nødvendigvis må tage afsæt i afdækningen af branchens efteruddannelses- og kompetencebehov, set i lyset af de omfattende strukturelle ændringer, som i løbet af kort tid har fundet sted. Formålet med analysen vil være, både på den korte og på den lidt længere bane, at afdække behovet for nye AMU-mål.

Ansøgningen for 2010 omfatter derfor:

- Analyse af efteruddannelsesbehovet inden for træ- og møbelindustrien anno 2010-2020 i lyset af de markante strukturændringer og nye jobprofiler
- Udvikling af AMU-mål i relation til de nye behov, som analysen tegner
- Udvikling af læreruddannelse

Oversigt over behovsopsamling til 2010

Sekretariatet for Træets Efteruddannelser har, siden forhåndsansøgningen for 2009, registreret følgende analyser og rapporter, der specifikt giver status og peger på udfordringer og efteruddannelsesbehov inden for træ- og møbelindustrien:

- Globaliseringsanalyse – del 2. Udarbejdet for Træets Efteruddannelser af COWI, december 2008
- Beskæftigelse og rekruttering i Træ- og Møbelindustrien – udfordringer og udviklingstendenser 1997-2007. Udarbejdet af Træets Arbejdsgivere, september 2009
- Diverse artikler fra tidsskrifter og dagsblade

Dertil kommer forespørgsler rettet til virksomheder og uddannelsesledere inden for TE's område.

Brancheudvikling i træ- og møbelindustrien – Nyeste faktaoplysninger

Strukturændringer inden for træ- og møbelindustrien

Træ- og møbelindustrien er – lige som mange andre erhverv og industrier – inde i en stærk strukturtilpasning, hvor der bliver færre, men større virksomheder. De nyeste tal fra 2007 dokumenterer, at der er sket en betydelig reduktion i antallet af virksomheder inden for træ- og møbelindustrien. I træindustrien er antallet af registrerede virksomheder faldet med 21%, mens 32% - det vil sige næsten hver tredje - af de møbelvirksomheder, som eksisterede i 2000 ikke længere fandtes i 2007. I absolutte tal er det samlede antal af virksomheder i træ- og møbelindustrien i 2007 ca. 1000 virksomheder mod tilsvarende knap 1400 virksomheder i 2000.¹⁵

Det skyldes bl.a., at det har vist sig svært for danske møbelvirksomheder at konkurrere med fabrikanter på det internationale marked. Producenter fra Østeuropa og Baltikum, Rusland, Ukraine og Kina har betydeligt lavere produktionsomkostninger end de danske. En af konsekvenserne har derfor været en stigende outsourcing af produktionen, men desværre også et stigende antal konkurser blandt danske møbelvirksomheder.

Af Foreningen Dansk Møbelindustri ca. 400 medlemmer var der i 2006 ca. 30 konkurser. Møbelindustrien er dog fortsat et betydeligt eksporterhverv, og den samlede danske møbeleksport lå i 2006 på ca. 16 mia. kr., mens den i 2002 var 20,7 mia. kr. Møbelindustrien eksporterer ca. 83% af sin produktion.

Udviklingen mod færre virksomheder er dog også udtryk for en stigende koncentrations-tendens, hvor de større virksomheder gennem fusioner er vokset, mens antallet af virksomheder med under 50 medarbejdere har været faldende. I 2007 var over 50% af alle ansatte inden for træ- og møbelindustrien ansat i virksomheder med over 100 ansatte. Tidligere var en langt større andel af de beskæftigede ansatte i små virksomheder.

Senest har PricewaterhouseCoopers i en netop offentliggjort analyse konkluderet, at hver femte virksomhed inden for møbelindustrien var tabsgivende i 2008. Det er udviklingstendenser, som disse, som samlet set kan betyde, at virksomhederne, tilskyndet af finanskrisen, er nødsaget til at foretage flere strukturelle justeringer for at være konkurrencedygtige. Der er ingen tvivl om, at det inden for træ- og møbelindustrien specifikt, men også i den samlede industri, betyder at nogle virksomheder benytter lejligheden til at fremskynde outsourcing og interne omstruktureringer i virksomheden.¹⁶

¹⁵ Kilde: Mod alle odds. En analyse af de strukturelle udfordringer for træ- og møbelindustrien i Danmark. BAT-Kartellet, Marts 2008

¹⁶ Kilde: Virksomhedsanalysen 2009, PricewaterhouseCoopers, 2009

De ovennævnte strukturændringer inden for industrien stiller nye kompetencekrav.

I takt med at et stigende antal virksomheder outsourcer og/eller udvikler sig i retning af handelshuse, med primært fokus på andre dele af værdikæden, bliver der behov for at satse på et bredere spektrum af kompetencer og opgradere de faglærte til nye funktioner, som de typisk vil blive ansvarlige for, så som prototypeudvikling, kvalitet, lager/logistik og kontakten til andre dele af virksomheden mv. Fokus vil med andre ord flytte sig mod andre dele af værdikæden herhjemme og kræve nye kompetencer. Da træ- og møbelindustrien, sammenlignet med andre brancher, ikke har en stærk tradition for efteruddannelse og samtidig har en lavere beskæftigelse af medarbejdere med en mellemlang eller lang uddannelse, vil det kræve en betydelig og målrettet indsats fremover.

Behovet for efteruddannelsesaktiviteter inden for TE's område

Ændringer i medarbejdersammensætning kombineret med et markant efterslæb på efteruddannelsesaktiviteten inden for træ- og møbelindustrien i specielt 2006 og 2007 betyder, at der er et betydeligt potentiale og behov for efteruddannelse blandt medarbejdere, som enten er ufaglærte eller faglærte på lavt niveau. Hvis man dertil lægger, at næsten halvdel af alle faglærte snedkere og maskinsnedkere er 50 år og derover og vil forlade faget i løbet af en kortere årrække, er der et markant behov for at få øget efteruddannelsen.

Krisen kradser - Stigende aktivitetsniveau i 2008 og 2009

Den nuværende lavkonjunktur har set på den korte bane sat betydeligt skub i efteruddannelsesaktiviteten inden for TE's område. Efter at den samlede efteruddannelsesaktivitet i 2006 og 2007 "ramte bunden" med henholdsvis 1567 og 1218 elevuger, steg de tilsvarende tal for 2008 til 1818 elevuger. De foreløbige tal for 2009, som dækker 1. og 2. kvartal er på 1600 elevuger. Set i forhold til samme periode i 2008 er der tale om en stigning på 58%, så alt andet lige må det forventes, at den samlede aktivitet i 2009 vil stige.

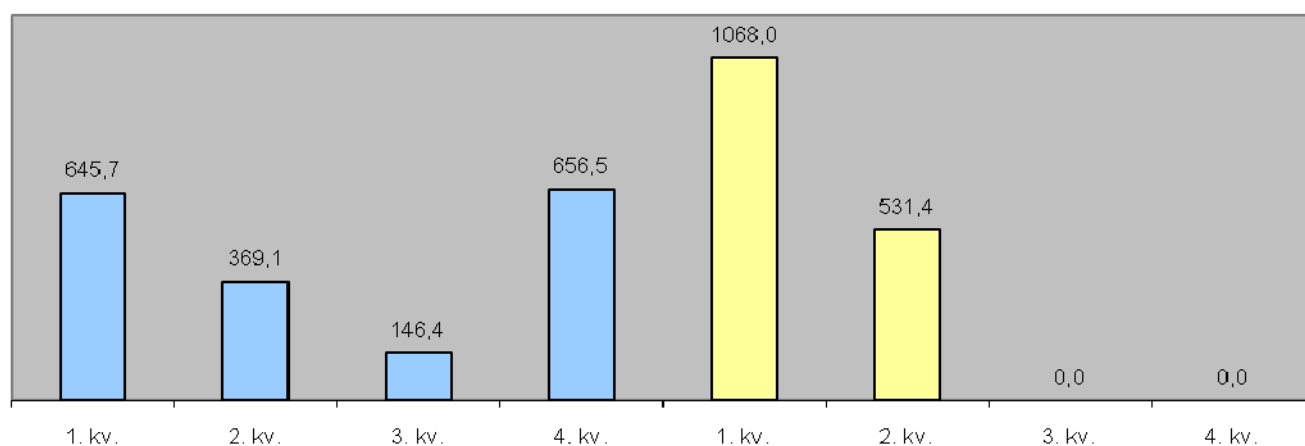
Elevuger på TE's FKB'er

FKB	Titel	Hele 2004	Hele 2005	Hele 2006	Hele 2007	2008				2009			
						1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.
2699	Boligmonteringsområdet *	52,4	166,6	52,8	188,6	88,1	0,0						
2700	Massivtræmøbel *	2263,4	1309,9	480,9	465,4	398,0	237,1						
2702	Savværk og halvfabrikata	593,9	310,0	398,4	49,0	37,4	0,0	0,0	14,0	26,4	3,0		
2703	Vinduer, døre og bygningskomponenter *	384,7	1011,7	390,3	188,0	88,4	16,4						
2704	Plademøbel *	291,9	484,5	245,0	326,9	33,8	79,4						
2780	Produktion af møbler, orgler, døre, vinduer mv. **					0,0	36,2	126,4	575,7	916,4	485,8		
2781	Bolig- og autointeriørmontage **					0,0	0,0	20,0	66,8	125,2	42,6		
I alt		3586,3	3282,7	1567,4	1217,9	645,7	369,1	146,4	656,5	1068,0	531,4	0,0	0,0
						1817,7				1599,4			

* = Bortfaldt 30.06.2008

** = Trådt i kraft 01.07.2008

Elevuger på TE's FKB'er på kvartaler i 2008 og 2009

Der er i og for sig ikke noget anormalt i denne udvikling, som i forbindelse med tidligere høj- og lavkonjunkturer har fulgt en lignende udvikling. Men til forskel fra tidligere, har de nylede dog ikke de samme muligheder for at deltage i efteruddannelse ud over brugen af deres 6 ugers selvvalgt uddannelse. Det betyder, at de ledige relativt set ikke formodes at "veje så tungt" i aktivitetsstatistikken som tidligere.

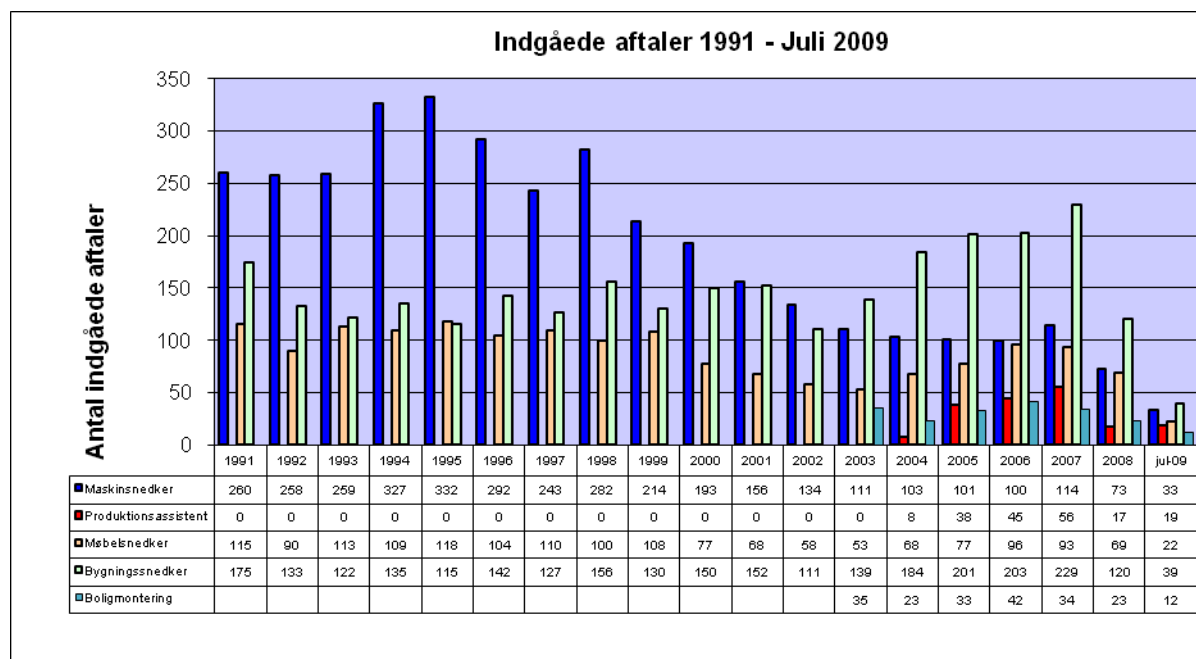
Til gengæld har virksomhederne i forbindelse med krisen i høj grad forsøgt at indhente noget af det forsømte på efteruddannelsessiden, samtidig med at efteruddannelsen, særligt i begyndelsen af krisen, er blevet anvendt til fastholdelse og "opbevaring" af medarbejdere på grund af for få ordrer.

Hertil kommer, at kompetencefondene, der blev indført i forbindelse med den sidste overenskomst og trådte i kraft i januar 2009, har givet alle beskæftigede medarbejdere under overenskomsten mulighed for 14 dage om året frit at vælge efteruddannelse med betalt løn (min. 80% lønkompensation) fra den såkaldte positiv-liste.

Inden for Træets overenskomst mellem Træets Arbejdsgivere (DI) og TIB indgår alle TE's AMU-mål på listen. Selv om det stadig er for tidligt at drage for faste konklusioner om kompetencefondens betydning for den samlede efteruddannelsesindsats, inden for branchen generelt og inden for TE's efteruddannelsesmål specifikt, så peger de foreløbige tal på, at der, specielt her i 2. halvår af 2009, for alvor er ved at komme gang i aktiviteten. Også når man kigger specifikt på brugen af TE's AMU-mål.

Faldende elevindtag og stigende alder

Branchens generelle kompetenceniveau er samtidig under pres som følge af de senere års udvikling inden for EUD-området. Som det fremgår af nedenstående figur, er elevindtaget i perioden 1991-juli 2009 generelt faldet. Bortset fra bygningsnedker uddannelsen, der er vækstet betydeligt under højkonjunkturen på grund af uddannelsens tilknytning til udviklingen inden for håndværk og bygningsindustri, så vidner udviklingen overordnet om én lang tilbagegang inden for henholdsvis maskinsnedker- og møbelsnedkeruddannelsen.

En side af historien er branchetilpasning, hvor antallet af medarbejdere som bekendt er "skrumpet" betydeligt, som følge af øget indførelse af mandskabsbesparende automatiserings- og robotudstyr, nedlægninger af virksomheder samt øget outsourcing til udlandet.

Her ligger møbelindustrien som bekendt helt i top – kun overgået af tekstilindustrien, der har outsourcet stort set al produktion, og i dag har primært fokus på andre dele af værdikæden herhjemme.

Parallelt hermed betyder de nuværende strukturelle ændringer, som træ- og møbelindustrien oplever, at der er behov for en grundig afdækning af nye og anderledes kompetencebehov, set i lyset af ændrede jobprofiler. Dette er en del af forklaringen på, hvorfor efteruddannelsesindsatsen har behov for et ”serviceeftersyn”. Men samtidig er denne forklaring ikke tilstrækkelig i sig selv.

En anden side af historien er nemlig, at der over de seneste 6 år er arbejdet målrettet med kampagner, der har skullet tiltrække flere unge til faget og synliggøre de mange ledige praktikpladser, som har stået ubesatte hen. Opstarten af den korte 2-årige uddannelse som produktionsassistent i 2005 skal netop ses som en målrettet uddannelsesstrategi, som kombinerede behovet for flere faglærte med det faktum at mange voksne inden for faget var ufaglærte. Stort alle de elever, der er gået i gang og har gennemført uddannelsen, har gennemført den inden for rammerne af den såkaldte voksenelev-ordning. Efter at der i størstedelen af 2009 var indført et bevillingsstop for voksenelev-støtteordningen, kombineret med krisens indtog, er der imidlertid ikke for alvor kommet gang i ordningen igen.

Senest har Træets Arbejdsgivere i en analyse af beskæftigelse og rekruttering i træ- og møbelindustrien dokumenteret, at forskellen mellem antallet af personer i gang med en erhvervsuddannelse og antallet af beskæftigede med en erhvervsuddannelse er øget i perioden 1997-2009.

Der er registreret et fald på 40% i antallet af personer, der er i gang med en erhvervsuddannelse i perioden, mens antallet af beskæftigede med erhvervsfaglig uddannelse kun tilsvarende er faldet med godt 13%. I forhold til branchens overordnede kompetenceniveau på faglært/tillært niveau betyder det, at udbuddet af faglærte i fremtiden kan få svært ved at opfylde efterspørgslen efter faglært arbejdskraft.

Hertil kommer, at der har været en tendens til at branchens lærlinge og elever bliver ældre. Det har medført, at gennemsnitsalderen for personer i gang med en erhvervsfaglig uddannelse inden for branchen fra 1997 til 2007 er steget med 3½ år til 25,0 år.¹⁷

Aldersproblematikken er en tikkende bombe under branchen. Og i denne sammenhæng er målrettet efteruddannelse overordnet set, det redskab, der ligger lige til højrebænet og skal prioriteres højt. Ikke mindst fordi det på kort er vanskeligt at sikre kompetencerne inden for branchen gennem tiltrækning af et tilstrækkeligt antal unge til fagets uddannelser.

Udviklingsbehov inden for Træets Efteruddannelser 2010-2011

Træets Efteruddannelser gennemfører inden for den nuværende bevillingsmæssige ramme to analyser. De er målrettet behovet for udvikling af nye efteruddannelsesaktiviteter inden for henholdsvis gardinområdet og overfladebehandling. Resultatet af analyserne er pt. ved at udmønte sig i en række nye AMU-mål.

Set i lyset af den situationsbeskrivelse, som TE har præsenteret i den Arbejdsmarkedspolitiske Redegørelse for 2010, er der behov for at foretage en bred analyse over fremtidens kompetencebehov inden for træ- og møbelindustrien og de forskellige delbrancher, som TE's aktiviteter er målrettet.

¹⁷ Kilde: Beskæftigelse og rekruttering i Træ- og møbelindustrien 1997-2007, Træets Arbejdsgivere, DI, september 2009.

Udviklingen inden for ny produktionsteknologi og outsourcing af produktion inden for specielt møbelindustrien, samt stigende industrialisering af bygge- og anlægsbranchen betyder, at der er behov for at afdække, hvorvidt der er behov for udvikling af nye AMU-mål, som tager højde for, at jobprofiler og kernekompetencer for de tilbageværende medarbejdere i produktionen, men også beslægtede jobfunktioner, lever op til branchens udviklingsbehov.

Det er derfor nødvendigt at få analyseret behovet for faglærte/tillærte snedkerkompetencer og de nye specialiserede jobfunktioner i fremtiden og dernæst få beskrevet, hvordan disse kompetencebehov kan imødekommes ikke kun inden for EUD, men også i form af nye specialiserede AMU-mål, der kan sikre at den stabile arbejdskraft, som industrien råder over kan fastholdes og udvikles.

Formål og mål med undersøgelsen

Formålet med analysen er, at beskrive de fremtidige kompetencebehov på snedkerområdet for på den måde at kunne beskrive nye snedkeruddannelser, som er målrettet fremtidens behov, og som derfor også er fremtidssikret i forhold til fremtidige kompetencebehov. Målet med analysen er:

- at der beskrives kompetencebehov og jobprofiler for TE's målgruppe af både ufaglærte, tillærte/faglærte og lavere funktionærfunktioner, som tager højde for den øgede specialisering og outsourcing på den ene side og nye tværgående og understøttende arbejdsfunktioner på den anden
- at sikre at kompetencerne inden for TE udvikler sig i overensstemmelse med de enkelte delbranchers behov
- at der beskrives en overordnet model for TE's efteruddannelsesstrategi, som fremtidssikrer og tager højde for den aktuelle udvikling
- at der udvikles en række specifikke AMU-mål, som analysen peger på

Det er desuden et vigtigt mål med analysen, at kompetencebegrebet anvendes entydigt, og at nye kompetencebehov forholder sig til, hvorvidt der er tale om specifikke faglige kompetencer, såkaldte metakompetencer (planlægning, vurdering, databehandling mv.) eller samarbejdskompetencer.¹⁸

¹⁸ Se blandt andet "Fremtidens kompetencer i byggeriet". Efteruddannelsesudvalget for bygge/anlæg og industri. DTU-BYG. 2008